Budapest, 1902. Hetedik évfolyam. 285. szám. Péntek, október 17.

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal: József-körut 18. | Főszerkesztő: VÉSZI JÓZSEF. | Felelős szerkesztő: BRAUN SÁNDOR. | Kiadja: A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre 7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Kemény falat.

KÖNYV-TÁRA

Budapest, október 16.

(v.) Huszezer póttartalékosnak a tettleges katonai szolgálatba behivását rendeli el az a törvényjavaslat, amelyet báró Fejérváry ma terjesztett a parlament elé. Ennél keményebb falatot rég tálaltak a törvényhozás asztalára. A mostoha idők közepette kétszeres sulylyal nehezedik a nemzetre a pénz- és véradónak ilyen tetemes emelése. De hát azt mondja a honvédelmi miniszter, hogy hiába kemény a falat, mégis belé kell harapni és le kell nyelni, mert a hadsereg harcképessége s az ehhez füződő nagy érdekek igy kivánják. Lássuk, igaza van-e a miniszter urnak?

Az csakugyan tagadhatatlan, hogy körös-körülöttünk valamennyi hatalmasság husz év óta rettenetes mértékben emelte védereje hadilétszámát. Megcselekedték ezt barátaink is, ellenségeink is. Mink pedig nem tartottunk velük lépést s igy erősen mögöttük maradtunk. Barátaink ezt nem nagyon vehették tőlünk jó néven: ellenségeinknek viszont jól eshetett, hogy hadierejükkel tulszárnyalták a mienket. Idáig nem lett semmi baj ebből a hanyatlásból, mert istennek hála, nem zavarodott meg a béke. Igy hát kár nélkül élvezhettük a kisebb hadiköltségek kockázatos beneficiumát. S kormányunk dicséretet érdemel, amért lemondva a fegyverkezésben való versengésről, nem emelte fel az ujoncjutalékot. Ám e jutalék stagnálásából más baj keletkezett. Az, hogy tulnagyon felszaporodott nálunk a póttartalék. Ennek az egyik hátránya az, hogy nagyon sovány a békelétszám, ami megnehezíti a kiképzést. A gyenge létszámu századok ugyanis az elvezényelések, továbbá a kézmüvesek házi foglalkoztatása révén ugy összezsugorodnak, hogy immár valóságos keretrendszerré kezd nálunk az álló hadsereg is sorvadni. Egy másik hátrány abban áll, hogy a nehány hétre behivott s e rövid idő alatt csak igen felületesen kiképzett póttartalék épp a mozgósitás idején fölöttébb kétes értékü elemet szolgáltat a védelemnek. Alig tud valamit a hadi mesterséghez, sehogy sincs hozzáedzve a háboru fáradalmaihoz és nélkülözéseihez. A tulnagy póttartalék tehát háboru idején nagymértékü gyengeségét jelenti a véderőnek. Valóságos *kanonenfutter*, mert sem ereje, sem hozzáértése a hadviselés terhes hivatásához nincsen. Érthető hát a hadügyi kormányzatnak ama törekvése, hogy a békelétszám ne legyen olyan sovány s a póttartalék ne legyen olyan kövér.

Egy másik fontos ok abban áll, hogy az uj tábori mozsarak s az uj hadihajók megint tekintélyes ujoncmennyiséget vonnának el a csapatoknak amugy is gyenge békelétszámából. Már pedig a mozsarakhoz legénység kell, amelyik kiszolgálja őket. S a hadihajókra matrózok kellenek, hogy ellenséges hadcsapatok partraszállását területünkön meg lehessen akadályoznunk. Honnan vegyék ezt a sok ezer embert? Ha még ezeket is a mostani ujoncjutalékból állitjuk ki, ma-holnap olyik csapatnái egy egész századból alig lesz egy szakasznyi összetákolható a gyakorlótéren.

Mind e hiányokon kétféle módon lehetett segiteni. Vagy az ujoncjutalék állandó szaporitásával, vagy pedig valamelyik ideiglenes kisegitő rendszabálylyal, amely pillanatra segit a bajon, de hosszu időre nem köti meg a törvényhozás kezét. A kormány ezt az utóbbi elintézést választotta. A törvényjavaslat szerint a kormány *két évre* kap felhatalmazást, hogy a póttartalékból huszezer embert tettleges szolgálatba hivhasson. Két év mulva, ha ugy találja a parlament, hogy nincs szükség e rendszabályra, nem ujitja meg e felhatalmazást s minden visszatér megint a régi állapotba. Vagy pedig, ha meggyőződik, hogy a hadilétszámot valahára nekünk is fel kell valamelyest emelnünk, hát nagyobbitja az ujoncjutalékot s akkor semmi szükség többé a póttartalék egy részének aktiv szolgálatára. A törvényjavaslat rendelkezése tehát a törvényhozási akarat lekötöttsége szempontjából ideiglenes, véderőpolitikai szempontból pedig nyilván átmeneti természetü.

A miniszter okai elég komolyak. Az ellenzék velük szemben lehet tartózkodó s pályázhat olcsó babérokra. De a többség a maga felelőssége tudatában nem ütheti el e sulyos motivumokat egy pár kacskaringós szólammal. Neki mérlegelnie kell, hogy a háboru esetén beálló harcképtelenség megkockáztatása felér-e az olcsó népszerüség silány babéraival. Ha ránk találna szakadni egy háboru s véderőnk elégtelensége folytán az ellenség országunkba törne, gyujtogatna, ölne, pusztitana s egy vérfürdőbe fojtaná nemzeti jólétünket és szabadságunkat: akkor a történelem a többséget tenné felelőssé e fátum ránkzuditásáért.

S mindezeken felül akad a javaslatban valami, ami a keserü pirulát némileg megcukrozza. A póttartalékosok behivása ugyanis lehetővé fogja tenni a sürgős családi okok miatt való szabadságolások sürübb és liberálisabb engedélyezését. Eddig bizony nagyon szük marokkal mérték ezt a kedvezést, mert a csapatok gyenge létszáma rideg szigorra kényszeritette a parancsnokokat. Most a behivandó póttartalékosok számának megállapitásánál a kormány mindjárt figyelemmel volt arra is, hogy a szabadságolások ezentul minden méltányos esetben engedélyezhetők legyenek. S a törvényben a kormány kifejezetten kötelezettséget is vállal ebben az irányban.

Mindent összevéve, el kell ismerni, hogy a sulyos rendszabály elég alaposan van megokolva s a törvényhozásnak nyugodt lélekkel nem lehet előle kitérnie. Annál kevésbé, mert a kormánynak adandó felhatalmazás csupán két évre szól s a családi okokból való szabadságolások által megtérül valami a réven abból, amit a vámon elvesztünk.

TÁRCA

Józsi

és egyéb kis komédiák.

(Molnár Ferenc könyve.)

= A *Budapesti Napló* eredeti tárcája. =

Irta: ***Braun Sándor.***

Józsi egy csintalan kis kamasz. Aki a dolgait feljegyezte, az ifju Molnár Ferenc, egy csintalan nagy iró. Jegyváltása a hirnévvel akkor történt, amikor megirta uj könyvének első darabját. Szubjektiv vonatkozás késztet rá, hogy megmondjam, nem vagyok ártatlan abban, hogy ez a a kötet szépen megterebélyesedett. Itt a redakcionális szobában gyönyörü csatáink voltak egy-egy lapjáért. Ámikor huzódott a teleirása elől, a szép fejü és vizsga szemü Molnár Ferenc szintoly rakoncátlan volt egyszer-egyszer, akár kujon kis szülöttje, a Józsi. És lármázott is ugy, akár csak a Józsi. Még a sorsa is közös volt néha a Józsiéval. Ezek persze intim dolgok. De egy győzedelmes tehetség intim sugárzásai mindez apró remekek is, amelyeknek tárgyai Józsi hősi cselekedetei és az egymást kergető eseményektől diktált bübájos, tuláradon pajkos tréfák, történetek, ahogy szerzőjük nevezi őket, kis komédiák.

A zsáner, amely könyvbe tömött formájában, helyet követel magának az irodalmi asztalokon és kacagó kedvvel helyezkedik elbusult és örvendező olvasók kezébe egyaránt, derit, enyeleg, játszik, incselkedik, izgat és minde képességeivel Molnár Ferencet vallja teremtő mesterének. Kitalálta, megformálta, felöltöztette, bevitte a társaságba, hóditott vele és nagyokká lettek ők ketten: Molnár Ferenc és a zsánere. Persze, a hálás, kedves és tarka forma, amely a fiatal iróban nagyszerü hivatás parancsára termett, már rövid hónapok után roppant kulturképesnek bizonyult. Nyomán fiókhajtások keletkeztek, becsületes másolatok és őszinteség nélkül való, eredetieskedő utánzások. De se a bevallottak, se a rejtettek nem közelitik meg a példát magát, amelyet biztos, erős és szinpompás szárnyakon bocsátott világgá, aki megalkotta.

Ellenőrizhetetlen, megirigyelt, sokaktól sokat áhitozott, de meg nem környékezhető fenséges fölösleg van meg a Józsi poétájában. Mesés hipertrofia, amely merész, vakmerő és példátlan tréfákban tudja a dolgok rendjét ugy megbillenteni, hogy a visszájukra forditott témákból mégis tanulság, morál, gyakran filozofus megbékülés fakad. És az uton, amely mind e nagy eredményekhez vezet, mesék teremnek a fantázia gazdagságában, táncos ellentétekben, tornyos tulzásokban, a komikai hatások rengeteg halmozásában. Rójjuk az életet küzdésekben, sok minden hányattatás, válság, egymásnak ütköző érdek, verseny közepette és jön egy jóltevő humorista, aki fiatal és egészséges és megkacagtatván bennünket, kacag ő maga is, hogy belecsordul a könnye. Ki ez a Józsi gyerek, aki ott ül Molnár Ferenc könyvének cimlapján, bunfordi, dacos, eltökélt, rontásra, zuzásra, felnőttek boszantására kész, ennivaló tartással: — persze, egy zongora tetején. És amint lábával veri a billentyüket, tragédiák vannak a szalonban, szomszédok káromkodása hallatszik és csak Józsi él boldogan, a diadalmas. Ki ez a Józsi gyerek? Bizonyára Molnár Ferenc maga hat éves ártatlanságában. Hála érte valami nagy jónak, ami van, hogy az ilyen ártatlanságokból ekkora tehetségek fakadnak. Akik sokat tudnak, amit lehetetlen megtanulni, de mindent megtanulnak, amit tudni lehet.

A könyv, amelyet most olvastam végig immár másodszor, hatásában szintoly elementáris, mint amikor egyes darabjai aktuális szinen mozogtak. Ez aktuális háttér különben is csak a rajzok kisebbik részében fontos. Legtöbbjük nem törődik a nappal. Nem érte lett és hosszu életre való. E szónak, hogy humor, valamikor nagy szerepe volt a medikában és csak ott volt szerepe.

Lapunk mai száma tizennégy oldal.

ORSZÁGGYÜLÉS

Budapest, október 16.

Ma már *Apponyi* elnökölt. A kolozsvári rekriminációk kapcsán kilátásba helyezte, hogy jövőre a törvényhozás méltósága még az elhelyezésben is kifejezésre fog jutni, mert mindig előzetesen fog érintkezésbe lépni az egyes ünnepek rendezőségeivel. Ezt a t. Ház helyesléssel vette tudomásul.

Maga az ülés nagyon rövid volt. A miniszterelnök három jelentést, a honvédelmi miniszter pedig két törvényjavaslatot terjesztett elő. Az egyik törvényjavaslat a póttartalékosok időleges behivhatására vonatkozik s ezt a szélsőbal már ma is nyugtalankodva fogadta. Napirend szerint letárgyalták ezután a zárószámadásokat, melyeket a bizottság nevében *Molnár* József előadó ajánlott elfogadásra. Az öreg *Madarász* elvi tiltakozásán tul vita sem volt, ugy vették tudomásul a jelentést.

Holnap a tápéi és csongrádi kerületek képviselőküldési joga fölött itélkező bizottság tagjait sorsolják ki.

A képviselőház ülése október 16-án.

— Kezdete délelőtt 10 órakor. —

Elnök: Gróf *Apponyi* Albert.

A kormány részéről jelen vannak: *Széll* Kálmán miniszterelnök, *Láng* Lajos, *Plósz* Sándor.

Elnök: Megnyitja az ülést, fölolvastatja és hitelesiti a tegnapi gyülés jegyzőkönyvét, előterjeszti a kérvényeket s jelenti, hogy a kolozsvári ünnepély dolgában jelentést kiván tenni. (Halljuk! Halljuk!)

Kétségtelen, hogy nem csupán a kolozsvári ünnepélynél, hanem majdnem minden hasonló alkalommal előfordul az a visszásság, hogy a képviselőház küldöttségéről, annak elhelyezéséről nem oly módon gondoskodnak, mely Magyarország nemzeti képviselete méltóságának megfelel. (Ugy van! Ugy van!) Ez egy állandó baj, melyet annál kevésbé lehet Kolozsvár város közönségének felróni, miután e visszásságokra nézve az illetékes tényezők Kolozsvárott már kifejezték neki sajnálkozásukat. Hiszi tehát, hogy ezen incidensek semmiben sem fogják zavarni azt a magasztos emléket, melyet a kolozsvári ünnep mindnyájunk kebelében hagyott és azt a benyomást, melyet Kolozsvár város közönségének hazafias lelkesedése mindnyájunkban keltett s mely az iránta való rokonszenvet csak fokozta. (Ugy van! Ugy van! a jobb- és baloldalon.)

Jövőre azonban — ugymond, — gondom lesz arra, hogy hasonló, a képviselőház méltóságával ellentétben álló jelenségek, habár csekélyebb jelentőségüek is, elő ne forduljanak. (Általános tetszés.)

Bejelentem továbbá a képviselőháznak, hogy a csongrádi és a tápéi választókerületek képviselőküldési jogának felfüggesztése iránt kiküldött bizottság beadta jelentését és most a házszabályok 119. §-a értelmében a Háznak összes biráló-bizottsági tagjai közül a Háznak ülésében tizenegy tag lesz kisorsolandó, akik a Ház elnökének elnöklete alatt külön biráló-bizottsággá alakulnak és jelentésüket a Háznak megteszik.

Ezt a kisorsolást a holnapi ülés elején fogja a Ház szine előtt eszközölni.

Gróf Sztáray Sándor képviselő urnak megbizó-levele az igazoló-bizottság által alaki szempontból kifogásoltatván, sorsolás utján egyik biráló-bizottsághoz osztandó be. Ezt a kisorsolást is a holnapi ülés elején fogom eszközölni. Ezenkivül esküt kell letenniök a biráló-bizottságba ujonnan választott képviselő uraknak, ugymint Bónis István, Bánhidy Antal és Rabár Endre képviselő uraknak és az állandó összeférhetetlenségi bizottság tagjainak. Felszólitom tehát az előbb nevezett képviselő urakat: Bónis István, Bánhidy Antal és Rabár Endre képviselő urakat és az összeférhetetlenségi bizottság tagjait, hogy szintén a holnapi ülésnek elején az eskü letételére jelentkezni méltóztassanak.

(Miniszteri előterjesztések.)

Széll Kálmán: Háromrendbeli jelentést terjeszt elő: egyet mint belügyminiszter arra nézve, hogy a Pozsonyvármegye területén lévő Nagybodrog község határához tartozó ugynevezett Pálffy-erdő területe ezen vármegyéből a mosonyvármegyei Püspöki község határához kebeleztessék át. Erről tesz a törvény értelmében előterjesztést és jelentést és kéri ezt a közigazgatási bizottsághoz utasitani. Bemutatja továbbá a számszék jelentéseit a jelen év I. és II. negyedében előforduit tulkiadásokról.

Az első a közigazgatási bizottsághoz az utóbbiakat a zárszámadási bizottsághoz utasitják.

Báró **Fejérváry** Géza: Törvényjavaslatokat nyujt be az ujoncjutalék mennyiségének 1903. végéig való fenntartásáról, az ujoncok 1903. évre való megajánlásáról és a póttartalékosok egy részének további kiképzés végett való visszatartásáról.

A javaslatokat előzetes tárgyalás végett a védelmi bizottsághoz utasitják.

(Az 1900. évi zárszámadások.)

Elnök: Következik a napirend, vagyis az 1900. évi zárszámadásról szóló jelentés tárgyalása.

Molnár József előadó: Ismerteti a zárszámadásvizsgáló bizottság jelentését az 1900. évi állami zárszámadásról, indokolja az egyes tulkiadásokat s konstatálja, hogy a tulkiadások mellett megtakaritások is történtek s az előirányzatnál sokkal kedvezőbb a zárszámadás, s végül elfogadásra ajánlja a jelentést.

Madarász József: Régi szokása szerint, semmi olyan kiadást meg nem szavaz, mely nem az önálló Magyarország szükségleteire fordittatik. (Helyeslés balelől.)

Elnök: Szólásra senki sem jelentkezvén, a tanácskozást bezárja. Következik a szavazás.

A Ház a zárszámadási jelentést elfogadja. Ezzel a napirend kimerittetvén, a holnapi napirend megállapitása után az elnök az ülést bezárja.

BELFÖLD

A civillista fölemelése. Megemlitettük mai számunkban, bécsi értesülés nyomán, hogy a kormányok nálunk is, Ausztriában is legközelebb törvényjavaslatot nyujtanak be a királyi udvartartás költségeinek fölemeléséről. A civillista a két államban összesen négy millió koronával emelkedik. Ezt az emelkedést Ausztriában is, és első sorban nálunk is a civillista első megállapitása óta megváltozott életviszonyokkal okolják meg, amelyek az udvartartást is tetemesen megdrágitották. De nálunk ezenkivül még más okok is vannak, amelyek nemcsak igazolják a civillista fölemelését, hanem alkalmasak arra is, hogy a közvélemény megbarátkozzék vele. Ilyen mindenekelőtt a budai várpalota felépitése, amely a király költségére történt, s amely a magyar székesfővárost a világ legszebb királyi palotájával gazdagitotta. Ennek a törlesztése a civillista terhére megy. Azután a fölemelt civillistából fölemelik a magyar müvészet és iparmüvészet pártolására szánt összegeket is. Ezenkivül az uj várpalota, ha teljesen készen lesz, értesülésünk szerint, nem fog üresen állani, hanem *állandó, teljes udvartartás* fogja benépesiteni, amely a maga elevenségével rá fog vallani, hogy a fényes palota nem egy átutazó fejedelem ideiglenes szállása, hanem állandó otthona a magyar királynak. Ehhez képest tetemesen kibővitik a magyar királyi udvarnagyi hivatal hatáskörét, megszaporitják hivatalos személyzetét. És mindezeken felül megszaporodnak a magyar udvari intézmények is egy *uj testőrségi intézménnyel*, amely a budai udvartartásban az állandóságot, közjogi tekintetben pedig a paritást teljes mértékben kidomboritja s amely szintén a királyi várlakkal lesz kapcsolatban és Budapesten, helyhez kötötten fog működni.

A költségvetés előterjesztése. *Lukács* László pénzügyminiszter a jövő héten terjeszti elő az 1903. évi költségvetést a szokásos expozé kiséretében. A pénzügyi bizottság *Falk* Miksa elnöklésével a költségelőirányzat tárgyalását valószinüleg még e hónapban megkezdi és jelentését *Neményi* Ambrus előadó lehetőleg még a jövő hónapban, legkésőbben pedig december hó elején fogja a Háznak benyujtani.

Szociálpolitika a katholikus kongresszuson. A katholikus kongresszus tegnap délutáni ülésén gróf *Széchenyi* Imre előadást tartott ezzel a cimmel: *Mi erősit meg hitünkben?* Az előadás rövid kivonatát már ma reggeli számunkban adtuk ki, de egy passzusára érdemes külön visszatérni, mert ez a passzus amilyen érdekes, éppen olyan vonzó világitásba állitja a grófnak a mély vallásosság mellett tiszta emberszeretettől áthatott elmélkedését. Igy szól ez a passus:

> A katholikus vallás *par excellence szociális vallás*. De el kell ismerni, hogy *a protestáns országok* a keresztény szellemnek az intézményekben való megtestesitését inkább érték el, mint a katholikusok. Azonban a kut, amelyből a nemzetek meritettek, a katholikus anyaszentegyház ezeréves tapasztalatainak kutja. Ebből kell a katholikusoknak is kimeriteniök és vallásuk szociális irányzatait kifejezésre juttatni. Ebben a tekintetben a zászlót Leó pápa maga lobogtatja. Mindazok, akik e kutból meriltettek, önkéntelenül a katholikusok munkatársaivá emelkedtek. *Ezeknek a közreműködését a katholikusok elfogadhatják, sőt el kell fogadniok, még ha nem keresztények is*, mert mindenekelőtt arra kell törekedni, hogy a szociálpolitikában az egész világon a keresztény szellem valósuljon meg, mint amely egyedül biztosithatja az emberiség boldogságát.

Ime, a katholikus felfogás nemes ölelkezése a modern szociális igazsággal. Az igaz keresztyén szeretetnek ebből a tisztult értelmezéséből támad az a kölcsönös megértés, amely az előkelő szellemeket egy táborban egyesiti felekezeti különbség nélkül az emberiség igazaiért való közös küzdelemre.

Bizottságok alakulása. A képviselőház bizottságai közül több már megalakult. A *pénzügyi bizottság* délelőtt tiz órakor tartotta alakuló ülését. Az alakuló ülésben a kormány részéről *Széll* Kálmán miniszterelnök és *Lukács* László pénzügyminiszter voltak jelen. A bizottság elnökévé *Falk* Miksát, előadójává *Neményi* Ambrust választották meg. — A *véderő-bizottság* az országos ülés után tartotta alakuló ülését, amelyen báró *Fejérváry* Géza honvédelmi miniszter volt jelen. A bizottság elnökévé báró *Podmaniczky* Frigyest, előadójává *Münnich* Aurélt választották. A bizottság kedden veszi tárgyalás alá a honvédelmi miniszter által a képviselőház mai ülésén benyujtott törvényjavaslatokat. — *Az igazságügyi bizottság* szintén az országos ülés után tartotta meg alakuló ülését, amelyen a kormány részéről *Plósz* Sándor igazságügyminiszter és *Mohay* Sándor államtitkár vett részt. A bizottság tavalyi elnöke, *Fábinyi* Teofil az elnökséget nem lévén hajlandó elfogadni, maga helyett elnökül *Hódossy* Imrét ajánlotta, akit a bizottság egyhangulag meg is választott. A bizottság jegyzőjéül *Nagy* Mihályt, a polgári perrendtartásról szóló törvényjavaslat két előadójává ismét *Günther* Antalt és *Rabár* Endrét választotta. Egyszersmind elhatározta a bizottság, hogy a polgári perrendtartásról szóló törvényjavaslatot már kedden tárgyalás alá veszi és folytatólagosan hetenkint három ülésen, kedden, csütörtökön és szombaton tárgyalja.

Jelentette a nedveket, amikből és amikkel élünk. Mai keletjében is a szó kéri, hogy e könyv kedveért tereljük eredendő jelentéséhez vissza. Mert mindennél jobban áhitozzuk a jókedvet és urunkká válik, aki megszerzi nekünk. Tovább megyek. E tökéletesre csiszolt piciny remekek nemcsak egy zsánernek az alapvetői. Van bennük nagy darab szociális müvészet. Mert nincs olyan raffinált és fáradt agyvelő és nincs olyan illetetlen, naiv és fogékony lélek, amelyet rabbá ne tudnának tenni. Egyképpen szólnak ez eleven kacagások kiválasztottaknak és tömegeknek. Egy fakó, magányos tanyát be lehet népesiteni képeikkel és legott pajkos koboldok árnyékai táncolnak a falakon. És lehet olvasni őket párnák közé, kényelembe, sejtelmes világitásokba és illatokba temetkezve, miközben egy felhérkező szépség a szomszédban Schuhmannt játszsza. Akit érhet ilyen eset, fogja a kezébe Józsit és megért és megél egy uj szenzációt.

Nem lehet elszakadni e kis haszontalantól. Pedig amit éjjel, amit a terraszon, amit szerelmeseket lesve, amit a kisasszonyával és örökhagyó nagynénjével mivel, boszantva, legyőzve, pukkasztva, gyötörve, letörve és megsemmisitve mindeneket, akik nagyok, — nem különb annál, amit Molnár Ferenc száz más figurával, helyzettel, alkalommal végeztet, mondat fényüző gazdagságával a tüzes, pirosszin, kicsattanó, ezerszeresen fiatal szellemnek. A pesti természetimádók, a hurcolkodó scéna, a hatossal szédelgő villamos utas, a gyomron furt Gellért sohajtása, a zsürik elfoglaltságát és korlátoltságát festő scéna, az elnyült tizéves találkozók megcsufolása, a pártoskodó és hibás utakra tévedt fiatalság egy szervezkedő ülése, az emlősök, madarak és bogarak gyönyörüen kieszelt jelenései, ezek közt is az öreg gólya magyarázatja, amit a fiának ad, a pékmühely megmenekült állatkáinak beszédje, az olasz földön telelő fecskék dialógja, az operanéző urakat váró lovak nyeritése a Wagner-zenéről, az egész *Nyári élet* egészséget veszélyeztetőn kómikus helyzeteivel: csupa szemenszedett gyöngy. Ilyenekül taksálta őket a kitünő és nagyszinü *Márk* Lajos is, aki sok kiugró képet, helyzetet megrajzolt kongeniális humorral és ilyenekül köszönti majd őket és köszöni mindenki, aki mulat e könyv nagyszerü társaságában.

Ébresztőnek kedveritőül, altatónak elpihentetőül ezerszám forgatják majd az emberek ezt a gyönyörü és kezes könyvet. Olvasván ez izes és szép rajzokat, megérezheti mindenki, hogy örülni a tehetségnek, már a tehetség öröme. A publikum hát keressen, mert szerezhet vele kedves kielégülést. Én magam ugy vagyok Molnár Ferenccel, hogy pár hét mulva, amikor uj darabja első előadásán a Vigszinház lámpái elé fogja tapsolni a nekipirult publikum, a hajlongó és meghatott iró mögött keresetlen is meglátom Józsit, a csintalan fiut.

Bizottsági ülés a főrendeknél. A főrendiház *közgazdasági és közlekedési* bizottsága ma délelőtt *Beniczky* Ferenc elnöklete alatt ülést tartott, amelyen a kormány képviseletében *Darányi* Ignác földmivelési és *Láng* Lajos kereskedelmi miniszter volt jelen. A bizottság minpenekelőtt megalakult. Elnökké megválasztotta gróf *Andrássy* Aladárt, jegyzővé pedig gróf *Széchenyi* Imrét. Tárgyalás alá került aztán a hódmezővásárhely—nagyszentmiklósi helyiérdekü vasut engedélyezéséről és a budapest—esztergom—füzitói h. é. vasut részvénytársaság engedélyokmányainak egyesitéséről szóló törvényjavaslat, a pápa-bánhidai és a sziszek-caprag-vrgnmosti h. é. vasutak tárgyában hozott országos határozat, végül a Béga-csatornának a temesvölgyi ármentesitő társulat mentesitése érdekében szükséges rendezéséről szóló törvényjavaslat. A bizottság *Darányi* Ignác földmivelési és *Láng* Lajos kereskedelmi miniszter felszólalása után valamennyit elfogadta.

Alispán és képviselő. *Kabdebo* Gergely temesmegyei alispánnak minap közölt nyilatkozatára most *Gorove* László országgyülési képviselő Temesvármegye közönségéhez intézett következő nyilt levélben válaszol:

Temesmegye alispánja, Kabdebo Gergely ur, egy hozzám intézett nyilt levélben a dr. Lendl Adolf képviselőtársam „Utazás a kerületemben“ cimü röpiratában a temesmegyei közigazgatás ellen felhozott vádakat azzal akarja agyonütni, hogy velem szemben, ki képviselőtársamnak hozzám intézett kérdésére röpirata közzétételét közérdekből ajánlottam, — személyeskedik.

En azonban, ki a bajok orvoslását kivánom, ki senkit személyében meg nem támadtam, ebből személyes kérdést csinálni nem engedek és bevárva a röpiratban felhozott vádak megvizgálására kiküldött bizottság müködésének eredményét, csak annak kijelentésére szoritkozom, hogy én, mint országgyülési képviselő, jogomnak és kötelességemnek tartom a nép bajaival foglalkozni, a hatóságok visszaélését felderiteni és ebben magam sem az alispán, sem senki más által megtélemliteni nem engedem.

Hogy pedig Temesvármegyében a hatósági közegek ellen sok alapos panasz merült fel, ezt igazolja a megye főispánja által a minap tartott közgyülésen hivatalosan kiemelt ama szomoru tény, hogy az utolsó években 218 megyei és községi tisztviselőt a legsulyosabb büntetésre, hivatalvesztésre itéltek.

Ami a választásom ellen felhozott alispáni gyanusitást illeti, utalok a kir. Kuria, mint erre egyedül illetékes fórum itéletére, annál is inkább, mert az alispán ur csak ismételte az ellenem beadott, de a kir. Kuria által elutasitott petícióban foglalt és alaptalannak bizonyult vádat. Temesmegyei müködésem megbirálására nem az alispán ur van hivatva, a megyei tisztikar müködése ellen Lendl képviselőtársam által felhozott vádak pedig most vizsgálat alatt állván, azok fölött hirlapi vitába nem bocsájtkozom.

Az alispán levelében foglalt sértésekért pedig sajtópör utján keresek elégtételt.

Budapest, 1902. október 15.

Tisztelettel

Dr. Gorove László
ors. képviselő.

A tápéi és csongrádi vizsgálatok. A képviselőház, amint tudva van, 3—3 tagu bizottságot küldött ki annak megállapitására, hogy a *csongrádi* és *tápéi* választókerületekben történtek-e oly nagymérvü etetések és itatások, amelyek a királyi Kuria érvénytelenitő itélete után esetleg a kerület képviselő-küldési jogának felfüggesztését tennék szükségessé. A *tápéi* kerületben *Belitska* Béni elnöklete alatt *Kubinyi* Géza és *Barabás* Béla ejtették meg a vizsgálatot. Kihallgattak több száz tanut akik közül Vas Imre, Burg Dénes, Tóth Henrik, dr. Buda Nándor, Herédy János, Pernyés György, Ördög György s még többen azt vallották, hogy az etetés és itatás a Kelemen-párt részéről történt; ellenben Dudás József, Huszár Gergely, Eszes Mátyás, Karcsay Aladár vallomásai az Enyedy-párt ellen szólnak. A bizottság véleménye szerint nagyobbmérvü etetés vagy itatás nem történt. *Csongrádon Szeless* József elnöklete alatt *Nyegre* László és *Justh* Gyula tartották meg a vizsgálatot. A vizsgálat végeredménye a következőkben konkludál: 849 választó közül leszavazott 669. Ezekből a knriai vizsgálat eredménye szerint etettek vagy itattak 63 Baross- és 220 Hegyi-pártit. Ezeken kivül a bizottság még 115 Baross- és 11 Hegyi-párti részéről elkövetett etetési és itatási esetet konstatált. Az összes esetek száma 409. Nagyobb törvénytelenségről nem tesz említést a jelentés. A képviselőház elnöke a holnapi ülésben fogja kisorsolni a 11 tagból álló bizottságot, amely a vizsgálat adatai alapján jelentést fog tenni a kerületek választói jogának esetleges felfüggesztésére vonatkozólag.

Pártértekezlet. Az országos függetlenségi és 48-as párt ma délután *Thaly* Kálmán t. elnök elnöklésével értekezletet tartott, melyen a kvótát tárgyalták. Hozzászólásra felkérte *Komjáthy* Bélát *Barta* Ödönt, *Vertán* Endrét, *Barta* Ferencet, *Gáll* Sándort és *Lengyel* Zoltánt. Szóba kerültek a véderőre vonatkozó javaslatok. *Szigetvárott* vasárnap az önálló vámterület mellett *Olay* Lajos a kerület képviselője népgyülést rendez, amelyre kiküldték *Kacskovics* Gézát, *Egri* Bélát és *Szabó* Kálmánt. Elhatározták, hogy a *Szolnokon* az önálló vámterület érdekében legközelebb tartandó népgyülésen több taggal képviselteti magát a párt.

A katholikus kongresszus.

Budapest, október 16.

Az országos katholikus kongresszusnak ma volt a harmadik napja. Ennek a napnak kiemelkedő része a diszgyülés, amelyen XIII. Leó pápa uralkodásának huszonötéves jubileumát ünnepelték, ennek az ünnepi ülésnek pedig a legigazibb diszt és fényt *Vaszary* Kolos hercegprimás ünnepi beszéde adta meg. Ez a beszéd ujabb megkapó bizonyitéka annak, hogy milyen mestere a szónak a biboros egyházfejedelem, aki, mint minden nyilvános megszólalásával, ezzel is gyarapitotta a magyar retorika kincseit.

A mai napról szóló tudósitásunk a következő:

Ma reggel 8 órakor ünnepies szentségmise volt a belvárosi főplébánia-templomban, melyet gróf *Majláth* Gusztáv Károly, erdélyi püspök mondott.

Délelőtt 9 órakor az *eucharisztikus kongresszus* tartotta ülését, gróf *Majláth* Gusztáv Károly erdélyi püspök elnöklete alatt a Budapesti Katholikus Kör disztermében, melyet ez alkalomra zsufolásig megtöltött a közönség.

Dr. *Prohászka* Ottokár theologiai tanár *az oltári szentség erkölcsi hatásáról*, *Steinberger* Ferenc nagyváradi kanonok *a gyakori áldozásokról*, *Tomcsányi* Lajos jézustársasági atya pedig *az oltári szentségek lényegéről* értekezett.

Déli 12 órakor folyt le a nagygyülésnek XIII. Leó huszonötéves pápasága jubileumára rendezett diszgyülése a fővárosi Vigadó nagytermében.

A vörösselyem diszitésü, délszaki növényekkel megrakott emelvényen csaknem teljes számban jelent meg a püspöki kar.

Tizenkét óra után pár perccel érkezett meg *Vaszary* Kolos bibornok, hercegprimás *Kohl* Medárd kiséretében. Jövetelét kürtharsogás jelezte; négy, biborba öltözött nemes apród lépdelt előtte. Amint elfoglalta helyét az elnöki asztalnál, felhangzott az Operaház énekkarának pápai himnusza.

Az ének elhangzása után erős, hallható hangon tartotta meg a hercegprimás gyakori éljenzéssel kisért ünnepi beszédét.

A biboros szónok utalt arra, hogy néhány hónap mulva negyedszázada lesz annak, hogy XIII. Leó szent Péter utódjává avattatott.

A viszonyok, melyek között Leó pápa az egyház kormányát átvette, renkivül szomoruak voltak. Komoly jellegü bajok mételyezték meg a társadalom szervezetét, növekedtek a veszélyek, melyek az uralkodók személyes biztonságát, az államok nyugalmát, a népek békéjét fenyegették.

A vallásos öntudat és kötelességérzet megingott a szivekben, az erény és erkölcs törvényei csekély visszhangra találtak a keblekben; a tekintély varázsa eloszlott, a zavar és féktelenség szelleme ijesztően érezteti hatalmát.

A Szent Atya mélyreható tekintete alaposan fölismerte a helyzetet; s igy szólott: „Valami halálos láz járja át a társadalom szervezetét, amely tagjait emészti, minden nyugalomtól megfosztja és katasztrófákkal fenyegeti.“ Ennélfogva erősen elhatározta, hogy legfőbb tevékenységét a társadalom sulyos bajainak orvoslására fogja szentelni, továbbá, hogy a fejedelmeket és népeket az egyházzal való barátságos viszonyhoz vezesse vissza.

Nagyszabásu körlevelei valóban majdnem mind e magasztos cél megvalósitására irányulnak.

E mellett nem feledkezett meg azon magasztos feladatokról sem, melyek a szellemi haladás előmozditása, a tudományok fejlesztése és a művészetek ápolása körül, az egyház hagyományos osztályrészét képezik. Ezek által tanuságot szolgáltatott azon nem ritkán kétségbe vont igazság mellett, hogy az egyház ma sem vesztette el sem képességét, sem jogát arra, hogy a közmüvelődés fontos munkáját szellemével irányitsa és az emberiséget a haladás ösvényein vezérelje.

Könnyen magyarázható tehát, hogy öröm ünnepe alkalmából seregesen vádoroinak a nemzetek az örök város felé, hogy bemutassák hódolatukat Szent Péter azon utódja előtt, kit a legnagyobbak között fognak emliteni és tisztelni a századok. Tudják a népek milliói, hogy az igazság és erény, a szabadság és jog, a béke és jólét kincseit azon erősség falai őrzik, melyet az Ur megdönthetlen sziklára épitett és az idők végéig tartó fennállásról biztositott.

A gyönyörü beszédet a hercegprimás a következő magas szárnyalásu szavakkal fejezte be:

Légy üdvözölve, légy áldva Szent Atyánk tőlünk is ez ünnepélyes alkalommal!

Huszonöt éve lesz, hogy viseled az apostolok lelki nagyságával, rendithetlen bátorságával a magasztos tisztet, nem tekintve, nem kérdve, vajjon utai a Tábor — a megdicsőülés, vagy a Kálvária — a szenvedés hegyére vezetnek-e? Mégy szilárd, határozott léptekkel a kijelölt ösvényen, mint Urad rendelé. De nem egyedül mégysz! Kiket oktató igéiddel tanitsz, kiket szelid szavaiddal irányitasz, kiket atyai szeretteddel boldogitasz, mi, hü gyermekeid veled megyünk, veled a megpróbáltatásokba, ha kell a szenvedésekbe is.

Légy boldog Szent Atyánk!
Jó Istenünk kérve kérünk,
Tartsd meg Szent Atyánkat,
Krisztusnak Helytartóját.

A lelkes éljenzés leosillapulása után *Bornemissza* Tibor olvasta fel XIII. *Leó* pápának gróf *Zichy* Jánoshoz, mint a nagygyülés elnökéhez intézett következő levelét, mely válasz a nagygyülés igazgató-tanácsa által a pápához intézett hódoló feliratra:

Kedves fiam, üdvöt és apostoli áldást. Magyarország katholikusai, kik a legközelebbi budapesti nagygyülésre összegyülnek, nem nyujthatják nagyobb reményét a legüdvösebb eredményeknek, mint ahogyan te leveledben megirtad. Dicsérjük szándéktokat, melylyel célotok elérésére törekszetek. Minthogy az emberi nem, miként jelezted, nagyrészt szerencsétlenül tévelyeg, igen nagy vigasztalásunkra szolgál, hogy nem hiányoznak Magyarországon, kik a tiszta keresztény hitet buzgón vallják és a törvényt rendeletése szerint állhatatosan megtartják. Azért erősen hiszszük, hogy a ti gyülésetek nagy és hasznos dolgok megteremtője lesz. Mivel pedig az erők egyesülése a katholikus ügy haladásának, gyarapodásának nagy szolgálatokat tesz, a ti szövetségteket is méltó dicsérettel tüntetjük ki és téged, akinek hivatása azt vezetni, lelkesen buzditunk a katholikus ügynek napról-napra való erősbitésére, előbbvitelére. Az isteni kegyelem zálogául és a mi jóindulatunk bizonyságául reád és mindazokra, akik veled együtt a gyülésre összejöttek, apostoli áldásunkat legkészségesebben adjuk.

Kelt *Rómában*, Szent Péter házában, 1902. okt. 6-án, pápaságunk huszonötödik évében.

Kedves fiamnak ifjabb gróf Zichy Jánosnak, a III. országos katholikus nagygyülés elnökének
Budapest.

A diszgyülés végén ifjabb gróf *Zichy* János kérésére a primás megáldotta a résztvevő közönséget.

(Szakosztályi ülések.)

Az I. szakosztályban (*katholikus sajtó, irodalom és müvészet*) *Margalits* Ede elnöklésével *Andor* József főgimnáziumi tanár értekezett az *ifjusági irodalomról és ifjusági könyvtárakról*. Szükségesnek tartja a katholikus ifjusági irodalom müvelését, nem csupán szépirodalmi, de tudományos téren is. Minden eszközt meg kell ragadni, hogy a régi hibák kiküszöböltessenek és uj épület emeltessék. Erre szolgál a jelenlegi ifjusági könyvtárak revíziója és egy katholikus ifjusági könyvjegyzék közrebocsátása, ifjusági lap kiadása és a bárhol megjelenő ifjusági könyvek szemmeltartása.

Ebben az értelemben határozati javaslatot terjesztett elő, amit *Sziklay* János és *Margalits* Ede hozzászólása után elfogadtak.

Ugyancsak az I. osztályban még *Sziklay* János értekezett *a katholikus népirodalomról és könyvtárakról*. Előadása kapcsán inditványt tett, amelyet a gyülés egészében elfogadott. E szerint: 1. Szükséges, hogy figyelemmel kisérjék mindazokat a munkákat, melyeket az országban részint a kormány, részint egyesületek által fölállított népkönyvtárak részére kiadnak és ajánlnak. S amenyiben ezek támadást tartalmaznának a katholicizmus ellen, erre fölhivják az illetékes körök és a nép figyelmét. 2. Szükséges, hogy a szövetseg összeállitsa a könyvtárakba ajánlható könyvek jegyzékét. 3. Szükséges a népkönyvtáraknak mennél nagyobb számmal való fölállitása.

A *II. szakosztályban* (*katholikus nevelés*) *Kézsmárszky* István pécsi jogakadémiai tanár tartott előadást *a jogi szakoktatás reformjáról*. Követelte a felekezeti akadémiák részére is az államérvényes minősitő vizsgákat. Kivánta a vizsgáló-bizottságoknál a felekezeti intézetek autonómiájának figyelembe vételét. Különben elfogadja a miniszter tervezetét, mert attól a jogi szakoktatás felvirágzását várja. Ebben az értelemben tett inditványát elfogadják.

A *III. szakosztályban* tartott előadást *Kirschanek* Ödön *a kivándorlás* körül szükséges társadalmi tevékenységről. Inditványozta, hogy mivel a katholikus társadalmi tevékenység alkalmas a nép gazdasági ismereteinek gyarapitására s anyagi érdekeinek gondozására, azért a kivándorlási területen szükséges a fokozott társadalmi tevékenység. Gróf *Zichy* Aladár népies oktató müveket kiván szétosztatni a nép között. *Zichy* Aladár módositásával fogadták el Kirschanek javaslatait.

Ugyancsak a katholikus nagygyülés szociális szakosztályában ma délelőtt tartott értekezést *Német* János, keszthelyi legényegyleti elnök, előadó, *az ipari munkaközvetités* szükségességéről.

A következő határozati javaslatot nyujtja be s ajánlja elfogadásra:

1. A katholikus nagygyülés az egyleti ipari munkaközvetitést szükségesnek tartja.

2. Szükségesnek tartja továbbá a katholikus nagygyülés a budapesti ipari munkaközvetitő intézettel ezen intézet szabályzatának 21. §-a alapján létesitendő kapcsolatot.

3. Kivánja a katholikus nagygyülés, hogy azok a kedvezmények, amelyekben a budapesti munkaközvetitő intézet részesül, az egyleti ipari munkaközvetitőre is kiterjesztessenek.

4. Az egyleti ipari munkaközvetités megvalósitása ügyében a kath. legényegyletek orsz. szövetségének f. évi aug. 27-én hozott határozataihoz hozzá-

járul s a szervezés munkálatainak foganatosításaival a kath. körök orsz. szövetségét bizza meg.

A szakosztály ugy *Németh* Jánosnak az ipari munkaközvetitésről, valamint *Pokorny* Manónak *az iparosinasok védelméről* és *Klug* Péternek *egy római katholikus siketnéma-intézet felállításáról* való javaslatait elfogadta.

(Eucharisztikus körmenet.)

A katholikus nagygyülés tagjai ma délután 4 órától az oltári szentség előtt rendezett hódolati ünnepségen vettek részt. Ez az ünnep két részből állt. Első sorban litánia volt szentségkitétellel a belvárosi lőplébánia-templomban.

A litánia végeztével dr. *Halmos* Ignác nagyszombati apátkanonok tartott szentbeszédet. Ennek végeztével kezdődött az ünnepség második része, a körmenet.

9—10.000 főre lehet tenni azt a tömeget, mely a menetben résztvett. A belvárosi plébánia-templomból indultak ki. A menet élén egy szakasz diszbe öltözött lovasrendőr haladt, utána sorrendben zászlók alatt a katholikus legényegyesületek, a katholikus nagygyülés tagjai, a jámbor s ájtatossági társulatok. A legtöbbje égő gyertyát vitt a kezében. Ezek után következett a papság karingben, stólával. A körmenetben sokan vettek részt a püspökök közül is. Az oltári szentséget aranyos mennyezet alatt *Majláth* Gusztáv Károly erdélyi püspök vitte fényes papi asszisztencia kiséretében. Ezután következett a hivők ezrekre rugó tömege és egy csomó kiváncsi. A menetet lovasrendőrök zárták be. A körmenet katonazene és harangzugás kiséretében, feldiszitett házak közt az Eskü-téren, Váci-utcán, Zöldfa- és Papnövelde-utcán át vonult a Ferenciek-terére, utközben a püspök többször megáldotta a hivőket a szentséggel. A Ferenciek-teréről az Eskü-uton át a plébánia-templomba tért vissza a körmenet s ott szétoszlott.

Katonai javaslatok.

Budapest, október 16.

Báró *Fejérváry* Géza honvédelmi miniszter a képviselőház mai ülésének napirendje előtt két törvényjavaslatot tett le a Ház asztalára. Az egyik javaslat *a véderőtörvény ideiglenes meghosszabbításáról*, a másik pedig a jövő évi ujoncjutalék megajánlásáról és ezzel kapcsolatban a póttartalékosok egy részének igénybevételéről intézkedik. A javaslatokat a következőkben ismertetjük:

(A véderő-provizórium.)

A véderőről szóló 1889. évi VI. törvénycikk tudvalevőleg 1899-ben lejárt, s ettől az évtől kezdve mindig évről-évre meghosszabbitotta a törvényhozás egy-egy évi időtartamra. A ma benyujtott egyik törvényjavaslat a folyó év végén lejáró provizóriumnak további egy évre való meghosszabbításáról rendelkezik.

(Az ujoncjutalék emelése.)

A honvédelmi miniszter másik törvényjavaslata az 1903 évben kiállitandó ujoncok megajánlásáról és *póttartalékosoknak a közös hadsereg és honvédség békelétszámának kiegészitése végett időlegesen leendő igénybevételéről* szól. Rendelkező része a következőket tartalmazza:

Az 1. §. kimondja, hogy az 1899: VI. törvénycikknek külön törvény által módositott és az 1899. év óta évről-évre külön törvények által az 1903. év végéig fenntartott 14. §-a értelmében a közös hadsereg és haditengerészet fenntartására szükséges és a magyar korona országaira eső 44.076 főnyi, továbbá a honvédség részére szükséges 12,500 főnyi ujoncjutalékoknak, végre az ugyanazon törvénycikk 15. §-ában emlitett póttartalékosok kiállitása az 1903. évre megszavaztatik.

A 2. §. szerint ezek az ujoncok az előbb emlitett törvénycikk 37. és 38. §§-ai értelmében felhivandó és az 1882., 1881. és 1880. években született állitásköteles korosztályaiból az 1903. évi március hó 1-től április hó 30-ig terjedő időszak alatt állitandók ki.

A 3. §. igy szól: Egyuttal a minisztérium felhatalmaztatik, hogy addig is, mig a közös hadsereg és a honvédség időszaki ujoncjutalékai az 1889. évi VI. törvénycikk 14-ik §-a értelmében ujonnan megállapittatnak és a szükséges mértékben rendelkezésre fognak állani, a törvényesen megszavazott költségvetési előirányzatok szerint rendszeresitett békelétszám kiegészitése végett, — amennyiben erre a törvényesen megszavazott ujoncjutalékok elegendők nem volnának, — közöshadsereg 3, illetőleg a honvédség 2 legifjabb évfolyamába tartozó póttartalékosokat tényleges szolgálatra visszatarthassa, illetőleg behivhassa és pedig:

a) az 1902/3. és 1903/4. sorozási években a közös hadsereg számára 20.000—20.000 főnyi legmagasabb szám erejéig, amelyből az 1889. évi VI. törvénycikk 14. §-a értelmében, a népesség számaránya szerint a magyar korona országaira 8550 fő esik és a m. kir. honvédség részére 3000 főnyi legmagasabb szám erejéig;

b) a következő sorozási években pedig a közös hadsereg és a honvédség számára azon legmagasabb szám erejéig, mely az ujoncjutalékok megajánlásáról szóló évenkénti törvényben fog a törvényhozás által megállapittatni.

A tényleges kiegészitési szükséglethez számitandók azon fogyatékok is, melyek az által keletkeznek, hogy a rendes tényleges szolgálatra kötelezett legénységi állománybeli egyének gazdasági, családi, kereseti és polgári kiképzési viszonyaikra való különös tekintetek alapján idő előtt tartósan szabadságoltatnak.

A visszatartásnak, illetve behivásnak a tényleges szükséglet mérve szerint és annak tartamára az 1889-ik évi VI-ik törvénycik 12-ik §. hatodik és az 1890-ik évi V-ik törvénycikk 10. §. ötödik bekezdése értelmében mindenkor a sorozási évfolyamok sorrendjében és pedig a legifjabb sorozási évfolyamon kezdve kell történnie és az ekként visszatartott, illetve behivott póttartalékosok csak addig tarthatók tényleges szolgálatban, amig a póttartalék három, illetőleg (a honvédségnél) két legifjabb sorozási évfolyamaiba tartoznak.

A visszatartás, illetőleg behivatás alól kivétetnek azok, kik az 1889-ik évi VI-ik törvénycikk 31., 32., 33. és 34. §§-aiban körülirt kedvezmények alapján jutottak, vagy jutnak a póttartalékba, továbbá az egyévi önkéntesi szolgálatra bocsátott póttartalékosok.

A 4. §. ugy rendelkezik, hogy a törvény kihirdetése napján lép hatályba s végrehajtásával a honvédelmi miniszter bizatik meg, aki a 3-ik §-ban foglalt felhatalmazás tekintetében a közös hadügyminiszterrel egyetértőleg fog intézkedni.

KÜLFÖLD

Itélet Mexico és az Unio közt. A Mexico és az Egyesült-Államok közti konfliktus az első, melyet a hágai nemzetközi választott bíróság intézett el. Tegnapelőtt mondták ki az itéletet, s Mexicót 1,420.000 dollár fizetésére kötelezték. A legutolsó ülésen *Bernaert* belga miniszter Mexico, *Descamps* belga szenátor pedig az Egyesült-Államok álláspontját védelmezte.

Uj politikai párt Franciaországban. A képviselőkamarában uj pártcsoport alakult. A párt tagjai szabadgondolkozásuaknak nevezik magukat s elnökük *Huppard* képviselő. Az ellenzék szabadkőmüves-páholynak nevezi az uj pártot.

A sztrájk. Az *északamerikai nagy szénsztrájk véget ért*, mint ezt egy mai washingtoni hivatalos jelentés mondja. *Franciaországban* Nord- és Pas de Calais-megyék munkásai hajlandók Baslynak a választott bíróságokra vonatkozó javaslatát elfogadni és a munkások legnagyobb része ezen az alapon hétfőn ujra megkezdi a munkát.

A forrongó Macedónia. A török hadügyminisztérium jelentése szerint *Tsumahala* és *Serres* között a katonaság majdnem teljesen véget vetett a fölkelőbandák garázdálkodásának. Az elfogott fölkelők bolgár katonai egyenruhát viseltek. A szótiai *Riformi* vészes hireket közöl Macedóniából. E szerint a forradalom a Strumától nyugatra és keletre a bolgár határ mentén terjed. de ennek a szerencsétlen lakosság adja meg az árát. Küsztendsilből jelentik, hogy Kratovóból ágyudörgés hallatszik, s hogy a törökök Sztánio és Drenovo falvakat megsemmisitették és Perint föl-gyujtották. Bisztricából hatszáz macedón Bulgáriába menekült. A macedón-bizottság e hirek hatása alatt elhatározta, hogy Rómába, Párisba, Londonba, Pétervárra és Moszkvába fordult segitségért.

A boer tábornokok Németországban. A boer tábornokok Párisból Kölnbe utaztak, hol óriási tömeg várta őket a pályaudvaron. *Baumann* landwehr-főhadnagy üdvözlőbeszédet mondott, a mire *De Wet* felelt, kijelentvén, hogy nem politizálni mentek Németországba. Kölnből tovább utaztak a tábornokok Berlinbe, hova este érkeztek meg. A közönség lelkesedése határtalan volt. 5 óra 23 perckor robogott be a párisi gyorsvonat. Fülsiketitő hurrázás támadt s olyan nagy lett a tolongás a vasuti kocsik körül, hogy a leszálló boer tábornokokat, kit erre, kit amarra, magával sodorta a tömeg. Száz meg száz kéz nyult feléjük; mindenki kezet akart szoritani a boer vezérekkel s egymást taposták le az emberek, csakhogy a tábornokok közelébe férkőzhessenek. *Botha* fedetlen fővel, mosolyogva fogott kezet jobbra-balra mindenkivel, de látszott rajta, hogy boer-bizottsági tagot keres fürkésző tekintettel, aki őt ebből a kavarodásból kiszabaditsa. Csak a váróteremben sikerült a tábornoknak ismét egymáshoz csatlakozniok, aztán a fogadó-bizottsággal a városba hajtattak.

Milano, október 16.

Krüger elnök Mentoneba utaztában ma érintette Milanot. Az állomáson nagy közönség várta és lelkesen üdvözölte Krügert.

Preludium.

— *Az osztrák birodalmi tanács megnyitása.* —

Budapest, október 16.

A birodalmi tanács ma ujra összeült, még pedig a lehető legviharosabb auspiciumok között. Az első ülést bátran nevezhetjük egy nagyszabásu obstrukciós zenebona preludiumának. *Koerber* miniszterelnök ugyan barátságos, sőt *legbarátságosabb* megoldásról beszélt, mikor a nyelvkérdésről való terveit mindjárt ezen az első ülésen sietett kifejteni, de ez a barátságos nyilatkozat fölötte harcias előzmények után és harcias epizódok közben történt. A csehek szőröstől-bőröstől visszautasitották a miniszterelnök nyelvtörvény-tervezetét s Koerber ur ezt ma a ház plénumában be is jelentette. És Koerberur mégis a békét, a barátságot hirdette, miközben békeszózata valóságos hadüzenethez hasonlitott a maga eltökélt hangjával. Kijelentette, hogy a kérdést most már nem engedi lekerülni a napirendről, amig teljes megelégedésre meg nem oldódik. De hogy ezt a megoldást hogyan képzeli lehetségesnek, arról sejtelme sincs senkinek. Igazán feltünő optimizmus, amelyet a mai ülés lefolyása sehogysem igazolt.

Tudósitásunk igy szól:

Bécs, október 16.

A mai első ülésre a képviselők majdnem teljes számmal jelentek meg. A karzatok zsufolva voltak. Gróf *Vetter* elnök 12 óra után megnyitotta az ülést, üdvözölte a képviselőket, s azután *Erb* és *Dworak* uj képviselők leteszik az esküt.

Az ülés elején *Böhm-Bawerk* pénzügyminiszter benyujtotta az 1903. évi *költségvetési előirányzatot*. Az előirányzat az állami kiadásokat 1.726,225.486 koronában, a bevételeket 1.726,643.263 koronában állapitja meg s igy a fölösleg 417.827 korona. A honvédelmi miniszter benyujtja az 1903. évi ujoncjutalékról és a póttartalékosoknak a hadsereg és a honvédség békeállományának kiegészitésére való felhasználásáról szóló törvényjavaslatot. A pénzügyminiszter törvényjavaslatot nyujt be a tábori tarackoknak és az uj hegyiütegeknek, valamint az ezzel kapcsolatosan létesitendő tábori tarackütegeknek és a hegyitüzérség ujjászervezésének költségeiből Ausztriára eső 38 millió korona fedezése tárgyában.

A beérkezett irományok között több sürgősségi inditvány van, köztük a galiciai mezei munkások sztrájkjára, a bécsi tartománygyülési választók névjegyzékének reviziójára, a cseh és lengyel nyelvnek a sziléziai hatóságoknál való egyenjogusitására vonatkozó inditványok.

Az alakiságok elintézése és a beérkezett irományok felolvasása után, mi körülbelül egy óra hosszat tartott, felszólal

Böhm-Bawerk pénzügyminiszter, hogy megokolja az 1903. évi költségvetést. A pénzügyminiszter expozéjában azt mondja, hogy a folytonos, de szerencsére gazdasági válsággá nem fajult gazdasági depresszió hatásai, valamint az államadósságokra forditott költség emelése és a nagy beruházási kölcsön folytatólagos beállitása következtében a költségvetés egyensulyának helyreállitása, ugy mint a mult évben, igen nagy nehézséggel járt. Minthogy a menetjegyadó jövedelme már bizonyos célokra le van kötve, a 13·3 millió koronát tévő pénzverési nyereséget 1903-ra is igénybe kellett venni és az 1901. évi kezelési fölöslegekből rendelkezésre álló részt is be kellett állitani. A pénzügyminiszter bejelenti azután, hogy törvényjavaslatot fog benyujtani a harminc év óta változatlan *civillistának a következő tiz évre két millió koronával való emelése tárgyában és a javaslatot azzal okolja meg, hogy az államhivatalnokok összes kategóriáinak fizetését emelték, ami szükségessé teszi, hogy az udvartartás hivatalnokainak fizetését is emeljék.* Azután megokolja a miniszter az 1901. évi kezelési fölöslegek felhasználásáról szóló törvényjavaslatot. Ezek a kezelési fölöslegek összesen 19·9 millió koronát tesznek, amiből azonban 8·8 milliót már tavaly felhasználtak a beruházási előirányzatok számlájára, ugy hogy most már csak 11·1 millió korona áll rendelkezésre. Ha ebből leszámitunk 8 millió koronát a déli vasut vételárrészleteinek leszámitolása cimén és 2·7 millió koronát, amely összeg az adóreform értelmében a tartományoknak már 1901-ben járt volna, de csak ez év folyamán fizettetett ki, akkor az 1901. évi állami háztartásban a kiadások felemésztették a bevételeket. Tekintetbe véve a folyó év első nyolc hónapjának adóbevételeit, a miniszter nagyon meg lesz elégedve, ha az 1902-iki kezelés is nullával zárul. Fölöslegre nem számit. A közös vámjövedék 4·7 millió koronával emelkedett. A miniszter végül hangsulyozza, hogy miután az előző évek nagy fölöslegeit jelentékeny célokra forditotta, most már legnagyobb gondját az egyensuly fenntartására forditja és ezt a képviselőháztól is kéri. A házzal együtt abban a meggyőződésben van, hogy az állam legerősebb bástyája a rendezett állami háztartás.

A pénzügyminiszter beszéde után *Breiter* képviselő meginterpellálta a miniszterelnököt az Egyesült-Államoknak a romániai zsidó-kérdésben a hatalmakhoz intézett jegyzéke tárgyában. Az interpellációban azt kérte Breiter, hogy a miniszterelnök hozza nyilvánosságra az osztrák kormány válaszát.

Utána *Koerber* miniszterelnök emelt szót. Kijelenti, hogy ezuttal is az ülés elején áttekintést akar nyujtani a parlamenti helyzetről. Első sorban a parlamenti szünet eseményeit beszéli meg, köztük a ten-

gerszem kérdését is. Kijelenti, hogy a választott bíróság ugyan a vitás terület egy értékes részét a magyar korona országainak ítélte meg, mindamellett a miniszterelnök kötelességének tartja, hogy a választott bíróságnak, főképpen pedig a svájci szakértőnek köszönetet mondjon a nehéz kérdés megoldásáért. A miniszterelnök ezután szóba hozta több vasutvonal államosítását. Bejelentette, hogy a kormány több társasággal a vasutvonalak megváltása tárgyában tárgyalásokat folytat, hogy a fontosabb vasuti hálózatok birtokában legyen. Az alkudozások folyamán a kormány a legmesszebbmenő ajánlatokat tette a társulatoknak, de azért nem tévesztette szem elől a kereskedelmi számítást sem. Áttér azután a legérdekesebb pontra, a *nyelvkérdésre* s e kérdés rendezésének általa kidolgozott alapelveire.

Kiemeli, hogy az osztrák kormány ezeket az elveket oly időben dolgozta ki és terjesztette elő, amikor a két kormány között a kiegyezés dolgában még nem jött létre a megállapodás. A kormány ezzel is kifejezésre akarta juttatni azt az álláspontját, hogy a magyar kiegyezés s az ausztriai nemzetiségi kérdések közt nincs összefüggés. Kifejti, hogy a kormány a legbarátságosabb módon akarja ezt a fontos kérdést elintézni és nem fogja a napirendről levenni mindaddig, amig teljes megelégedést kelt6 módon elintézést nem nyer. A kormány azt hiszi, hogy nem érdemel szemrehányást a csehek részéről. (*Nagy zaj a csehek padjainál és ellentmondások.*)

Brzorád: A kormány nem tartja meg a törvényeket.

Koerber a csehek ellentmondásai közben folytatja beszédét és arra emlékeztet, hogy egy cseh képviselő beszámolójában e napokban ugy nyilatkozott, hogy a kormány a cseh nép érdekei ellen dolgozik. (A csehek padjairól: *Ugy van!*)

— Ez nem áll, — folytatja a miniszterelnök, — én ezzel szemben kijelentem, hogy a kormány mindig arra törekszik, hogy mindkét nép jogai respektáltassanak. (Nagy lárma a csehek oldalán.)

Egy hang: Szemtelenség! Gyalázat!

Koerber: Ami a *kiegyezést* illeti, csak azt jelentheti, hogy a kormány sokat fáradozott a kiegyezés érdekében. Dacára a sok fáradozásoknak, *pozitiv eredményről ugyan még nem számolhat be*, de az ügy állása szerint kijelentheti, hogy *a kiegyezés végleges perfektuálása nem fog sokáig késni.*

A kiegyezési tárgyalások folyamán sok nehézséggel kellett megküzdenie, mert sok olyan kérdés fordult elő, amelyek az egyes államok speciális érdekeinek látszottak, de összhangzásba voltak hozandók mindkét állam érdekeivel. Nagyon sok fontos kérdés merült fel adminisztrativ ügyekben is, amelyek csak látszólag voltak könnyüek, de tényleg nehéz küzdelmeket idéztek elő. A legnagyobb nehézségek az autonom vámtarifa körül merültek fel, amelyek csakis mindkét állam gazdasági viszonyainak tekintetbevételével oldhatók meg. Reméli és mindig szeme előtt lebegett az, hogy közös, barátságos uton haladva, igazságosan mérlegelve a kölcsönös érdekeket, teljes világossággal a kiegyezés, mindkét nép jólétének és a monarchia érdekeinek előbbrevitelével, meg fog oldatni és a két állam nem fogja többé a bizonytalanság nehéz láncát viselni. Miként a leláncolt Prometheus jajgatott fájdalmában anyja után, hogy az megszabaditsa a láncoktól, ugy a kiegyezés kérdése is megoldást sürget, amely el is lesz érve, ha megérkezik a fölszabaditó. Ez pedig a hazaszeretet lesz, amely véget vet a kölcsönös engedékenységekkel a két nemzet lehangoltságának.

Pacak ifju-cseh képviselő hevesen megtámadja a miniszterelnököt, aki a nyelvkérdésről tett nyilatkozatával csak kiélesitette a helyzetet. A miniszterelnök ellentétről mert szólani, mely a csek nép és annak képviselői között fennáli. Ezzel a, nem akarom ugy mondani, hogy infámiával...

Hangok a cseheknél: Nevezze csak infámiának!

Pacak: . . . ezzel az eljárásával a miniszterelnök rendkivüli mértékben fokozta az elkeseredést. Végül azt inditványozza, hogy a ház kezdjen vitát a miniszterelnök nyilatkozatáról.

Ezt az inditványt majdnem egyhangulag elfogadták és a vitát a legközelebbi ülés napirendjére tüzték.

Ezután egy csomó sürgős inditványt tárgyaltak. Rövid vita után elfogadták azt az inditványt, mely azt javasolja, hogy Schalk képviselő adassék ki a bíróságoknak, ahol Wolf több becsületsértés miatt emelt vádat ellene.

Vogler képviselő és társai sürgős inditványt terjesztettek be ama visszaélések dolgában, melyeket a keresztény-szocialisták a legutóbbi bécsi tartománygyülési választáson a választási listák hamisitásával követtek el.

Bécs, október 16.

Spens-Boden igazságügyminiszter a mai ülésen nem volt jelen. Hir szerint a régóta betegeskedő miniszter *benyujtotta lemondását*, melyet ő felsége már elfogadott. Utódja, hir szerint, dr. *Lammasch*, az urakházának tagja lesz.

Bécs, október 16.

A képviselőház mai ülésén *Berger* és társai interpellációt intéztek a kereskedelmi miniszterhez a cs. és kir. szab. Dunagőzhajózási-társaságnál uralkodó állapotok miatt. A terjedelmes interpelláció cime ez: „Az igazság a cs. kir. kormány által pártfogásba vett *Ullmann* Lajos vezérigazgatónak, cs. kir. udvari tanácsosnak, *Bauer* főfelügyelőnek és társainak a cs. és kir. szab. Dunagőzhajózási társaságnál üzött gazdálkodása körül, ellentétben a kormány részéről junius 16-án a költségvetési bizottságban elhangzott nyilatkozatokkal."

Az interpellálók kérdik, hajlandó-e a miniszter haladéktalanul megtenni a szükséges lépéseket és szigoru vizsgálatot elrendelni az Ullmann udvari tanácsos vezetése alatt uralkodó állapotok tárgyában, továbbá azoknak keletkezése, ugyszintén Ullmannak előbbi viselt dolgai felett s az udvari tanácsos életének abban a szakában, a mikor Ullmann még szénéladási ügynök, majd később Budapesten forgalmi igazgató volt, amely minőségében az idecsatolt eredeti okmányok tanusága szerint a kormány előtt eddigelé ismeretlen foglalkozást üzött az ez időre eső szénüzérkedés, továbbá a váralljai szénvidék eladása és a pécs-budapesti vasut épitése tárgyában létrejött szerződés megkötése körül. Szándékozik-e a kereskedelmi miniszter törvény utján idejekorán gondoskodni arról, hogy a cs. kir. szab. Dunagőzhajózási társulatnál egészséges állapotok létesüljenek és a társaság az államtól huzott szubvenciónak megfelelőleg szolgálja Ausztria gazdasági és kereskedelem-politikai érdekeit? Hajlandó-e a kormány minden rendelkezésre álló eszközzel odahatni, hogy a Dunagőzhajózási társulat nyugdijalapja haladéktalanul orvosoltassák s jövőre e tekintetben kielégitő garanciát kapjon a kormány?

Bécs, október 16.

A csehek dr. Koerber mai beszédét nagyon kedvezőtlenül fogadták. Főképpen azért neheztelnek a miniszterelnökre, mert ma — első izben — nagyon éles birálatot mondott politikai magatartásukról.

Bécs, október 16.

Egy kommüniké szerint a *német haladópárt* mai ülésén tudomásul vette az elnökségnek a miniszterelnökkel e hó 14-én folyt értekezletről szóló jelentését és elhatározta, hogy a nyelvkérdés rendezésére vonatkozó alapelveket a német haladópárt mindenekelőtt a Csehországra és Morvaországra vonatkozó rendelkezésektől elkülönitve fogja tárgyalni az erre hivatott többi tényezővel. A csehek előre hirdetett magatartásával szemben azt határozta a klub, hogy feltétlenül nyugodt és szilárd magatartást fog követni. Végül elhatározta a párt, hogy a német néppártal megegyezésre fognak jutni arra nézve, hogy a bécsi tartománygyülési választáson történt események miatt erélyes lépéseket tegyenek a kormánynál.

HIREK

Budapest, október 16

— BUDAPESTI NAPLÓ. Október 15-én uj előfizetés nyilt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztassanak a megujitásról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— A király budapesti utja. A *Budapesti Tudósító* közli: Egy grácl lapnak azt a hirét, amely szerint ő felsége budapesti utját bizonyos budapesti események miatt bizonytalan időre elhalasztotta volna irányadó körökben teljesen alaptalan és minden támpont hiján lévő kombinációnak mondják.

— Címadományozás. A hivatalos lap mai száma jelenti, hogy a király *Szobovics* Lajos pénzügyminiszteri osztálytanácsosnak a miniszteri tanácsosi címet adományozta.

— A beteg Dankó Pistáért. Beteg, nagyon beteg *Dankó* Pista, szegény, akinek dusgazdagon nótás szivéből annyi dal fakadt, szomoru is, vidám is, de mind igazi gyönyörüségére a magyarságnak. Mindenelé éneklik dalait szerte e hazában és ahol egy-egy nótája fölhangzik, ott nem is sejtik, milyen beteg a költője és hogy szomoru inségben van, aki pazarul költekezte reánk zengő nótában lelke kincseit. Pedig el kellene mennie szelidebb ég alá, melegebb vidékre a zordon, borus tél elől. Képviselőkből és irókból alakult küldöttség *Wlassics* miniszterhez fordult tehát, adjon segedelmet egészsége helyreállitására a beteg nótaszerzőnek. A miniszter megigérte támogatását — és reméljük, hogy az enyhe délről *Dankó* Pista tavasszal egészségesen fog visszatérni, együtt a többi dalosmadárral.

— Klementina hercegnő klastromba vonul. *Brüsszel*ből jelentik lapunknak: A legutóbbi napokban fölöttébb aggasztó hirek keringtek *Klementina* hercegnő, a belga király legfiatalabb leányának egészségi állapotáról. Most a *Soir* illetékes helyről nyert információk alapján kijelenti, hogy ezek a hirek koholtak. Igaz, hogy a hercegnő teljesen visszavonult a világtól, amióta édesanyja meghalt. Egyre kinozza a lelkifájdalom, hogy nem lehetett jelen édesanyja halálos ágyánál, aki megvált az élettől a nélkül, hogy leányával kiengesztelődött volna. Az is bántja, hogy a király oly gyorsan elutazott és hogy *Lónyay* Stefánia grófnét elkergette. *Klementina* hercegnő most a vallásban keres engesztelést, folyton apácák társaságában van és valószinünek látszik, hogy apácakolostorba vonul. Ismeretes különben, hogy a belga király mindegyik leánya, aki mind nagyon vallásos nevelésben részesült, serdülő korában azzal a gondolattal foglalkozott, hogy teljesen Istennek szenteli életét. *Klementina* hercegnő, ugy látszik, most harmincéves korában megvalósitja gyermekkors ábrándjait.

— A tanárok tiltakozó gyülése. A budapesti tanári kör mai ülésén tárgyalták a kör tagjai a tanárok fizetésének rendezését, a mire nézve azonban aligha elég alap az a hivatalos szinezetet nélkülöző ujsághir, amiből értesüléseiket meritették. A gyülésen *Beke* Manó elnökölt.

— Azt hitte a tanárság, — mondta az elnök — hogy csak a tanitás kérdésével kell majd ez évben foglalkoznia, sajnos azonban, hogy megint az anyagi kérdéseket kell felszinre vetni. Lehetetlen, hogy a tanárok fizetését ugy rendezzék, ahogy ennek hire ment. Bebizonyitja, hogy mily mostoha ez a fizetésrendezés. A tanárok mai fizetését grafikai rajzon hasonlitva a küszöbön álló rendezéshez, ugy látja, hogy egy-egy tanárnál az egész emelkedés majdnem végig csak 200 korona évenkint. A szolgálat első 14 esztendeje alatt csak 100 koronával, 10 évig aztán 400 és csak a 30-ik felé emelkedik jelentősebben a fizetés. Ha a végére teszik a fizetés-rendezést, az állampénztárnak azért jó, mert kevés tanár éri meg a fizetésjavitást. Igy családot nem alapithat a tanár. Ehhez járul még, hogy 111 tanár ezzel a rendezéssel semmiéle emelkedésben nem részesül. Számosan csak 10—12 év mulva jutnának fizetésemelkedéshez.

Kérdés, ugymond az elnök, hogy mennyijébe kerül ez az államnak? Kiszámitotta az elnök, hogy 88.000 koronába kerül, ami 3·75 százaléka az eddigi fizetésnek. Ez hát a fizetésemelés? Vajjon a többi tisztviselőknél is csak ennyi lesz az emelkedés? A tanárság nem hiheti, hogy az a tervezet, amely egyik hirlapban megjelent, igaz lehet, mert ebben a tanári fizetésnek oly minimális változása van, hogy ez rendezésnek nem mondható. (Közbeszólás: Ez relativ visszaesés!) Mi a teendő már most? — kérdi az elnök. — Formulázni kell az elégedetlenséget néhány pontban. Ezek a pontok a következők lennének:

1. A financiális körökben elterjedt egynehány véleményt kell helyreigazitani. A fizetést és a quinquenniumot eddig két külön dolognak nézték. Kivánja a tanárság, hogy a fizetés és quinquennium egynek tekintessék és ne juthasson soha kisebb fizetésjavitáshoz a tanár, mint amilyen fizetésjavitást kap az ennek megfelelő fizetésü hivatalnok.

2. Hogy hüen maradjon a tanárság régi elvéhez, kivánják, megköveteljék, hogy olyan fizetést kapjon a tanár, mint a birák, vagy legalább a mai differencia nagyobbá ne tétessék.

3. A legnagyobb igazságtalanság, hogy 111 érdemes tanár ezzel a rendezéssel egy krajcárt sem kap. Ezekre nézve kimondják, hogy nem szabad olyan rendezést hozni, amely csak egy emberrel is mostohán bánnék el.

4. Percentuális emelkedése a fizetésnek pedig ne legyen kevesebb, mint a tisztviselőké. Az a 2,500.000 korona, ami a tanári fizetésnek emelkedése legyen, arányos a többi tisztviselők fizetésemelkedésével.

5. A tanári fizetést nem szabad materiális szempontból föltogni. Látni kell, hogy az anyagi gondokkal küzdő tanár és a türhetően fizetett tanár munkája közt mekkora a különbség. S ezt látva, ám szabjanak kis fizetést.

6. Bizalommal vannak ama kollegák iránt, akiket azzal megbiztak, hogy befolyjanak a fizetésrendezésbe. Ellenük azonban olyan ellenséges áramlat kelt, hogy félő, hogy tehetetlenek lesznek velük szemben. Kéri az elnök, hogy a tanárság nézze a titkos erőket és a tanárok bizalmi-férfiait el ne ítéljék.

Az inditványhoz hozzászólottak még többen is és pedig jelentéktelen módositásokkal.

— Mentőkészülékek a villamoson. A villamos vasuti közlekedés biztonsága dolgában *Láng* Lajos kereskedelmi miniszter szakértekezletet hivott össze, mely e hó 20-án délelőtt 10 órakor jelen lesz a közuti villamos vasut Pálffy-téri telepén tartandó kisérleteknél. E kisérleteket mintegy 30 elgázolás ellen való uj szerkezet kipróbálásával kezdik, melyeknek mintáit a társaság saját költségén készittette el.

— **A rablánc.** Ha csakugyan vége találna lenni minden szolgaságnak ezen a világon s a rabszolgaság jelvényeit muzeumokban mutogatnák a szabad embereknek! Ez volna a muzeumok legérdekesebb látnivalója. Egy pár békó és egy pár rablánc a falon, mint kiállitási objektum, bizonyosan kedvesebb látvány, mint ugyanezek a szerszámok egy élő ember kezén-lábán. Addig, mig ez a korszak elkövetkezik, üdvözölni kell az olasz kormányt, amely nemrégiben a rablánc eltörléséről szóló dekrétumot iratott alá az olasz királylyal. Olaszország börtöneiben tehát nem csörög már többé a lánc. Egy nap alatt a civitavecchiai fogház hétszáz lakoját szabaditották meg ettől a tehertől, amely másfél kilogramm sulyu volt. E ráblancok alsó karikájába kovácsolták bele a rabok lábát, mig felső végét a nadrágszijjra erősitették. Éjszakára a foglyokat a falba alkalmazott vaskarikához kötötték. A jelenlegi olasz igazságügyminiszter azonban középkori kegyetlenségnek tartja a rablánc használatát s kieszközölte a királynál, hogy töröljék el használatát.

— **Matuska gróf szélhámossága.** Gróf *Matuska* László feltünést keltett elfogatásról még a következő részleteket irják *Liptó-Szent-Miklós*ról: Gróf *Matuskát* Budapestre való utaztában Hatvanban leplezte le egy vasuti ellenőr, aki a jegyek vizsgálata alkalmával észrevette, hogy a gróf szabadjegyének papirosa vékonyabb a rendes államvasuti szabadjegyek papirosánál s midőn igazolásra szólitotta föl Matuskát, ez hamis néven vasuti épitő-vállalkozónak adta ki magát. Az ellenőr erre még gyanusabbnak találta a szabadjegyet s intett a perronon álló két csendőrnek, akik a csalót letartóztatták. A csendőrőrs az esetről távirati jelentést tett az egri ügyészségnek, amely a gróf további fogvatartását és *Eger*be való beszállitását rendelte el. Midőn Matuska látta, hogy nem menekülhet, megvallotta kilétet. A csendőrség a fordulatról értesitette az egri ügyészséget, valamint Liptóvármegye alispánját is. Több táviratváltás után Matuskát Liptó-Szent-Miklósra hozták, ahol kellő jótállás mellett szabadlábra helyezték. A vizsgálatot vezető egri vizsgálóbiró és ügyészség kivánságára kihallgatták Matuskát, aki, miután összes állásairól tüstént le kellett mondania, töredelmesen beismerte, hogy hatvanszor utazott hamis szabadjegyekkel, amelyeket ő maga állitott ki s amelyekhez a szükséges nyomtatványt egy kassai nyomdásznál készittette. Házkutatás alkalmával több hamis bélyegzőt (köztük Ludvigh Gyula államvasuti elnökigazgatóét is) találtak nála. A csaló gróf azt vallotta, hogy a nyomor miatt vetemedett bünre és hogy azért utazott oly gyakran a vasutakon, mert jobb állást keresett. Gróf Matuska tegnap reggel eltünt a városból. Illetékes helyen most sürgősen kutatják, vajjon Matuskát megilleti-e valóban a grófi és doktori cim és nem hamisitvány-e ügyvédi és tanári oklevele. A csaló négy év előtt jött Liptóba s állitólag Csehországból származik. Grófi és jogtudori cimmel ellátott ügyvédi és tanári okleveleivel csakhamar a közigazgatás szolgálatába lépett s népszerüvé vált. Tanári oklevele révén kilátásba helyezték részére az ottani tanfelügyelői állást. Egy ottani takarékpénztárban 3000 koronás váltója van Matuskának.

— **A közjegyzők nyugdijintézete.** Egy rég óhajtott cél megvalósitásán fáradozik a Magyarországi királyi közjegyzők országos egylete. Sok bajon van hivatva segiteni a nyugdijintézet, mely nyugdijalapját a közjegyzők országos egylete által e célra átutalt 50.000 koronából, a tagok biztositási dijából s általuk fizetendő évi járulékokból s egyéb mellékjárulékokból alakitja olyképpen, hogy ha a nyugdijintézetnek legalább 60 tagja van, az intézet képes lesz, a mint ezt a szakértő által felállitott mathematikai mérleg igazolja, a munkaképtelen közjegyzőnek, vagy elhalálozás esetén a közjegyző özvegyének 1600 korona évi nyugdiját fizetni. A nyugdijintézet tagjai közé nemcsak a királyi közjegyzőket, hanem a királyi közjegyzőhelyetteseket s jelölteket is felveszi. Az alapszabályokat a belügyminiszter csekély módositás és pótlás bekivánásával, elvben már el is fogadta. A nyugdijintézet alapitásában a főérdem *Zimányi* Alajos budapesti közjegyzőt, a közjegyzők országos egyletének elnökét s *Jakab* Géza u pesti közjegyzőt illeti.

— **Halál a hangversenyteremben.** Megrenditő eset történt *Drezdában. Liebwelt* Alajos, volt *schwerini* udvari karmestert a Mozart-egyesület hangversenytermében egy próbán szivszélhüdés érte, mely kioltotta életét. A karmester, aki 1827-ben született, éppen egy nagy orkesztrális müvét tanitotta be, amikor utólérte a halál. Müvének cime: *In memoriam;* mintha csak sirfeliratául készitette volna!

— **A Lenau-szobor.** A csatádi Lenau-szoborbizottság elnöke *Bartole* János kéri mindazokat, akik gyüjtő ivet kaptak, hogy tájékozás végett közöljék vele az eddigi gyüjtés eredményét és kéri a gyüjtőket, hogy folytassák tovább is a gyüjtést.

— **Az uj országház megtekintése.** A képviselőház háznagyi hivatala közhirré teszi, hogy a képviselőházat vasárnaponkint délelőtt 11 órakor lehet megtekinteni. — *Csávossy* Béla udvari tanácsos, a képviselőház háznagya ezentul hetenként kedden és szombaton délelőtt fogad.

— **Itélet után.** Furcsa harc folyt ma a bécsujhelyi kerületi törvényszék előtt. A háboruskodás előzményei ezek: *Dornauer* háztulajdonos leányát a járásbiróság tiznapi elzárásra itélte, mert becsületsértést követett el *Pohlmüller* Ede főhadnagy ellen, aki a leánynak házasság ürügye alatt elcsavarta a fejét. Az elitélt leány felebbezett s ma volt a tárgyalás a bécsujhelyi kerületi törvényszéknél. Pohlmüller Ede főhadnagy is megjelent. A leány és atyja tárgyalás közben egyre szidták a főhadnagyot, amiért az elnök többször megintette őket. Délben megszakitották a tárgyalást. Mikor a főhadnagy kiment a teremből, Dornauer és leánya reárohantak, leszaggatták zubbonyát, a leány pedig össze-vissza karmolta Pohlmüller arcát. Délután folytatták a tárgyalást, amely estefelé azzal végződött, hogy a törvényszék helybenhagyta az elsőfoku itéletet. Az elitélt leány atyjával együtt az utcára ment. Ott gyülekezett már az egész Dornauer-család, botokkal, kövekkel felkészülve s mikor a testvérek megtudták az itéletet, bőszülten kiáltoztak: *Meg fog halni!* Két óra hosszat várakoztak a főhadnagyra, akit jogi képviselője értesitett a künn készülő támadásról. Végre is a rendőrség oszlatta széjjel a harcias családot.

— **Egy berugás következményei.** Érdekes és mulatságos á története annak, hogy voltaképpen mi vágta az utját Draga királyné öcscse, Lunyevica hadnagy trónörökösségének. Sándor királynak tudniillik komolyan az volt a terve, hogy a sógorát teszi meg trónörökössé. Árról lemondott, hogy a maga gyermekét ültethesse valaha a trónra, azzal a gondolattal pedig természetesen nem igen tudott megbarátkozni, hogy valami idegen következzék el majd utána királynak. Ilyenformán jó lett volna már trónörökösnek az emberi tökéletességekkel nem igen tündöklő Lunyevica hadnagy is. Szándékát a baratini mezőn, az idén megtartott nagy gyakorlat alatt akarta tudtára adni népének. Nagy szemle volt itt, lovas-támadás és mindennek a végén következett volna el a politikai aktus, a hadnagynak trónörökössé való proklamálása. Már minden el volt rendezve. A csapatok be voltak tanitva arra, hogy mikor kell hurrát kiáltani és sok beavatott tudott arról, aminek el kellett volna következnie. Eppen ez volt az oka annak, hogy a trónörökösségnek körülbelől egyszer s mindenkorra vége van. Kragujevác lakossága már lakomát előlegezett Lunyevicának s ezen a lakomán a hadnagy olyan rettenetesen berugott, hogy másnap reggelre se tudtak életet verni bele. S a csapatszemlén mindenki megjelent, éppen csak a legfontosabb személyiség nem. Ilyenformán elmaradt az, aminek a megcselekedése csunya könnyelmüség lett volna. Ha egy király utódot választhat magának, válaszszon legalább valami arra való embert.

— **A Duna halottja.** *Paks*ról táviratozza tudósitónk: *Grosz* Rozália 12 éves paksi leány, aki az édesanyjával a Dunánál mosott, a tutajról lecsuszott és a Dunában nyomtalanul eltünt.

— **Halálozás.** *Pethő* Gyula királyi főgeologust ma délután 3 órakor temették a földtani intézet Stefánia-uti palotájából. Az egyházi szertartást *Horváth* Sándor ág. ev. lelkész végezte. A földtani társulat nevében Telegdi *Róth* Lajos, elnök vett bucsut az elhunyt tudóstól, a természettudományi társulat nevében *Schmidt* Sándor tanár mondott szép beszédet. A temetésen az elhunyt tudós egyetlen fián kivül ott volt számos rokona, ezek között Szily Kálmán, az Akadémia főtitkára, családjával. Megjelentek továbbá a földmivelésügyi minisztérium részéről nemeskéri Kiss Pál államtitkár, Böckh János min. tanácsos, a földtani intézet igazgatója, Szomjas Lajos min. titkár és a minisztérium számos tisztviselője, továbbá Ilosvay Lajos a müegyetem rektora, dr. Lóczy Lajos, Kövesligethy Radó. Koch Antal egyetemi tanárok, Wartha Vince. Herman Ottó, Staub Móric, Gesell Sándor, iglói Szontágh Tamás, dr. Schafarzik Ferenc, bányatanácsosok, Cholnoky Jenő, Lőrenthey Imre, Schilberszky Károly, Sóbányi Gyula tanárok. Krenner József muzeumi igazgató-őr. A tudóst utolsó utjára a Stefánia-utról a Kerepesi-uti temetőbe gyalog kisérték kollégái: Halaváts Gyula, Szontágh Tamás, Pálfy Mór dr. Papp Károly, Liffa Aurél, Timkó Imre, Güll Vilmos geologusok, valamint a földtani-intézet többi tagja és tisztviselője. Az elhunyt tudós koporsóján egy keresztben fekvő geologuskalapács volt, amelyet, mint müködésének jelvényét, vele együtt a sirjába bocsátottak.

Rosenbach Sándorné, született *Strahler* Anna földbirtokosné életének 56-ik évében Puszta-Szántón, Nógrádmegyében meghalt.

Özvegy *Weisz* Simonné, született *Schulteisz* Terézia meghalt Dombovárott 85 éves korában. Az elhunyt urnőt ma délután kisérték örök nyugalomra.

Vágó Nándor fővárosi gyáros fia, *Vágó* József a család nagy-marosi villájában, hosszas szenvedés után ma reggel meghalt 27 éves korában.

Dr *Kutiak* Ágoston volt megyei főorvos, városi bizottsági tag 78 éves korában ma meghalt Nagyváradon.

— **Hitvesgyilkosság.** *Eszék*ről jelentik: *Petz* Ferenc napszámos tegnap este összetüzött feleségével, akivel csak három hónapja kelt egybe és a veszekedés hevében agyonlőtte az asszonyt, azután megszökött. Anyósára is rálőtt, de nem találta.

— **Az acetilen-gáz.** A kereskedelmi és belügyminiszter az orsovai acetilen-gázrobbanás alkalmából közös rendeletet küldtek a törvényhatóságokhoz, amely az acetilen-gáz előállitásáról, világitásra, vagy más célra való felhasználásáról szól. A rendeletben a következők foglaltatnak:

Magánfogyastás céljára szolgáló acetilengázt fejlesztő készülékek, amennyiben harminc lángnal többet táplálnak, csakis előzetes rendőrhatósági engedelem alapján állithatók föl. Rendőrhatósági engedelem alá tartoznak továbbá a nyilvános épületek (szinházak, iskolák), üzleti és idegenek által látogatott közhelyiségek (vendéglők, kávéházak, üléstermek, gyárak, mühelyek) berendezései. Ily helyiségekben acetilen-gázt fejlesztő készülék, tekintet nélkül a berendezés nagyságára, mindenkor csak előzetes rendőrhatósági engedelem alapján állitható föl. Aki ily gázfejlesztő készüléket fölállitani kiván, köteles ebbeli szándékát az illetékes elsőfoku rendőrhatóságnak irásban bejelenteni; a bejelentéshez csatolandó a készüléknek, a készülék számára kijelölt helyiségnek és a berendezés módjának pontos rajza és leirása. A bejelentés alkalmával azt is igazolni kell, hogy a készüléket, illetőleg a készülék szerkezetét a vizsgáló-bizottság engedélyezte. A bejelentés vétele után az elsőfoku rendőrhatóság legkésőbb tizenöt nap alatt — szakértőknek a tüzoltó-parancsnoknak, a székesfőváros területén a 9. szakasz szerinti vizsgálóbizottság megalakitása után a bizottság kiküldendő szakközegeinek meghivásával — helyszini szemlét tart, a fölállitani kivánt gázfejlesztő készülék elhelyezésének és berendezésének módját közrendészeti és tüzbiztonsági szempontból alapos vizsgálat alá veszi, s az engedelem kérdésében a szemle eredménye alapján határoz. Acetilén-gáz világitótelepek fölállitásával és berendezésével csakis erre képesitett egyének foglalkozhatnak. Kereskedők és gyárosok, kik aaetilén-gáz fejlesztő készülékek eladásával, s ezzel kapcsolatban ily készülékeknek fölállitásával és berendezésével foglalkoznak, e munkálatokat, amennyiben az előirt képesitéssel maguk nem rendelkeznek, csak oly egyének által végeztethetik, kik e készülékek fölszerelésére és berendezésére képesitve vannak. Acetilén-gázt fejlesztő készülékeknek keresetszerü kezelésével csak oly egyének foglalkozhatnak, kik erre a képesitést megszerezték. Acetilén-gázt fejlesztő készülékek fölszerelésére, berendezésére és kezelésére a képesités külön vizsgálattal szerezhető meg. A vizsgálat módját külön rendelet fogja megállapitani.

— **Mikor a bába keresztel.** A belügyminisztérium hivatalos lapja, a *Rendeleti Közlöny* tegnap *Széll* Kálmánnak egy rendeletét tette közzé, amelyben a miniszterelnök mint belügyminiszter erősen megrendszabályozza a bábaasszonyokat. A rendelet roppantul megszigoritja a tudós asszonyok ellenőrzését, de kárpótlásul olyan joggal ruházza fel őket, amely bizonyára meg fogja gyarapitani a tekintélyüket. Kimondja tudniillik, hogy a bába szükségből keresztelhet is. A rendelet szerint, ha keresztény szülők gyermeke életveszélyben forog, a bába szükségből megkeresztelheti a római katholikus és görög katholikus szülők gyermekét ezek beleegyezésével. E célból a bába egy edényből tiszta vizet (minő a folyó-, kut-, esővíz, olvadt hó és jég) önt keresztalakban háromszor a gyermek fejére, miközben az adandó nevet, például József és az előirt keresztelési mintát mondja ekképpen: „József, én téged megkeresztellek az Atyának és Fiunak és Szentléleknek nevében". Ezt a keresztelést a bába tartozik az illető lelkésznek bejelenteni. Protestáns és görög-keleti és nem keresztény gyermekeket a bábának szükségből nem szabad megkeresztelni.

— **A fa- és szénkereskedők mozgalma.** A budapesti fa- és szénkereskedők ipartársulatának mintegy 150 tagból álló küldöttsége tisztelgett ma *Láng* Lajos kereskedelmi miniszternél, átadva egy terjedelmes emlékiratot, melyben a nagykereskedők a kicsinyben való elárusitásnak korlátozását kérik. A küldöttség szónoka, dr. *Barta* Ödön kifejtette hogy a nagykereskedők a kicsinyben való elárusitást házalás utján üzik s megkárositják a nagyközönséget.

— **A martiniquei áldozatokért.** Kis-Küküllővármegye alispáni hivatala ujabban 9 korona 20 fillér és Aradvármegye alispáni hivatala 2 korona adományt küldött a martiniquei szerencsétlenek felsegélyezésére a Budapesti Ujságirók Egyesületéhez. A legutóbb kimutatott 10.971 korona 92 fillér és 10 frankhoz hozzáadva a ma érkezett 11 korona 20 fillér adományt, a gyüjtés eredménye 10.983 korona 12 fillér és 10 frank.

— **A Rémi-mulató megnyitása.** Talán most már szerencsésebb korszaka kezdődik annak a szép és szerencsétlen mulatónak, melyet az öreg Somossy teremtett néhány esztendővel ezelőtt, mikor régi hajlékából kiesett. Most *Rémi* Tivadar vette gondjaiba a mulatót s a mai megnyitó előadás a legjobb bizonyitvány, melyet képességéről és gondosságáról kiállithatott. Gazdagabb, változatosabb és élvezetesebb programmot képzelni sem lehet. Van a programmon minden, amit csak a közönség kivánhat: jó magyar és idegen énekesnők, boszorkányos és szédítő mutatványu kerékpárosok elsőrangu különlegességek s mindenek fölött ott van a budapesti orfeum-közönség régi, kipróbált kedvence, *Steinhardt* Géza, aki ma este komoly prológust és egy csomó vidámnál-vidámabb kuplét adott elő s természetesen szakadatlan ünneplés központja volt. A prológus után a mulatót megtöltő közönség az uj igazgatót is többször kitapsolta.

Rákóczi esztendeje.

Budapest, október 16.

Alább kifejtendő okból ajánlom e cikkemet, sürgősen és tiszteletteljesen, az országos katholikus nagygyülésnek.

De ajánlom még ezenkivül *Thaly* Kálmánnak is, a Rákóczi-korszak tüzeslelkü, tudós buvárának, hódolatteljes tiszteletétel.

Hire jár ugyanis, hogy derék magyar emberekből — jobbára függetlenségi politikusokból — bizottság alakult, amely a jövő esztendőre, 1903. junius 15-ikén kezdődő, országraszóló Rákóczi-ünnepségeket tervez, abból az alkalomból, hogy II. Rákóczi Ferenc két évszázaddal ezelőtt, 1703. junius 15-ikén inditotta meg a nyolc esztendeig tartó nagyszerü kuruc-harcokat. Ám a terv, amelynek kétségtelenül legkiemelkedőbb pontja a Rákóczi-hamvak hazaszállitása „még a kezdet kezdetén áll és a bizottság célbavett nagyszabásu munkásságának vezetésére Thaly Kálmánt óhajtja megnyerni".

Legyen szabad ehhez a minden magyar ember szivét örömteljesen megdobogtató hirhez a következő észrevételeket tennem:

Először: A bizottságnak mindenekelőtt tudnia kell, hogy *Thaly* Kálmánt, mint azt *Rákóczi-emlékek Törökországban* cimü, tiz évvel ezelőtt kiadott gyönyörü könyvében kifejtette, *adott szava* kötelezi arra, hogy a Rákóczi-hamvak hazaszállitását célzó bármiféle mozgalomban *részt ne vegyen*!

Ennek a sajnos körülménynek az érdekes historikuma pedig röviden a következő:

Ipolyi Arnold ez a nyolcvanas évek derekán elhunyt nagytudományu, lánglelkü püspökünk, a *Magyar mithologia* hazafias rajongással eltelt irója, akinek képe, mint az igazságos, humánus és hazáját mindenekfölött szerető főpapnak mintája, hálás emlékezetünkben fog ragyogni mindig, — Ipolyi Arnold éppen negyven évvel ezelőtt, 1862-ben, nemcsak Rodostón, Rákóczi kápolnájában, de a galatai Szt.-Benoit-egyházban is a fejedelem sirja fölötti oltárnál kegyeletes ünnepi misét szolgált.

Erre a precedensre való nyomatékos hivatkozással Thaly Kálmán kieszközölte, hogy nagyérdemü barátja, *Fraknói* Vilmos püspök (akkor még apátkanonok), 1889. szeptember 29-ikén ugyancsak II. Rákóczi Ferenc és Zrinyi Ilona sirjánál a lazaristaatyák fenyes segédlete mellett, teljes diszszel kövesse mesterének példáját s az ünnepélyes, lélekemelő mise *Thaly* Kálmánon kivül *Vámbéry* Ármin, *Csontossy* János, dr. *Abel* Jenő, gróf *Széchenyi* Ödön és még számos ott időző magyar jelenlétében ment végbe.

Thalynak és Fraknóinak sikerült azután a legszigorubb titoktartás mellett a derék lazaristák kitünő rendházfőnökénél, páter *Lobry*nál kieszközölni, hogy e minden magyar előtt oly szent sirokat éjnek idején *felbonthassák* a végből, hogy a szent hamvaknak sokak által már-már kétségbevont létezése és azonossága minden kételyt megdöntő módon igazoltassék!

De mennyi nehézséget kellett leküzdeniök, mig ez megtörténhetett. Amde végre megtörtént. Csakhogy egyebek között mind Thalynak, mind Fraknóinak becsületszavukkal kellett megigérniök, hogy Rákóczi hamvainak az ő templomukból elszállitása végett minden agitációtól tartózkodni fognak.

Igy áll a tervezgetésnek Thaly Kálmán közreműködésére vonatkozó része!

Második, de az előbbinél sokkalta fontosabb észrevételem az, hogy *a tervezett ünnepségeknek nem 1903. junius 15-ikén, hanem okvetlenül már 1903. február 17-ikén* kell kezdetöket venniök! Mert 1703. február 17-ike nagy és szent dátuma a magyar történelemnek. E napon lehelte ki nemes lelkét a magyar históriának nagy, dicső és talán legtöbbet szenvedett nőalakja: *Zrinyi* Ilona, leánya a kivégzett Zrinyi Péternek, unokahuga a halhatatlan költőnek, Zrinyi Miklósnak, hitvese I. Rákóczi Ferencnek, utóbb Thököly Imrének és — *édesanyja II. Rákóczi* Ferencnek...

Vajjon ki tudná eldönteni, hogy mikor volt legnagyobb ez a szónak legmagyarabb, legigazibb értelmében való nagyasszony?! Akkor-e, midőn ezer ármányos praktika és vad ellenséges áramlatok ellenében ki tudta vivni azt, hogy az imádott ifju hősnek, Thököly Imrének nejévé lehessen? Vagy talán akkor, amidőn viszontagságos életének legsulyosabb megpróbáltatása szakadt reá, amikor hitvesi és anyai, egyaránt forró érzelmei nehéz, szomoru tusára keltek egymással s ő egy irtózatos lelki küzdelmek között átvirrasztott gyötrelmes éjszaka után imádva szeretett *férjét* engedte át a töröknek, nem pedig édes fiát, az akkor még gyermek II. Rákóczi Ferencet... mert megsejté, hogy e gyermek lészen *hazánk szentje, szabadság vezére, setét éjben fényes csillagunk*, e dicső gyermek, aki kétszer tendős korában együtt táborozott kemény, marcona hadinéppel és tizéves korában az előtte felvonuló kuruc csapatoknak komoly férfias szóval köszönte meg „igaz hüségöket és fáradságukat?..."

Vagy akkor volt-e legnagyobb a halhatatlan nagyasszony, mikor az ádáz labanc ellenében hosszu harmadfél esztendőn által védelmezte az ostromlott Munkács várát, törhetetlen hősi lélekkel, oroszlánbátorsággal?

Avagy talán mégis akkor volt legnagyobb és legmagasztosabb, amidőn hányatott életének bus estéjén, mikor már az elmulásnak szele is rá-rásóhajtott, ő, a mindenéből kifosztott öreg nagyasszony, kinek rengeteg vagyonát elkobozták, imádott gyermekeit elrabolták, porig alázott, számüzött férjével Nikodémiába érkezvén, szent képmutatással igyekezett vidámnak, pajzán jókedvünek látszani, hogy annyiramennyire eloszlassa *szive urának* zordon keservét?...

Mint hitves magasztos, mint anya főnséges, mint honleány felülmulhatlanul nagy és dicső volt. Ugyan mely napon lehetne méltóbban megnyitni a célbavett Rákóczi-ünnepségek sorozatát, mint az ő halálának kétszázados évfordulóján?

De ettől az időponttól mindössze csak *négy hónap* választ el bennünket. És épp ezért fájlalhatjuk, hogy a szép terv még mindig a kezdet kezdetén van! Most már nagyon gyorsan és nagyon erélyesen kell a tervezgetésről a cselekvés terére lépni! Mert lehetne-e magasztosabb, lélekemelőbb ünnepel megülni a kétszázados bus évfordulót, mint azzal, hogy *azon a napon* adassanak át végre-valahára a dicső anyának és dicső fiunak hamvai az édes, *igazi anyaföldnek?*

És ezért voltam oly bátor e cikkemet az éppen most működő *országos katholikus nagygyülésnek* jóindulatu figyelmébe ajánlani.

Mert senki, de egyáltalán senki sem foglalkozhatnék a sikernek nagyobb, biztatóbb kilátásával a szent hamvak hazahozatalának előmunkálataival, mint éppen a *katholikus főpapság*; amely ha e par excellence ideális ügy érdekében érintkezésbe lép a derék lazarista atyákkal, szinte elképzelhetetlen, hogy nagyjelentőségü hatalmas közbenjárásával hamarosan célt ne érjen!

Ligeti Jenő.

SZINHÁZ, ZENE

** **Operaház.** Kedves, meleg estéje volt ma az *Operaház*nak; a *Hugenottá*kat igérte a szinlap, de tulajdonképpen csak egy bájos, fiatal leány első szinpadi kisérlete történt meg. És mégis, a közönség már megjelenésekor azzal a tapssal fogadta, amelylyel csak régi ismerőseinek avagy elismert nagyságoknak szokott kedveskedni. Kitünt, hogy a szuffitáknak is vannak emlékei és hogy nézőtér meg szinpad között olyan láthatatlan kötelékek tartják meg a kapcsolatot, amelyek gunyolják a színészdicsőség hiuságának és a közönség feledékenységének elméletét. Egy müvészdinasztia harmadik generációja lépett először a lámpák elé és imhol a közönség szinte családias szeretettel fogadta *Maleczky* Biankát, az öreg *Ellinger* unokáját és a *Maleczky*-pár leányát. A nagyapa lent a sirban, apa meg anya a nyugdij-intézet békés révében, — de azért ma este mégis csak mindenfelé az öreg *Ellinger*, *Maleczky* Ilona és *Maleczky* Vilmos neve libegett az ajkakon. Igy támad föl az elmult színészdicsőség és szép dolog, hogy igy van! De nemcsak a mult emlékei virágoztak ki, hanem a jövendő reménysége is; ennek örültünk. Ez a magas, karcsu leány, akinek nemes profilja és különös, egészen sötét, izzó szén-szeme édes anyjáét juttatja eszünkbe, — mint határozott tehetség bontakozott ki szemünk előtt. *Valois* Margit nehéz diadémjának sulya alatt tette meg az első lépést, — és ennek a diadémnak koloraturás drágaköveit könnyed gráciával ragyogtatta. Előre ki volt zárva, hogy az első fellépés elfogultságában hangjának egész terjedelmét bemutathatta volna, de meggyőzött hangjának tartalmas melegségéről, — és mindenekelőtt arról, ami a legfontosabb — szinházi hordképességéről. Az ének figurális része teljesen sikerült és különösen gyönyörü trillájával hóditott, amelynek sorozata ép és gömbölyü és organikus crescendora képes. Madárszerü koloraturáját aligha szerezte az iskolában, alighanem már bölcsőjében ingyen ajándékképpen találta. Könnyed és tartalmas magassága egyelőre száraz középső regiszteren nyugszik amely mindenesetre fejlődésre szorul. *Maleczky* Bianka ma este a jövőre nézve igéretet tett, amely bennünket valóban nagy reménységre jogosit, őt pedig lelkiismeretes és ernyedetlen munkára kötelezi. A fiatal énekesnő öt évre *Lipcsé*be szerződött, ahol a bagyományok és a minták nagyszerüsége bizonyára hatással lesznek reá. Mégis nálunk akarta megtenni az első szárnypróbálgatást. Reménységünk és szeretetünk kiséri a messzi idegen részekbe, ahonnan bizonyára megtalálja az utat a magasságok felé. És ha majd egyszer nagyon magasan szállt a kis magyar pacsirta, majd egyenesen lecsap a honi fészekbe. Mert itt várjuk. (*G—ly.*)

** **A rozsályi malom szerzője.** Dr. *Kacziány* Géza, akinek *A rozsályi malom* cimü bukott darabját az egész sajtóval együtt mi is elparentáltuk, ma a *Budapesti Napló* ama vezércikkén áll bosszut, mely gróf *Zichy* János beszédével foglalkozik. A bukott szindarab szerzője a vezércikk terén sem különb tehetség. Dühében azt fogja rá a (v.)-re, hogy a katholicizmusról csak annyit tud, amennyit felőle a bócher-iskolákban tanitanak. Továbbá ugyancsak a (v.)-ről azt állitja, hogy nyelvöltögető csufondárossággal nevez minden katholikust korlátolt szellemünek, butának, reakcionáriusnak. Végezetül ráfogja (v.)-re, hogy neki minden gyülöletes, amit a keresztyén vallás nagy alapitójával kapcsolatban lát. Ime bokrétába kötve a Kacziány ur szitkozódásainak halmaza. — De azért a *Rozsályi malom* mégis infámis darab. Teremtő isten, hát a *Jugurtha* milyen lesz?!

** **Casanova.** Holnap, szombaton és vasárnap este ujból *Faragó* Jenő és *Barna* Izsó óriás sikerrel szinrekerült operettjét, a *Casanovát* adják a Népszinházban, melynek minden eddigi előadására az összes jegyek elfogytak. A közönség estéről-estére lelkesen ünnepelte a hazai szerzőket, akiknek regényes darabja elejétől végig leköti a közönség érdeklődését, és zajosan tapsolta *Küry* Klárát, aki nagy müvészetével diadalra juttatta a magyar operettet.

** **Ditrói Mór uj szerződése.** *Ditrói* Mór, a *Vigszinház* müvészeti igazgatója, akinek szerződése lejáróban volt, aláirta uj szerződését, amely ezt a kitünő erőt további nyolc esztendőre az intézethez kapcsolja.

** **Opera.** Az Opera legközelebbi ujdonsága *Weis* Károlynak *A lengyel zsidó* cimü kétfelvonásos népies dalmüve lesz, melynek szövegét Erckmann-Chatrian hasonnevü nagyhatásu drámája után *Leon* Viktor és *Batka* Richárd irták. A dalmüből, melynek betanitása *Szikla* Adolf karmesterre, rendezése pedig *Vidor* Dezsőre, az Operaház uj rendezőjére van bizva, serényen folynak a próbák. A darab főszerepét Mathis polgármestert, *Takáts* Mihály játszsza. — Az Operában holnap, pénteken jótékonycélu előadás lesz a filharmonikusok özvegy- és árvasegélyző alapja javára, amely alkalommal *A denevér* kerül szinre.

** **A pozsonyi magyar szinészet ügye.** A magyar szinészet ügye éppenséggel nem akar rendbe jönni az ősi koronázó városban. A szerencsétlen kétnyelvü rendszer megszüntetése után azt lehetett volna hinni, hogy a *pozsonyi* magyarság a legelkesebb odaadással fogja támogatni a *Pozsony*ba bevonuló magyar társulatot s minden erejével rajta lesz, hogy a magyar szinmüvészet végre állandó gyökeret verjen a városban. S amit a legbiztosabbra lehetett fogni éppen az nem történt meg, a magyar szinészetet éppen a pozsonyi magyarság támogatja a legkevésbé s egyenesen érthetetlen, lagyos közömbösséggel viselkedik irányában. Ezt a közömbösséget akarja megtörni *Brolly* Tivadar polgármester és *Andrássy* Aurél városi főjegyző, akik lelkeshangu levelet intéztek a *pozsonyi* magyar polgársághoz. A levél mindenekelőtt konstatálja azt a mélyen elszomoritó tényt, hogy a pozsonyi magyar előadásokat a magyar közönségnek nem több, mint tizenöt százaléka látogatja csupán. A levél többek közt igy szól:

> Közgyülésünk, hogy a város magyar- és németajku lakossága közötti testvérharcot megszüntesse, majdnem egyhangulag teljesitette a magyar társadalom óhajait, tette ezt pedig abban a reményben, hogy a lakosságnak az a része, mely szenvedélylyel határos lelkesedéssel kivánta a mai rendezést, ezt a lelkesedést tényekkel, azaz a magyar előadások látogatásával is fogja beigazolni. És bekövetkezett az, amit a viszonyokat ismerők előre megjósoltak! A magyar igazgató és társulata megkezdette müködését, de a pozsonyi magyar társadalom lelkesedése a nemzeti szinügy iránt már elillant s igy mi csoda, hogy gyakran a legjobb előadások üres ház előtt folynak.

A *pozsonyi* magyar közönségnek a magyar szinészet iránt való részvétlensége pedig annál bántóbb és érthetetlenebb, mert *Szendrey* Mihály társulata, mint a polgármester levele kiemeli, szervezetében a legkitünőbb előadásai oly szinvonalon állnak, hogy azoknál jobbakat a *pozsonyi* szinházban sohasem hallottak még. A levél végül felhivja a *pozsonyi* magyar polgárságot a magyar szinészet támogatására. Remélni és hinni akarjuk, hogy a levél nem fogja eltéveszteni hatását a pozsonyi magyarság távol fogja tartani azt a hallatlan szégyent, hogy *Pozsony*ban a város magyar lakossága buktatta meg a magyar szinészetet.

** **A magyar lant.** Az Uránia tavalyi szezonjának legnagyobb sikerü darabja, *A magyar lant* diszes kiadásban jelent meg. *Körösi* Henrik nagy mütörténeti tudásra való, magas nivoju tanulmánya a magyar hazafias liráról és zenetörténet fejlődéséről a munka egyik része, a másik a *Sziojanovits* Jenő összeállitotta zene. A remek darabot ez a kiadás a zenekedvelő közönség körében még népszerübbé fogja tenni. A

teljes mü ára 5 korona, a karszólama 75 fillérért kapható Lampel Róbert kiadásában. A kitünő szerzők Molnár Viktor miniszteri tanácsosnak ajánlották nagyértékü munkájukat.

** **Vidéki színészet.** A *debreczeni* szinházban e hó 13-án lépett fel először, mint szerződött tag *Pápay* Lajos, a fiatal széphangu énekes, ki szinipályáját a Népszinházban kezdte s több hangversenyben és szinpadon aratott nagy sikereket nemcsak ritka szép énekével, hanem eleven, friss játékával is. A fiatal művész *Géczy* István *Régi szeretőjében* lépett fel Misi szerepében és nyomban meghóditotta a debreczeni közönséget, amely tapsokkal, számos kihivással és babérkoszoruval jutalmazta ugy őt, mint partnerét, *Krémernét*, aki Tecát játszotta. Pápay Lajos nemcsak mint rendkivül ügyes naturburs, hanem mint komoly népszinmü és operett-énekes is számottevő tagja mostantól fogva a vidéki szinészeinek, addig is, mig tehetségének kiforrása visszahozza őt a fővárosba.

A létért való küzdelem.

— Repriz a Nemzeti Szinházban. —

Budapest, október 16.

A létért való küzdelem, Alphonse Daudet drámája, részben uj szereposztással került ma szinre. Érdekes, szép, helyenkint izgató és elérzékenyitő darab. De a vén, ravasz Sarceynak mégis igaza volt, amikor egy kis iróniával és kételkedéssel férkőzött a főalak igazságához. A Paul Astier-kat az öreg ur szerint azelőtt egyszerüen egoistáknak nevezték. Molière ezt a halhatatlan tipust rajzolta meg *Don Juan*jában. Don Juannak csak egy istene van: a maga gyönyörüsége. Skrupulust nem ismer; törvényt még kevésbé; keresztültör minden akadályon és nem törődik a nyomában támadt lájdalommal. A Balzac-féle *Rastignac*-k és *Marsay*-k hasonló fából vannak faragva. Krédójukat a rettenetes *Vaudron* röviden, velősen igy fejezi ki: elsősorban és mindig csak *én*!

Miben különböznek Paul Astier ezektől a nagyszabásu mintáktól? Egy pontban nagyon különböznek. Don Juan nem analizálja magát. Nem magyarázza és igazolja önmaga előtt a magaviseletét. Benne az önzés szilajsága öntudatlan. A Rostignac-k és Marsay-k körülbelül egy huron pendülnek a spanyollal. Pjszkos és *„uri semmirevalóságuk“* egyetlen mentségéül a telhetetlen falánkságot hozzák föl. Célt tüznek maguk elé és rohannak torony-irányban, letiporva mindent, ami utjukban áll.

Paul Astier más nemzedéknek a fia, jegyzi meg gunyos hangsulyozással a kritikus. (Aki régen a föld alatt van már Alfonse Daudet-val együtt.) Neki két bogara van. Első bogara a lélektani elemzés. Megfigyeli a saját cselekvését és kedvteléssel boncolgatja magát. Második bogara a tudományos általánositás elve.

Darwin megirt egy könyvet a fajok eredetéről. Nagy zajt ütött. Az emberek háromnegyed része folyvást beszél róla, bár kevesen olvasták és még kevesebben értették. (Az öreg ur iróniája mindig mérgesebb lesz.) Ebből a könyvből azt az általános lelkesedést szürték le, hogy a természetben az erősebb elpusztitja, legyüri a gyöngébbet. Sarcey rettenetesen banálisnak tartja ezt az észrevételt. Még inkább megbotránkozik azon, hogy következtetésüket erkölcsi törvénynyé tették és Darwinnak rótták föl.

Paul Astier hozzákap a levegőben uszó axiómához. Mindenki erről beszél, tehát ő is hall róla. Darwint nem érti, sohasem olvasta, igazságaiba nem hatolt belé. De hallomásból — a világfiak minden tudományukhoz igy jutnak hozzá — ismeri és pillanatig sem haboz, hogy a divatos elvet magáévá tegye. „A gyöngéknek“ — mondja magában — „az a rendeltetésük, hogy az erősek föltaljanak. Ez filozófia. Még pedig darwini. Ha tehát én, aki erősnek születtem, hivatásommá teszem a gyöngék elpusztitását, akkor én nem közönséges egoista vagyok, hanem filozófi: *törvényt* hajtok végre.“

Ime a megkülönböztető vonás. Paul Astier ezzel jogot vált arra, hogy hires elődei mellett uj kategóriát nyisson és uj névvel ruházza föl magát: a *struggle for lifer* nevével. Alapjában véve Paul Astier nem más, mint variansa, uj kiadása Molière *Don Juan*jának. A nagy tipusokat minden században föl lehet ujitani, mert más környezetben uj formát öltenek.

De ha már most a darab főalakját nézzük, igazat kell adnunk Sarceynak, hogy ez a Paul Astier a jelleméhez képest nem cselekszik következetesen. Ez az *erős* ember csupa oktalanságot követ el, mialatt teoriáival előhozakodik. Ostobán elfecsérli a hercegnő vagyonát, akit éppen ezért a vagyonért vett feleségül. Kompromittálja magát az ingyilkos grizett históriájával. Várakoztatja azokat, akikre rászorul. Van egy inasa, akinek bárgyu módon kiszolgáltatja magát és aki elárulja. Még reggel akarja eltenni a feleségét láb alól, de zavarba jön és rajta veszt.

Mindezek után Aristo'anes magyarázója csipős malicziával veti oda, hogy ilyen körülmények közt „nem volt érdemes annyira hivalkodni a Darwin tanaival“. Sőt az öreg ur kárörömében kuplét énekel. A Daudet-féle struggle for lifer-eket az Offenbach-féle operett-spanyolokhoz hasonlitja:

Dicsekszenek, hogy spanyolok,
Bár sose voltak spanyolok!

A fő-alak körül meghatóan becsületes, egyszerü férfiak sorakoznak: Vaillant, az öreg postatiszt, aki semmit sem tud leánya gyalázatáról, Causad Antonin, a vegymühely főnöke, a franciára forditott Brackenburg, a hebegő udvarló és Heurtebise, a házfelügyelő, aki fanatikus hüséggel ragaszkodik a régi gazdáihoz. Ezeknek a rajza Daudetnak brilliánsan sikerült. Az asszonyok többnyire mind szerencsétlenek ebben a darabban: a hercegnő, a kis Vaillant Lydie (Delobelle Desirée-jének a pendantja) és De Rocanere marquise, aki rendkivül sivár és szomoru képet fest a francia arisztokrácia házasélétéről.

A repriz iránt élénken érdeklődött a közönség. Szint, életet, hatást a két régi szereplő adott az előadásnak: *Jászai* Mari, mint hercegnő és *Ujházi*, mint Vaillant. Az idősebb nő szenvedését, aki fiatal és rettentően gonosz, perfid férfiut szeret: *Jászai* Mari csodálatosan mély szpziologiával rajzolja. Az efajta nők martiriumát nem lehet gazdagabban, finomabban és megdöbbentőbb igazsággal illusztrálni. S a legbámulatraméltóbb az a nagyszerü önfékezés, amivel hatalmas erejét, nagy tragikai alakitásokban otthonos páthoszát állandóan oda mérsékli a modern, előkelő, hercegi szalónban nevelt asszony egyéniségéhez és tónusához. Ez a tónus különösen a második felvonás végén, amikor a hercegnő visszaesik Paul Astier hatalmába, ragadta el a müértőt. Nagy, meleg taps viharzott a nézőtéren és a müvésznő négyszer jelent meg a lámpák előtt *Ujházi*val együtt, aki páros jelenetet játszott vele bensőségének, jellemző erejének, bájos humorának egész varázsával.

Császár, aki Náday helyett Paul Astiert játszotta, alkalmas az ilyen szerepekre, de több cinizmust és a cinizmusban több erőt kivánnánk. Az egy huron való játszásnak ellensége vagyok. Astier más, mint azok a hideg, előkelő és rossz szivü gentlemanek, akiket Császár alakitani szokott. Az örökösen egyforma frizurának néminemü elváltozásáért is hálás tudnék lenni iránta, mert ez a monotón külső majdnem idegessé teszi az embert. Általában ugy találom, hogy a Nemzeti Szinház férfiai — különösen a fiatalabbak — maszk dolgában rendkivül szegények. A legunalmasabb, legobligáltabb bajuszok és hajviseletek szalondarabokban a nemzeti szinpadon fordulnak elő.

Paulayné a marquise panaszát nagyon szépen mondta el. *Helvey* Laura a „karinthiai legyőzött“ tragikomikus özvegyét rikitóan adta, ugy, ahogy ezt a karrikaturát adni kell. *Maróthy* Margit a nagyravágyó Eszter alakját érdekessé tette a külső szépségével is. *Török* Irma viszont a szenvedő kisleányok fehér hangját találta el csalhatatlan biztossággal, mint rendesen.

Á. E.

A volt intendáns, mint vádló.

— Gróf Keglevich István bucsuzó-levelei. —

Budapest, október 16.

Gróf *Keglevich* István, akit szeptember 15-ikén mentettek fel az intendánsi állástól, éppen egy hónap mulva, október 15-éről keltezett levélben bucsuzik el a *Nemzeti Szinház* tagjaitól. A levél, amely *Somló* Sándor igazgatóhoz van intézve, igy szól:

Igen tisztelt igazgató ur!

Midőn ezelőtt négy évvel az akkori belügyminiszter felszólitott, hogy vállaljam el ismét az intendánsi állást, egyhamar nem tudtam magamat elhatározni arra, hogy ennek a hizelgő ajánlatnak megfeleljek. Ismertem azokat a nagy és soknemü nehézségeket és keserüségeket, amelyek ezzel az állással járnak; tudtam, hogy még soha és sehol egy intendánssal sem voltak megelégedve, — mert akik meg vannak elégedve az ő müködésével, vagy annak eredményeivel, azok hallgatnak, akik pedig nincsenek megelégedve, azok szitkozódnak; és igy a közvélemény megnyilatkozása mindig egyhangulag kedvezőtlen.

Tudtam azt is, hogy mennyi ellenséget szerez magának, egy intendáns azzal, hogy sok tulzott, jogosulatlan igényt kell kötelességszerüen elutasitania, és hogy egy magyar intendánssal szemben ez az ellenséges indulat nem igen válogatós a megtorlást és megpuhitást célzó eszközökben. Elismerésre az intendáns a legritkább esetben számithat, ugy a felsőbbség, mint a közönség részéről; ha virágzásnak indult a szinház, azt mondják: ez természetes, kitünő müvészeink vannak és óriási szubvencióval van dotálva a szinház; az tehát, hogy jól megy a szinház, nem az intendáns érdeme. Ellenben minden legkisebb bajért igenis az intendánst teszik felelőssé.

Tudva bár mindezeket, mégis elhatároztam magamat arra, hogy másodszor is elvállalom ezt az állást, és tettem ezt egy reám nézve érzékeny anyagi áldozat meghozásával.

Azt mondtam magamban: megismerhették, kormány és közönség, müködésemet első intendánsságom idejéből, valamint a Vigszinház alapitása és szervezése körül kifejtett munkásságomból is; bizalommal fognak intézkedéseimben szabad kezet engedni és az eredményt bevárva, mellőzni fogják az elhamarkodott kritikát; meggyőződtek arról, hogy szinháznál a tulzott takarékoskodás a legnagyobb pazarlást jelenti és hogy én csak ott kötök sokat, ahol szükséges és ahol ez kifizeti magát; látható, hogy igazságos vagyok, hogy protekciót nem gyakorlok, nem riadok vissza attól, hogy egyes müvészeket a szinház által elvállalt kötelezettségen tul bőkezüen dijazzak, rendkivüli buzgóságot és sikert rendkivüli dijazással is honoráljak, — saját felelősségemre; ellenben jogosulatlan vagy tulzott igényeket megtagadok akkor is, ha ennek következtében heves támadtatást idézek föl magam ellen. A müvészek meggyőződhettek mindezekről, ismerik a müvészet iránt táplált lángoló szeretetemet és a müvészek iránt érzett őszinte, meleg rokonszenvemet; tudják, hogy épp olyan melegen hordom szivemen a szinház és a szinmüvészet sorsát, mint minden egyes müvészét, és hogy főtörekvésem mindig oda irányult, hogy ezeket a látszólag — helytelen felfogások révén olyanokul odaállitott — ellentétes érdekeket összeegyeztessem és összhangzatosan megoldjam.

És ezek alapján, minden mérvadó tényező támogatására számitva, biztos reménem, hogy céltudatos törekvésemben és fáradozásomban kielégitő eredményeket fogok megérni.

Főleg pedig biztos reménem, hogy az én kezeimmel fogom felállithatni a magyar szinmüvészet állandó, maradandó, évszázadokra szóló hajlékát: az uj Nemzeti Szinházat.

Csalódtam, fájdalmasan csalódtam.

Sok keserüséggel járna mindazt taglalni, ami történt; csupán annak a kimondására szoritkozom tehát, hogy lehetetlenné tették nekem a céltudatos, szakszerü, részrehajlatlan müködést és ennélfogva kénytelennek láttam magamat arra, hogy müködésemről lemondva föimentésemet kérjem.

Hosszu ideig haboztam, küzdöttem, próbáltam érzelmeim elfojtása mellett is folytatni müködésemet; és tettem ezt abban a meggyőződésben, hogy müködésem ugy magukra az intézetekre, mint tagjaikra nézve hasznos, és hogy megérdemlik azt, hogy az ő kedvükért sokat eltürjek. De elérkeztem ahhoz a határhoz, amelyen tul tisztességes ember az önérzetét többé fel nem áldozhatja.

Távozom tehát, legnagyobb sajnálatomra. Távozásom és annak okai annyi keserüséget rejtenek magukban, hogy nem érzek magamban elegendő erőt arra, hogy személyesen bucsuzzam el önöktől.

Kérem önt, igen tisztelt igazgató ur, adja át a Nemzeti Szinház hivatalnokainak és müvészeinek szives bucsuszavamat. Isten tartsa és boldogitsa őket, adjon nekik erőt, kitartást, ihletet szent hivatásuk teljesitésében; és tartsanak jó emlékezetben engem, mint őszinte barátjukat.

Ha reám gondolnak, ne tekintsék azt hogy müködésem által mit értem el, hanem azt, hogy mit szerettem volna elérni.

Isten önökkel!

Budapesten, 1902. október hó 15-én

őszinte tisztelője

Keglevich István.

Az *Operaház* tagjaitól a volt intendáns a következő levélben bucsuzik el, amelyet *Máder* Raoul igazgatóhoz intézett:

Igen tisztelt igazgató ur!

A körülmények által szült kényszernek engedve, elhatároztam magamat arra, hogy az intendánsi állástól való föimentésemet kérjem és azt el is nyertem.

Midőn most ezt a müködési teret őszinte sajnálattal elhagyom, arra kérem önt, hozza tudomására az *Opera* hivatalnokainak és müvészeinek bucsuszavamat. Sajnálattal válok meg tőlük és a legmelegebb érzelmeket fogom irányukban táplálni a jövőben is.

Szivem mélyéből köszönöm azt a rokonszenvet és azt az ügybuzgóságot, amelyet velem szemben tanusitva, müködésemben támogattak.

Fogadja igen tisztelt igazgató ur legjobb kivánságaim és őszinte tiszteletem kifejezését.

Budapest, 1902. október hó 15-én.

Őszinte tisztelője

Keglevich István.

*

Gróf *Keglevich* István ezeket a leveleket gépirással sokszorosittatta és minden egyes szinházi tagnak másolatot küldött. A két levél közül a *Nemzeti Szinház* igazgatójához intézett az érdekesebbik, mig a *Máder* Raoulhoz intézett levél inkább csak formális. Jellemző,

különben, hogy első sorban a hivatalnokoktól bucsuzik és csak aztán a művészektől. Ugy a bőbeszédü, mint a lapidáris levélre csak igen kevés a megjegyzésünk, noha az első levélnek szentimentális, sőt lármoyant hangja, amely egy egészen uj *Keglevich* Istvánt állit elénk, érdekes reflexiókra ingerelne. Az is érdekes, hogy a bucsuzó intendáns mint vádló lép fel. Vádol, erősen vádol, de különös homályossággal titkolja, hogy kit. Bizonyos, hogy magamagát nem. Nem követjük el azt a kegyetlenséget, hogy levelét elemezzük és jegyzetekkel ellássuk, de nincs is rá szükség, hiszen a közönség az ő intendanturá a emlékezetének szomoru mécsese mellett olvassa ezt a bucsuzólevelet. Gróf *Keglevich* István ugy hagyta el intendánsi állását, hogy bátran övé maradhat az utolsó szó.

SPORT

*** **Bécsi lóversenyek.** Alig zárultak le a budapesti versenytér kapui, máris a Freudanau fogadja hatalmas küzdelmek megvivására a telivéreket. Az Ausztria-dij és a Sweeptakes a bécsi őszi meeting legnagyobb eseményei s nemcsak a belföldi, de a német istállótulajdonosok figyelmét is leköti. Holnap az *Őszi handicap* s a *Primás II.* verseny kerülnek döntésre. Jelöltjeink:

I. *Retour — Mauthner-istálló.*
II. *Springer-istálló — Szélicsend.*
III. *Topare — Babatündér.*
IV. *Jelissava—Tepla.*
V. *Vaga — Babér.*
VI. *Corelli II. — Tokaj.*
VII. *Mariette — Gazette.*

Nyilttér.

\+ \+ \+ \+ AZ UJ ANGOL \+ \+ \+ \+

FÉRFIRUHA-BÉRLET

LEGJOBB RUHÁZKODÁSI RENDSZER

DEUTSCH F. KÁROLY

BUDAPEST, ANDRÁSSY-UT 1. SZÁM.

JÓZSI

és egyéb kis komédiák.

Molnár Ferenc könyve Márk Lajos rajzaival. Ara 3 korona. Kapható a Budapesti Napló kiadóhivatalában, József-körut 18.

Irodai helyiség a tőzsde közelében (Wurm-utca 3.) azonnal kiadó. Ugyanott **teljes, modern irodai berendezés, páncélos pénzszekrényekkel, telefonvezetékkel, két csillárral eladó.** Értesitést a házmester ad.

(Az e rovat alatt közlötteknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

TÖRVÉNYSZÉK

§§ **Egy házur pénzverőmühelye.** *Orsováról* táviratozzák, hogy ott egy nagy pénzhamisitó-bandát tartóztattak le. *Almási* Dániel háztulajdonos volt a banda feje és az ő utasitásai szerint dolgoztak a banda tagjai. Annak rendje és módja szerint berendezett, jól felszerelt pénzverőmühelyben ötkoronásokat gyártottak és forgalomba is hoztak. A mühelyben több száz kitünően sikerült hamisitványt foglaltak le és sok nyersanyagot is. A letartóztatott pénzhamisitókat *Temesvárra* szállitották a büntetőbirósághoz.

§§ **Roulette-bank a Wesselényi-utcában.** A rendőrség felfedezte, hogy a Wesselényi-utca 4. számu házban *Grosshändler* Sámuel magánzó roulette-bankot tart. A rendőrség feljelentette a büntetőjárásbiróságnál Grosshändlert s mindazokat, akiket a lakásban talált. A büntetőjárásbiróság osakis Grosshändlert itélte el tiltott szerencsejáték miatt egyhavi elzárásra és 100 korona pénzbüntetésre. Felebbezés folytán felkerült az ügy a törvényszék felebbviteli tanácsához, amely ma tárgyalta az ügyet. A törvényszék nem látta beigazoltnak azt a tényt, hogy a lakásban roulettet játszottak és hogy a bankot Grossbändler adta, s ez alapon a vádlottat az elsőfoku biróság itéletének megváltoztatásával felmentette a vád alól.

§§ **Dr. Grün Ede bünügye.** A letartóztatott ügyvéd bünügyei lassankint tisztázódni kezdenek. A Nemzeti Szálló ügyében tett feljelentések tárgyában ma már annyira tisztázódott a helyzet, hogy dr. *Puscariu* vizsgálóbiró ma elrendelte dr. Grün Edének azonnali szabadlábra helyezését. E szabadlábrahelyező biróí határozathoz azonban az ügyészség nem járult hozzá s azt vitatta, hogy dr. *Grün* Ede ellen a vizsgálati fogság fenntartása egy más ügyből kifolyólag elrendelendő lesz. Ezen ügy a napokban már a vádtanács elé kerül s itt fog eldőlni a kérdés: szabadlábra kerül-e dr. Grün Ede vagy sem?

§§ **Hütlen házibarát.** A Cséry-féle telepen szétroncsolt fejjel, halva találták január hónap 31-ikén *Frick* János kocsist. Valamelyik haragosa ütötte le, aki az éj sötétében elmenekült. A rendőrség kihallgatta a szerencsétlen ember minden ösmerősét, akiknek vallomása ráterelte a gyanut *Graban* János molnárlegényre. Graban másodmagával albérlője volt Fricknek s állitólag viszonya volt a megölt kocsis feleségével. Ennél több terhelő momentum nem derült ki rá, de az is elegendő volt arra, hogy letartóztassák. A vizsgálat alatt körülbelül harminc tanut hallgattak ki s noha valamennyi tanu bőbeszédüen vallott a bizonyitás anyagát egyetlen egy adattal sem gyarapitották. Grabant mindazáltal vád alá helyezték s ma az esküdtek elé állitották. A vádlott a leghatározottabban tagadta, hogy ő ölte volna meg Fricket. Nem is volt rá oka. Jó barátságban élt Frickkel, soha még szóváltása sem volt vele. Azt pedig rosszindulatu rágalomnak nyilvánitotta, hogy ő, a fiatal daliás legény, az ötvenöt esztendős asszonynyal viszonyt folytatott volna. Az esküdtek a hozzájuk intézett kérdésekre a vádlottat *nem bünösnek* mondották ki s e felmentő verdikt alapján a biróság is felmentő itéletet hozott s vádlottat nyomban szabadlábra helyezték.

TÁVIRATOK

Bécs, október 16. A hadsereg rendeleti közlönyének mai száma je enti, hogy *Pokorny* Herman lovassági tábornok, a 6. hadtest parancsnoka és kassai parancsnokló tábornok egészségi okokból saját kérelmére nyugdijaztatott és neki ez alkalomból mindig kitünő szolgálataiért ő felségének legfelsőbb megelégedése tudtul adatott, továbbá, hogy *Fanatowski* József altábornagy lembergi parancsnok saját kérelmére nyugdijaztatott, *Chizzola* Károly altábornagy, a 46. cs. kir. Landwehr-hadosztály parancsnoka hasonló minőségben az 5. gyalogsági hadosztályhoz áthelyeztetett, és báró *Mertens* Károly altábornagy, az 5. gyalog-hadosztály parancsnaka, a 6. hadtest parancsnokává és kassai parancsnokló tábornokká neveztetett ki.

Washington, október 16. A hadügyi hivatal elrendelte az Egyesült-Államok rendes hadseregének a törvényes minimumra, 58.600 emberre való leszállitását.

Bülow beszéde.

Berlin, október 16. (*Birodalmi gyülés.*) A szociáldemokraták és a szabadelvüek által a hushiány tárgyában benyujtott interpellációkat egyelőre leveszik a napirendről, miután gróf *Posadowski* államtitkár kijelentette, hogy a birodalmi kancellár válaszolni fog az interpellációkra, de csak ha majd az összes adatokat összegyüjtötték. Ezután a vámtarifa került tárgyalás alá. Hosszabb házszabály-vita után megkezdik a tarifatörvény II. fejezetének 1 §. felett a tárgyalást kapcsolatban a buzára és rozsra vonatkozó tarifatételekkel.

Bülow gróf birodalmi kancellár, aki most felszólalt, köszönetet mond a bizottságnak odaadó munkásságáért, mely reméltheto'eg a német birodalom vám- és gazdasági politikájának jövendő alapja tekintetében a megegyezés bázisa lesz és a szövetséges kormányok nevében kifejti a szempontokat, amelyek a javaslatnál irányadók voltak. A mezőgazdaság részesüljön fokozott vámvédelemben, egyuttal pedig tartsuk meg a német ipar nagy fejlődésének nemcsak a belső piacot, hanem a külső piacot is, mely lehetőleg nagyobbitandó. Evvel a kereskedelem érdekét is szolgáljuk. Hosszu lejáratu kereskedelmi szerződések megkötése az iparra, a kereskedelemre és a mezőgazdaságra is kivánatos, de a tejes kölcsönösség alapján és a német birodalom jogos érdekeinek megóvásával. Szónok röviden vázolja az európai államok és az Egyesült-Államok vám- és gazdasági viszonyait. *Oroszország* és *Olaszország* avval az intézkedéssel, hogy a vámok ott ezentul aranyban fizetendők, tényleg fokozták vámvédelmüket és számos más tételt, amelyek nem voltak kifejezetten hozzákötve a lennálló kereskedelmi szerződésekhez, közvetlenül emeltek, köztük olyanokat, amelyeknél a mi kivitelünk nem kis mértékben érdekelve van. Amerika 1897-ben felállitotta a Dingley-tarifát a maga magas vámsorompóival, Svájc már 1891-ben velünk kötött kereskedelmi szerződése előtt autonom tarifáját majdnem mindenben jelentékenyen felemelte és most tekintettel a küszöbön álló kereskedelmi szerződési tárgyalásokra, ugyanez a szándéka. *Ausztria-Magyarország* most készül vámtarifáját felemelni. Ugyanezt tette *Románia* a 90-es évek elején mialatt nekem volt szerencsém a birodalmat Bukarestben képviselni. A gazdasági viszonyok egyebekben is sok változáson mentek át. Némely országban, például *Oroszországban* és *Svájcban* is az utóbbi évtized alatt a hazai ipar megerősödött. Követni fogják a kor általános tendenciáját és mindinkább igyekezni fognak a belföldi piacot megtartani a belföldi iparnak. Ez esetben áruink beengedéséért nagyobb koncessziókat kell majd nyujtanunk, mint amilyeneket tiz évvel ezelőtt követeltek tőlünk.

Erősbiteni kell — ugymond — kereskedelmi politikai fegyverzetünket, hogy egyenrangu harcosként jelenhessünk meg a gazdasági küzdőtéren. A vámtarifa, melynek hatásos fegyverül kell szolgálnia a szerződési tárgyalásoknál, nagyobb részletezést foglal magában és felemelt tételeket a kereskedelem politikailag fontos árukra nézve. Az emelések kellő tért nyujtanak a szerződéses hatalmakkal való tárgyalásoknál. A szövetséges kormányok alaptalannak tartják tulnyomó részét azoknak az aggodalmaknak, amelyeket a javaslat minimális tételeihez fűznek. A utóbbiak ugy vannak megállapitva, hogy a mezőgazdaságot fenntartsák és a hosszu lejáratu kereskedelmi szerződések megkötését még lehetővé tegyék. A szövetséges kormányokra nézve döntő a nemzeti összérdek. A mezőgazdaság iránti jóindulat hiányával nem lehet vádolni a javaslatot. A munkások létfenntartásának megdrágulására való aggodalmat a kormányok alaptalannak tartják. Más foglalkozási ágak kárositásához a kormány sohasem nyujtana segédkezet. Az iparnak szüksége van arra, hogy terményeinek fogyasztását hosszu lejáratu kereskedelmi szerződésekkel biztositsák. A mezőgazdaságnak érdeke, hogy az ipart fogyasztóképesnek tartsák meg. A szövetséges kormányok köteles sége, hogy a kettőnek magukban véve jogosult, eltérő érdekei között meghuzza a középvonalt, mert Németország agrár- és iparállam. A javasolt agrárvámok nem kárositják az ipart. A minimális vámok emelése vagy kibővitése azonban lehetetlenné tenné a kereskedelmi szerződések megkötését, mert a szövetséges kormányok a minimális vámok tekintetében elértek a végső határig. A minimális vámoknak a javaslatba való felvétele különben is nem egy oldalról aggodalommal találkozott. Szónok maga állást foglalt annak idején a mellett, hogy a mezőgazdaságnak meg kell adni ezt a védelmet. Az iparvámok az agrárvámokhoz képest nem tulmagasak és csak a legutóbbi szerződések óta beállott változásokhoz alkalmazlattak. A minimális vámok felemelésébe a szövetséges kormányok éppoly kevéssé egyezhetnek bele, mint a minimális tételeknek a javas at más cikkeire való kiterjesztésébe. Ebben a szövetséges kormányok teljesen egyetértenek. Ha a javaslatot elvetik, a kormányok kénytelenek volnának vagy továbbra fenntartani a lennálló kereskedelmi szerződéseket vagy a régi tarifa alapján uj szerződéseket kötni. Az utóbbi esetben is igyekeznének minden lehetőt megtenni, vajjon ez azonban különösen a mezőgazdaság érdekében, épp annyira lehetséges lesz-e mint a javaslat alapján, az kétes. Szónok kéri a házat, hogy a tárgyalások menetét mesterséges eszközökkel ne zavarják vagy akadályozzák. (Nagy nyugtalanság.) Ha az ügyet nem tárgyalnák szigoru tárgyilagossággal és teljes komolysággal, ez annyit jelentene, mint lejszét emelni a parlamentárizmus pilléreire. (Zaj és helyeslés.) A törvény létre nem jötte mindenekre, de különösen a mezőgazdaságra nagy kárt hozna. Szónok végül appellál a háznak oly gyakran dokumentált hazaszeretetére, hogy mielőbbi megegyezést érjenek el. (Tetszés és ellentmondás.)

A délamerikai forradalmak.

New-York, október 16. *Willemstad*ból táviratozzák, hogy odaérkezett jelentések szerint La Victoria mellett a harc hétfőn kezdődött és *még folyvást tart, a nélkül, hogy döntő ütközetre került volna a dolog.* A lázadóknak csak egy része vesz részt a harcban. A kormány csapatainak vesztesége 247, a felkelőké 310 ember. Azt hiszik, hogy La Victoria elpusztult.

Közgazdasági távirat.

Déva, október 16. (A *Budapesti Napló* telefonjelentése.) A fedezeti vásárlások ma is folytak és erre az irányzat folyó határidőkre szilárdult. Rozs 8, buza, tengeri 6, zab 4 fillérrel javult.

Köttetett: buza őszre 7.38—7.40, buza tavaszra 7·44—7.46, rozs őszre 6.65—6.64, rozs tavaszra 6.69, zab őszre 6.44—6.43, zab tavaszra 6·45, tengeri szeptember—októberre 6.45.

Zárlatkor: buza őszre 6.40.

A tőzsde szilárdan zárult.

Napirend.

Naptár. Péntek, október 17. Római katholikus: Hedvig. — Protestáns: Hedvig. — Görög-orosz: (október 4.) Hieróth. — Zsidó: Tischri 16. Succoth. 2-ik nap. — Nap kél: 6 óra 7 perckor. — Nyugszik: 4 óra 51 perckor. — Hold kél délután 5 óra 4 perckor. — Nyugszik: reggel 6 óra 6 perckor reggel. — Holdtölte 7 óra 1 perckor délelőtt.

A kereskedelmi miniszter fogad délután 4 órakor.

A képviselőház elnöke fogad reggel 9 órától 10-ig.

Az osztálysorsjáték huzása (16-ik és utolsóelőtti nap) reggel 9 órakor.

Nemzeti Muzeum. Ásványtár, nyitva van délelőtt 9 órától délután 1 óráig.

Az Akadémia Goethe-szobája nyitva délelőtt 10—12-ig.

Muzeumi könyvtár d. e. 9—1 óráig.

Akadémiai könyvtár délután 3—7-ig.

Egyetemi könyvtár nyitva délelőtt 9 órától 12-ig d. u. 3—8-ig.

Nemzeti Szalon állandó kiállitása (Ferenciek-tere 9. sz.) d. e. 9 órától este 8-ig belépődij 50 fillér.

KÜLÖNFÉLÉK

Árnyak.

Ha ülsz magányos kis szobádban
S ezer kín gyötri lelkedet,
Im nesztelen, mint hogyha arcod
Csókolná gyönge lehelet.

Egy lehelet, mely messze űzi
Szivedből a nagy bánatot;
Egy lehelet, mely hirtelen kél,
És nem tudod, hogy támadott.

Kik kedvesek voltak tenéked,
A kik pihennek sírba' lenn,
Azok lebegtek ott körülted
Csókolva arcod nesztelen.

S ha lecsókolták már a gondot,
Eltünnek, mint a pillanat
S halottaid nyugodnak újra
A hideg, néma rög alatt.

Feleki Sándor.

+ **Bájital.** A babona a huszadik században is uralkodik, — aminek szomoru példáját szolgáltatja egy berlini eset. Berlin egyik külvárosában él egy asszony, aki már szép vagyont gyüjtött egy bájital árusitásával, amelynek, szerinte, különös tulajdonsága van. Amelyik nő ugyanis iszik ebből az italból, az ellenállhatatlan lesz férfiakkal szemben. Férjes asszonyok, menyasszonyok rendkivül nagy mennyiségben vásárolták ezt a kotyvalékot. Azonban elterjedésének főoka az volt, hogy az éleimes asszony elhiresztelte a folyadékról, hogy albérlőkre különösen jó hatással van. Amelyik férfi kávéban vagy sörben bevesz belőle megfelelő adagot, az soha nem változtatja többé lakását. Idővel azonban természetesen sok elégedetlen akadt, akiknél az ital egyáltalán semmi hatással nem volt. Ezek a megcsalt éleségek és menyasszonyok, akik hiába vásárolták a varázslónő kotyvékát, törvény elé vitték a dolgot és csalás miatt vádat emeltek ellene. A per folyamán aztán kiderült, hogy a férjcsalogató bájital főalkatrésze egy nagyon mindennapi orvosság — gyomorbaj ellen...

+ **Szines gyertya.** A gyertyákat tudvalevőleg eddig csak egy szinben állitották elő. Egy jungbunzlai gyáros eljárása szerint különböző szinekben is elő lehet állitani. A kész gyertyát az illető szinü folyékony állapotban lévő viaszba mártjuk és pedig, ha kétszinü gyertyát akarunk, akkor félig, ha háromszinüt, akkor egyharmadrésznyire s azután azonnal kiveszszük. Ezáltal a gyertya felületén vékony bevonat képződik, mely gyorsan szárad. Most ha háromszinü gyertyát akarunk előállitani, akkor a gyertya másik végét mártjuk be az illető szinü folyékony viaszba szintén a gyertya egyharmadáig. Az előállitandó gyertya szinei bármely szinekből kombinálhatók. Hogy a gyertya szine tartósabb és csinosabb legyen, fénymázzal is be lehet vonni.

+ **Államok fejlődése.** Egy német statisztika szerint Németországnak 1816-ban 24,831.396 lakosa volt, 1900-ban már 56,367.178, tehát ez idő alatt lakossága több mint kétszer annyira szaporodott. Nagy emelkedés mutatkozik ezenkivül Belgiumban (1831-ben 3,785.814 lakos, 1901-ben 6,693 810), Olaszországban (1789-ban 17,700.000, 1900-ban 32,449.754), Svédországban (1751-ben 1,785.727, 1900-ban 5 136.441) és európai Oroszországban (1853-ban 61,891.493, 1897-ben 115,883.694). Nagyon jelentékenyen szaporodott Nagy-Britannia lakossága is (1801-ben 10.500.956, 1901-ben 36,998.032). A legnagyobb rekordot azonban az Egyesült-Államok érték el, melyek lakossága 1790-ben 3,929.827 volt és 1900-ig 76,303.387-re emelkedett. Viszonylag kevésbé szaporodott a lakosság Ausztriában, (1857-ben 18,224.500, 1900-ban 26,107.804), Spanyolországban (1832-ben 11,158.264, 1897-ben 18,089.500). Magyarországban (1857-ben 13,768,443. 1900-ban 19,203.531) és a Svájcban (1860-ban 2,510.494, 1900-ban 3,325.023). Érdemes a feljegyzésre hogy Franciaország, melynek a mult század végén több lakosa volt, mint Németországnak (1806-ban 29,107.425), az 1901-iki népszámlálás után csaknem 18 millióval kevesebbet mutat fel, azaz csak 38,641.333 lelket. Sőt Irországban is apadás állott be, mert mig 1811-ben a Zöldszigeten 5,226.331 ember élt és 30 évvel később a lakosság száma már 8,775.124-re rugott, addig az 1901-ik népszámlálás alkalmával mindössze csak 4,456.547 lakost találtak Anglia mindinkább szegényedő társországában.

+ **A köröm természetrajza.** Egy orvosi folyóirat állitása szerint a körmök alakjáról, különösen pedig a körmökön lévő haránterepedésekről és gyürődésekről bizonyos következtetéseket lehet vonni a szellemi képességekre. Megfigyelte a cikkiró orvos ugyanis, hogy e mebajosoknál és idegbetegeknél ezek a gyürődések tulnyomóak, igy például a megfigyelt hiszterikusok felénél észlelni lehetett ezt a rendellenességet a körmökön, elmebajosoknál kétharmadrészben. Legérdekesebb azonban az a megfigyelése, hogy gonosztevőknél, akik bizonyos tekintetben szintén agybetegek, a körmök szintén ilyen rendellenességet mutatnak; 199 gonosztevő között csaknem száz akadt, akinek kezén ily harántgyürődéses körmök voltak; 210 teljesen egészséges és normális embert is megvizsgált és ezek között alig akadt husz ilyen rendellenes körmökkel és ezeknél is muló volt a körmöknek ez a betegsége. A cikk magyarázatát is igyekszik adni ennek a sajátságos jelenségnek. Az ujjak végein, a körmök alatt végződnek az idegszálak. Itt az idegek különösen érzékenyek és tevékenységük hathatósabb, mint a test bármely más részén. Már most, ha az idegközpontban, az agyban beteges elváltozások történnek; ezt az érzékeny idegvégződések is megérzik és szerinte valószinü, hogy az idegvégek betegsége hozza létre a körmöknek ily elváltozását is.

+ **Ir mondások.** Kérdezik egy ir gazdától, vajjon a lova ijedős-e?

— Legkekésbé sem, — volt a válasz, — a lovam az egész éjszakát egyedül tölti egy sötét istállóban.

A vadász lepuffant röptében egy saskeselyüt. Paddy, aki látta lefordulni és a földre zuhanni a légi ragadozót, elmésen megjegyezte:

— Kár volt a puskaporért, hisz maga az esés is megölte volna.

Egy irországi ember kályhát vásárolt egyszer. A kereskedő egy nemrég szabadalmazott kandallót mutatott neki és mondta:

— Ez igazán gazdaságos kályha, mert félannyi szén kell bele mint más kályhába.

— Tudja mit? — szólt az ir vevő — mindjárt két ilyen kályhát veszek és akkor az egész szenet megspórolom.

Két irországi ember London felé kutyagolt. Útközben megkérdezték, messze van-e még a City?

— Tiz mértföldnyire, — felelték nekik.

— Szóval, mindegyikünkre esik öt, — mondták megnyugodva és boldogan folytatták utjokat...

KÖZGAZDASÁG

Ipar és kereskedelem.

A petroleumkartel. Ma itt ujra megkezdették a petroleum kontingentálásra vonatkozó tárgyalásokat. Dacára a több órai fáradozásnak, nem sikerült bizonyos, még fennálló nézeteltéréseket kiegyenliteni. A tanácskozások megszakitás nélkül folytatatni fognak és számos céget, amelyek a mai tárgyaláson nem voltak képviselve, ujra felszólitottak a részvételre.

A táblaüveggyártás csökkenése. A magyar és osztrák üveggyárosok egyesületének bizottsága október 14-én tartott ülésén elhatározta, hogy az egyesület legközelebbi közgyülésén ajánlani fogja, hogy a táblaüveggyártást a jövő évben tetemesen csökkentsék.

Szeszárak. A kontingens nyersszesz ára *Budapesten* 37.50 korona pénzben, 38.— korona áruban. — Vágvölgyi állomásokon 35.60 korona pénzben, 36.— korona áruban. — Kassa-oderbergi állomásokon 34.50 korona pénzben, 35.— korona áruban. — *Bécsben* a kontingentált készáru 38.— korona pénzben 38.20 korona áruban.

REGÉNY

Bánék, Andrásék.

Irta: **Gyarmathy Zsigáné.**

(17)

A fiut meghatotta a gyöngéd jóság s mig hálás szivvel köszönte, egy pillanatig nem is gondolt egyébre; de aztán egyszerre csak érezte, hogy a jóságba kapaszkodva fog kivergődni nehéz zavarából s halk hangon kezdte:

— Ez a nagy jóság, tudom, jól fog hatni szegény, beteg anyámra, akit ma meg fogok szomoritani...

Kissé elhallgatott és érezte aztán a kérdő tekinteteket; most már folytatni kellett:

— Tudom, nagyon fog hatni gyönge anyámra gyors elutazásom... Nem emlitettem eddig, reméltem, maradhatok még néhány napig; de ma sürgősen hivnak, mennem kell...

A gróf fürkészve nézett szemébe és megértette a sietség okát. Talán a legokosabb is, amit tehetsz — gondolta — aztán futó pillantást vetett leányára; de nem láthatta arcát. Márta mélyen meghajtotta fejét s ugy tett, mintha csiliogó gyürüit nézné; a gyürük drágakövein sziporkázva sugárzott a hanyatló napfény s mindenesetre lélekjelenlétre mutatott, hogy a leányka kezére akarta vonni a figyelmet. Oh, bár ne is árulná el magát! — fohászkodott György — és tapintatosan ugy beszélt anyjáról, hogy Mártának ideje legyen összeszedni erejét. Legelőbb is tanácsot kért a matrónától:

— Méltóságos grófné, jól ismeri az anyai szivet, mit tanácsol, nem lenne-e helyesebb bucsuzás nélkül ugy távozni, mintha pár nap mulva visszatérnék s csak aztán, az utból irnám meg, hogy mégis el kellett indulnom a hosszu kiküldetésre? Félek a közvetlen bucsuzástól, érzi szegény a valót és biztosan fogja tudni, hogy utójára csókol... Ettől nagyon rettegek... ez végzetes lehet rá...

A fiu igaz szivből jövő aggálya kissé eltérelte a Márta érzését s valóban erősitőleg hatott; ő is a Gyuri anyjára gondolt s érdeklődni kezdett, mint válaszol nagyanyja?

— Meg fogja érezni édesanyja a valót s igy kétszeres lesz az elválás kinja. En nem emliteném a hosszu utat, de azt sem, mintha pár napra még visszajönnék; előbb óvatosan kellene jelezni, hogy minden percben jöhet a sürgős hivás, s azután egyszerüen bucsuzni...

Mig a grófné beszélt, Márta minden erejét összegyüjtve, csendes hangon mondta:

— Vigasztalni fogom az édesanyját... mindennap meglátogatom.

Györgyöt meghatotta ez az angyali jóság.

— Szegény gyermek! Erőt vettél vergődő szíveden és az anyámat akarod vigasztalni! — Bizony szeretett volna a lábaihoz borulni és azt mondani — szeretlek! E helyett udvariasan megköszönte jóságát, aztán gyorsan bucsuzott. Kezet fogtak a grófnal, tekintetök találkozott, s mintha ekkor megértették volna egymást, oly melegen szorították kezet, s mind a kettő érezte, menynyire szereti, becsüli a másikat.

Márta is fellállott; arca márványfehér volt, sötétkék szemében lázas fény égett; még mindig alátekintett s ugy kérdezte kissé reszkető, de nagyon tompa hangon:

— Mikor utazik? — aztán bucsuzásra nyujtotta forró kis kezét.

— Hajnalban — felelte György, s ekkor mindkettejük keze megrándult és egy pillanatig meleg, delejes szoritásra kapcsolódott össze. A leányka nem is sejtette, hogy bensejében az erős férfi is ugy remeg s ugy szenved, mint ő, és azt sem tudta, hogy a kinos fájdalomnak szivet metsző kifejezése ott tükröződik kék szeme mélyén, amint egy bucsu-pillantással feltekint a férfi szemébe.

Györgyöt megrendítette ez a végtelenül fájdalmas tekintet és mélyen lesujtva, gyorsan távozott. De már a kapuból szeretett volna visszatérni és valami olyat mondani, hogy enyhüljön a leányka szenvedése. Egy pillanatra meg is állt; aztán megrázta fejét: nem, nem mondhat olyat, a mi boldogságra váljon! Es kárhoztatta magát e férfiatlan habozásért. Megindult a huga lakása felé; ugy érezte, mintha vagy száz évnek a sulya roskadt volna lelkére. Mikor a huga házához ért erőt vett magán és nem akart másra gondolni, csak az édesanyjára. A csinos paraszthaz ajtaja nyitva volt és benn a tiszta, jó módra mutató szobában vigan kattogott az osztováta: az uj menyecske szőtte az anyósról maradt fonalat.

— Jó estét, kis Kata! — Hát te még homályos alkonyban is szorgoskodsz?

— Szeretném holnap bevégezni, hogy ne menjek szövéssel a más hétbe, s bizony még sok fonál van a kompostoron... Üljön le nálunk, Gyuri bátyám. Betegyem az ajtót? Már hüvös van odakünn s csak a világosságért tartám eddig nyitva.

Az ajtót betette; a tüzre fát rakott, s beljebb csusztatta a befedett fazakacskát, melyben tyukot főzött az urának, mert ma éjjel, hold feljövése után indul a havasra egy szekér deszkáért, hát hadd kostoljon egy kis főtt ételt, mielőtt utra kél.

— Jól teszed, hugom, hogy igy kecsegteted Pistát, ugye nagyon szereted? Mindég jó volt, én is szerettem.

A szép menyecske elpirult, aztán egész lelkéből felelt:

— Pista igazán nagyon jó, nincs a világon több olyan!

— Kis Kati, tudod, hogy bucsuzni jöttem, hajnalban indulok és nagyon aggódom édesanyámért... még nem tudja, hogy mennem kell... eljöhetnél velem, talán te inkább elő tudnád készíteni...

Kis Kata nem döbbent meg a bátyja gyors elutazása miatt, ott bent a szive mélyén azt érezte, hogy igy jobb is... Aztán készségesen igérkezett édesanyjához, ahol ugyan most nem maradhat hosszasan, mert az urát inditja, de a hajnali vonatnál ott lesz...

Szarvasmarhavásár. (A budapesti marhavásártéri vásári pénztár részvénytársaság tudósitása.) Felhajtás: Vágómarhák. Magyar ökör 428 darab, magyar tehén 334 darab, szerbiai ökör 2576 darab, szerbiai tehén 308 darab, növendékmarha 11 drb, bivaly 57 drb, bika 95 darab, összesen 3809 drb. Gazdasági marhák: Igás- és hizlalni való ökör 83 darab, fejőstehén 164 darab, igás bivaly — darab, tinó — darab, bika — darab, üsző — darab. Eladási árak ezen tudósitás zártáig: vágómarhákért: Magyar hizott ökör, legjobb minőségü 66.— K.-tól 73.— K-ig, kivételesen —.— K., 100 kilónként élő sulyban, középminőség 58.— K-tól 64.— K-ig, silányabb minőség 50.— K-tól 56.— K-ig. Magyar legelőmarha jobb minőségü 52 K-tól 58.— K-ig, kivételesen —.— K-ig. Silányabb minőségü 44 K-től 50 K-ig. Tarka hizott ökör, legjobb minőségü 68.— K-tól 75.50 K-ig, kivételesen 77 K-ig, középminőség 56 K-tól 66.— K-ig, silányabb minőség 48 K-tól 54 K.-ig. Szerb és boszniai ökör legjobb minőség 48 K-tól 64.— K-ig, kivételesen 68 K-ig, silányabb minőség 40.— K-tól 47.— — K.-ig. Bika jobb minőségü 60 K-tól 72.— K-ig, kivételesen —.— K-ig silányabb minőségü 46.— K-tól 56.— K-ig. Bivaly 32 K-tól 46 K-ig, kivételesen —.— K-ig. Magyar tehén 40.— K-tól 54.— K-ig kivételesen —.— K-ig. Tarka tehén 46.— K-tól 68.— K-ig, kivételesen —.— K-ig. Mind 100 kilónként élő sulyban. Gazdasági marhákért: Igás ökör elsőrendü —.— K.-tól —.— K.-ig kilogrammonkint, kivételesen —.— koronától —.— K-ig páronkint, középminőségü —.— K-tól —.— K-ig 100 kilónként — K-t — K-ig páronkint, silányabb minőség — K-tól — K-ig 100 kilónként, — K-tól — K-ig páronkint. Hizlalni való ökör tehér — kg.-kint —.— K-tól —.— K-ig. Fejőstehén keresztezett szines 220 K-tól 290 K-ig darabonkint, bonyhádi faj 280 K-tól 360 K-ig darabonkint, kivételesen — K-tól — K-ig. Igás bivaly —.— K-tól —.— K-ig páronkint.

Vágómarhából a felhajtás 1400 darabbal kevesebb volt, mint a mult héten de idegen vevőkből is jóval kevesebben mutatkoztak, mit a vasárnap megváltoztatásának lehet betudni. Elsőrendü és jobb minőségek ára métermázsánkint 1 koronával emelkedett, mig ellenben silány minőségeknél az árak 1 koronával métermázsánkint csökkentek. Jármasökrökben nem volt kereslet. Fejőstehenekben az üzlet szilárd.

Borjuvásár. 1902. évi október hó 16-án. (A budapesti marhavásártéri vásár-pénztár részvénytársaságtól.) Felhajtás: Belföldi élő borju 456 drb, leölt borju — db, bécsi borju —— db, — db., növendékmarha — darab, bárány élő — darab, leölt bárány — darab. Arjegyzések. — Belföldi élő borju I. rendü 80—98 f.-ig, kivételes — f., II. rendü élő borjukért 70—78 f.-ig, 1 kilónkint, leölt borju I. r. ——— f.-ig, II. r. —— f.-től —— f.-ig, kivét. 1 kilónkint levonás nélkül. Rugott borjukért ——— f.-ig. Növendékmarha — f.-tól — f.-ig, I. r. ——— f.-ig, középminőségü ——— f.-ig, alárendelt ——— f.-ig, 1 kilónkint. Bárány élő —.—— k., leölt bárány ——— K. kivételesen ár ——— k.-ig páronkint. — Irányzat és árak változatlanok.

Sertéskonzumvásár. A székesfővárosi sertésvásár és közvágóhid intézősége.) Október 16-án. Felhajtás: Zsirsertés, ugy mint öreg I. rendü 350 kilogrammon felül — darab, II. rendü 280—350 kilogrammig —— darab, kanló — darab, silány — darab, fiatal nehéz 300 kilogrammon felül — darab, közép 220—300 kilogrammig — darab, könnyü 220 kilogrammig — darab, süldő — darab, malac — kilogrammig —— darab. Összesen —— darab. Hussertés ugymint: nehéz 300 kilogrammon felül — darab, könnyü 140—300 kilogrammig — darab, süldő — darab, malac 40 kilogrammig — darab. Összesen — darab. Felhajtás összege 1019 darab. Előző napi maradvány 505 darab, összesen 1524 darab. Eladatott 895 drb. Maradvány 629 darab. A vasár irányzata közepes. Fiatal zsirsertés ára emelkedő, a többi sertések ára változatlanul szilárd. — Következő árak jegyeztettek: Zsirsertés: Öreg I. r. 350 kgr.-on felül 98—104 fillérig, II. rendü 280—350 kilogrammig 88—93 fillérig, kanló ——— fillérig, silány ——— fillérig, fiatal nehéz 300 kilogrammon felül 98—105 fillérig, fiatal közép 220—300 kilogrammig 96—103 fillérig, fiatal könnyü 220 kilogrammig 79—96 fillérig, süldő ——— fillérig malac ——— fillérig. Hussertés: Nehéz 300 kilogrammon felül ——— fillérig, könnyü 140—300 kilogrammig ——— fillérig, süldő ——— fillérig, malac 40 kilogrammig ——— fillérig. Árak minden levonás nélkül kilogrammonkint élősulyban.

Bécsi juhvásár. Október 16. (Saját tudósitónk telefonjelentése.) A mai juhvásáron a felhajtás 4051 darab juh volt. Az árak 1—2 fillérrel emelkedtek.

Bécsi szarvasmarhavásár. Október 16. (Saját tudósitónk telefonjelentése.) A mai vásárra felhoztak: 3503 darab borjut, 2022 darab élő sertést, 1678 darab levágott sertést, 723 darab levágott juhot, 189 darab bárányt.

A vásár lanyha volt.

Eladási árak: Élő borju 80—104 fill., elsőrendü 100—110 fillér, legeleje ——— fillér, lev. borju 85—89 fillér, elsőrendü ——— fillér, zsirsertés 106—114 fillér, fiatal sertés 72—94 fillér, kivételesen — f., levágott nehéz sertés 106—114 fillér, kivételesen — fillér, hizlalt hizlalt ——— fillér, zsirra hizlalt sertés ——— f., könnyü sertés 114—120 fillér elsőrendü süldő 96—106 f., élő juh ——— f., levágott juh 60—80 fillér, bosnyák silányabb sertések ——— fillér, kilogrammonként. Bárány 12—26.— korona páronként.

A budapesti gabonatőzsde.

Budapest, október 16.

A buzaüzlet ma nehézkes hangulat mellett folyt le a malmoknak a vásárlástól való tartózkodása következtében. Kezdetben 2½, később azonban jobb vételkedv következtében 5 fillérrel emelkedtek az árak. Forgalomba került 28,000 métermázsa buza.

Rozsban tartott volt az irányzat.

Zabban szilárd irányzat mellett 10 fillérrel emelkedtek az árak.

Tengeri szilárd

Eladatott:

Buza. Tiszavidéki: 850 mm. 82 k. 7 K. 92½ f., 100 mm. 82 k. 7 K. 80 f., 100 mm. 82 k. 7 K. 80 f., 100 mm. 81·5 k. 7 K. 80 f., 800 mm. 82 k. 7 K. 82½ f., 100 mm. 80 k. 7 K. 82½ f., 100 mm. 81·5 k. 7 K. 80 f., 250 mm. 81 k. 7 K. 75 f., 100 mm. 81 k. 7 K. 57½ f., 400 mm. 81 k. 7 K. 82½ f., 250 mm. 80·5 k. 7 K. 75 f., 100 mm. 80·5 k. 7 K. 75 f., 100 mm. 80·5 k. 7 K. 72½ f., 100 mm. 80·5 k. 7 K. 70 f. felső, 100 mm. 80·5 k. 7 K. 45 f. felső, sárga, 100 mm. 80 k. 7 K. 75 f., 200 mm. 80 k. 7 K. 72½ f., 2000 mm. 90 k. 7 K. 70 f., felső, 200 mm. 78·5 k. 7 K. 74 f.

Fehérmegyei: 1750 mm. 78·2 k. 7 K. 45 f.

Festmegyeividéki: 200 mm. 80 k. 7 K. 35 f. sárga, rozsdás, 100 mm. 80 k. 7 K. 25 f., 500 mm. 79·8 k. 7 K. 37½ f., 200 mm. 79 k. 7 K. 52½ f. sárga, 300 mm. 79·5 k. 7 K. 52½ f. sárga, 150 mm. 79 k. 7 K. 40 f., 100 mm. 78 k. 7 K. 45 f., 100 mm. 78 k. 7 K. 25 f. sárga, 2000 mm. 76·2 k. 7 K. 35 f.

Écskai: 1100 mm. 81 k. 7 K. 57 f.

Szent-Tamási: 1000 mm. 77 k. 7 K. 60 f.

Adai: 1800 mm. 77 k. 7 K. 55 f.

Dunai: 2700 mm. 77·5 k. 7 K. 30 f.

Temesvári: 5000 mm. 76·8 k. 7 K. 26 f.

Szerémségi: 100 mm. 77 k. 7 K. 15 f., 100 mm. 77·5 k. 7 K. 15 sárga, rozsdás.

Mind három hónapra.

Rozs: 900 mm. 6 K. 40 f., 200 mm. 6 K. 40 f., 100 mm. 6 K. 35 f., 100 mm. 6 K. 40 f., 200 mm. 6 K. 35 f., 200 mm. 6 K. 32½ f. paritás, 100 mm. 6 K. 30 f., 100 mm. 6 K. 20 f.

Árpa: 300 mm. 5 K. 57½ f.

Zab: 300 mm. 6 K. 25 f. paritás, 200 mm. 6 K. 15 f., 100 mm. 6 K. 05 f., 100 mm. 5 K. 95 f.

Tengeri: 600 mm. 6 K. 38½ f., 1000 mm. 6 K. 26 fillér.

Készpénzfizetés mellett.

A készáru hivatalos jegyzése a budapesti áru- és értéktőzsde szokásai szerint készpénzben 50 kilogrammonkint. — A minőség hektoliterenkint és kilogrammonkint.

Buza		Kilós	Kilogramm ára K.-tól	Kilogramm ára K.-ig	Kilós	5 Kilogramm ára K.-tól	5 Kilogramm ára K.-ig
Tiszavidéki	uj	76	0.—	0.—	80	7.45	7.65
"	"	77	0.—	0.—	81	7.60	7.80
"	"	78	7.30	7.50	82	—.—	—.—
"	"	79	7.35	7.60	—	—.—	—.—
Fehérmegyei		76	0.—	0.—	80	7.40	7.60
"	"	77	0.—	0.—	81	7.55	7.70
"	"	78	7.25	7.45	82	—.—	—.—
"	"	79	7.30	7.55	—	—.—	—.—
Festvidéki		76	7.15	7.25	80	7.40	7.60
"	"	77	7.20	7.40	81	7.55	7.75
"	"	78	7.25	7.45	82	—.—	—.—
"	"	79	7.30	7.55	—	—.—	—.—
Bánsági		76	7.—	7.20	80	0.—	0.—
"	"	77	7.20	7.30	81	0.—	0.—
"	"	78	7.35	7.45	82	—.—	—.—
"	"	79	7.40	7.50	—	—.—	—.—
Bácskai		76	7.25	7.40	80	0.—	0.—
"	"	77	7.35	7.50	81	—.—	—.—
"	"	78	7.50	7.55	82	—.—	—.—
"	"	79	—.—	— —	—	—.—	—.—

Egyéb gabonanemüek			Kilós	5 Kilogramm ára K.-tól	5 Kilogramm ára K.-ig
Rozs	uj	elsőrendü	70—75	6.40	6.65
"	"	másodrendü	—	6.15	6.40
Árpa	"	takarmány	60—62	5.25	5.40
"	"	égetni való	62—64	5.15	5.25
"	"	sörfőzésre való	64—66	0.—	0.—
Zab	"	—	30—41	5.75	5.95
Tengeri	ó	bánsági	—	0.—	0.—
"	"	másnemü	—	0.—	0.—
Repce	uj	kápolnai	—	10.—	10.50
"	"	bánsági	—	0.—	0.—
Köles	"	—	—	5.50	5.80

A határidőüzlet folyamán a következő kötések történtek:

Októberi buza 1902.	.	7.24—7.26—7.25
Áprilisi buza 1903.	.	7.29—7.26—7.27
Októberi rozs 1902.	.	6.38—6.36—6.35
Áprilisi rozs 1903.	.	6.41—6.43—6.39
Októberi zab 1902.	.	5.98—5.99—6.02
Áprilisi zab 1903.	.	6.12—6.14—6.15
Májusi tengeri 1903.	.	5.74—5.75—5.72
Augusztusi repce 1902.		—.—.—

— Nem, ne jöjj ki hugom, tudod, sohasem szerettem a vasutnál való bucsuzkodásokat; te csak maradj akkor édesanyámnál.

— Pedig éppen arrafelé van az utam reggel. Tudja, Gyuri bátyám a szokásunkat, hogy az uj asszonynak kell őrlőbe vinni azt a buzát, amelyből az első kenyeret süti; igy hát én sem halogathatom tovább, s azt sem kivánhatom, hogy ezután is édesanyám adja a kenyeret . . .

— Hát csak menj őrölni reggel, hugom, aztán süss a jó uradnak jó kenyeret.

A tágas szobát már csak a tüzhely lobogó lángja világositotta; de az aztán barátságos melegséggel simogatta azt a sok érdekes ősi dolgot ugy a fogasokon, mint a padlástverő ágy gyönyörü régi varrottasain.

Szorosan egymás mellett ülve beszélgetett a két testvér, mig Pista is hazaérkezett, akkor Gyuri elbucsuzott sógorától és kis Katával megindultak az édesanyjukhoz. Utközben beszóltak a másik testvérhez, Erzsihez is, aztán a három délceg szép testvér remegve közeledett a szülői lak felé; feltünő szép növése mind a háromnak az édesapához hasonlitott, de szivöket édesanyjoktól örökölték. Mind a három, — de leginkább a férfi — rettegett, hogy elutazása végzetes lehet gyönge édesanyjára. Végtelen gyöngédséggel és a müvelt ember finom tapintatával tudatta elutazását, miközben átadta az öreg grófné küldeményét.

Andrásné kissé megborzongott, mit ruhája rezgése árult el, különben nem remélt erősnek látszott, szelid szép szemével a fiára nézett és halkan mondta:

— Ugy hát ezt éreztem. Tudtam bizonyosan, hogy ma ér valami. Mióta igy gyöngülök, mindent előre megérzek. Ma reggel még nem is voltam egészen ébren, mintha valami bideg kéz ide ütött volna a szivemre, éppen ahol fáj, oda . . . mindég igy van . . . de olyan sulyosan sohasem ütött, mint ma . . . ez ok nélkül nincs, gondoltam, és vártam, a mi el nem maradhat. Most, amint hárman jöttetek, már éreztem, hogy hozzátok azt, mi a reggel megütötte a szivemet . . . Hát legyen ugy, amint a jó Isten akarja, az ő bölcs rendelésében megnyugodjunk . . .

Aztán reszketö kezével elkezdte simogatni a fia fejét, azt a hatalmas szép férfifejet, melyben annyi fenkölt gondolat fakadt; de az anya előtt mind csak az lebegett, hogy jobb volt, mikor a drága szép kis fia ott ült az ölében és nem készülődött egy hosszu utra és jobb lenne, ha itt is maradt volna mindég az eke szarva mellett, hova az uristen teremtette a parasztot. Hej! be boldog anya is lehetne most, ha a kedves kicsi fia mindég itthon maradt volna és lenne egy derék parasztlegény, amilyen nincs az egész vidéken. De nem fakad panaszra, csak azt a kegyelmet kéri a jó istentől, hogy szivét meg ne repeszsze, mig a fia el nem ér arra messze, ahova szándékozik. Beh rossz utja is lenne szegénynek, ha most valami, — már mint az ő halála is, — közbejönne. Ne, csak most, néhány napig ne jöjjön a kaszás ember . . . azután levághatja a száradó füvet és betakarithatja az Urnak kertjébe.

S mig ezeket gondolta, annyi nyugalmat, szelid megadást mutatott, hogy két menyecskeleánya megkönnyebbülten távozott. Akkor hazaérkezett a gazda is; mint rendesen, nyitva hagyta az ajtót, Gyuri felállt, betette.

— Hát az urak mindég fáznak — kérdezte fiától, aztán isten tudja miért, egyszerre csak eszébe jutott valami; egyszer régen tüzet gyujtott volt egy urnak, hogy ne fázzék . . . ejh! ha bánja sem bánja, megtette, megvan! . . . Ezen nem egészen szelid indulat visszatükröződött szemében amint szétnézett:

— Kata! tudod, hogy ma éjjel Pistával indulunk a havasra, hát gondoskodtál tarisznyáról? A vacsorát sem látom!

Gyuri felállt. — Behivom a szolgálót, édesapám, az majd elintéz mindent.

Mig a fia künn volt, Andrásné kinálta az urát:

— Márton, kóstolja meg ezeket a sütemények — és felé nyujtotta az egész csomagot.

— Nem kell! Madárnak, vagy urnak való morzsákból nem élek.

Vacsora végeztével, mikor a kelő hold kibukkant a „fekete bérc“ felett, András Márton kiszólt a béreshez, hogy tegye fel a jármokat az ökrökre. A szép, négy fehér ökör még fehérebbnek tetszett a hold ezüstös fényében; Gyuri végig simogatta őket, még mindég tudta, melyik a Virág és melyik a Liliom bornya; aztán odaszólt az édesapjához:

— Nem akartam édesanyámat még egyszer felzavarni, hát azért csak itt künn mondom meg, hogy sürgősen hivnak a küldetésemre és még az éjjel el kell utaznom . . . az isten áldja meg édesapám! Odanyujtotta a kezét.

András Márton a fiára nézett, mintha kérdezősködni akarna; de aztán azzal az ő gőgösségével felvetette a fejét és azt gondolta: ha lenne mondani valója, elmondaná kérdés nélkül; megrázta a felényujtott kezet:

Az isten áldjon meg, fiam! — s ezzel megvolt a bucsu. A béres egyet pattintott nagy ostorával és a négy ökör megindult és Gyuri az udvaron maradt, mig a szekérzörgés elhalt és a fehér ökrök beleolvadtak az éjjeli homályba. Mikor bement, az ágya már meg volt vetve és az anyja biztatta, hogy pihenje ki magát indulás előtt; ő is álmos, feküdjenek le. Gyuri tudta, hogy az anyja nem fog aludni, de az anyja távolról sem sejtette, mely vihar dul a fia szivében. Rövid idő mulva Gyuri ugy lélegzett, mintha elaludt volna s abban az erőszakolt nyugalomban még irtóztatóbban szenvedett. Folyton előtte volt az a vergődő, kétségbeesett kifejezés, melylyel Márta a szemébe nézett. Szegény, szegény gyermek, mily kinos lehet a te éjjeled is! . . . És ennek az éjszakának nem lesz virradata soha! Aztán azzal biztatta magát, hogy a leányka még gyermek, ki fogja épülni a fájdalmat, az még lehet boldog; de az ő élete sötét és üres lesz mindég.

(Folytatása következik.)

Déli egy órakor a következő záróárakat állapitották meg hivatalosan a tőzsdén:

Októberi buza 1902.	7.24— 7.25
Aprilisi buza 1903.	7.28— 7.29
Októberi rozs 1902	6.34— 6.35
Aprilisi rozs 1903.	6.38— 6.39
Októberi zab 1902.	6.—— 6.01
Aprilisi zab 1903.	6.13— 6.14
Májusi tengeri 1903.	5.72— 5.73
Augusztusi repce 1902.	—.——.—
Délután fél 5 órakor zárul:	
Buza októberre 1902.	7.25— 7.26
Aprilisi buza 1903.	7.29— 7.30
Októberi rozs 1902.	6.35— 6.36
Aprilisi rozs 1903.	6.39— 6.40
Októberi zab 1902.	6.01— 6.02
Aprilisi zab 1903.	6.15— 6.16
Májusi tengeri 1903.	5.73— 5.75
Augusztusi repce 1902.	—.——.—

A budapesti értéktőzsde.

A mai tőzsde lanyha külföldi jegyzésekre, melyek még az ifju-cseh klub tegnapi elhatározásával támogatást nyertek, ugy a bécsi nagyobb eladásokra érzékenyen ellanyhult és az összes értékek 5—6 K.-val estek. Zárlatfelé az irányzat nyugodtabb maradt.

Valuta és érováltó változatlan.

Előtőzsde. Kedvtelen hangulat mellett az értékek ellanyhultak.

Előfordult kötések. Osztrák hitelrészvény 678.75—680.25. Magyar hitelrészvény 717.——719.—. Rimamurányi vasmü részvény 481.——482.—. Államvasut részvény 706.——709.—. Városi villamos vasut részvény 325.——326.25. Közuti vaspálya-társaság 617.50 korona.

A déli tőzsdén a következő értékekben volt forgalom: Koronajáradék 97.65—97.80 százalék. Magyar Hitelbank részvény 715.25—717.50. Jelzálogbank részvény 473.50—474.—. Magyar leszámitolóbank részvény 453.25.—454.25. Osztrák hitelrészvény 678.——679.50. Földhitel részvény 98.50. Rimamurányi vasmü részvény 480.——481.—. Közuti vaspálya részvény 617.——618.—. Városi villamos vasut részvény 325.50—326.50. Déli vasut részvény 75.——76.—. Államvasuti részvény 705.25—707.50 korona.

A 4 órai zárlatkor maradt:

Osztrák hitelrészvény 679.75. Magyar hitelrészvény 718.50. Leszámitolóbank részvény 453.50. Rimamurányi vasmü részvény 480.— Osztrák-Magyar államvasuti részvény 708.50. Közuti vasut részvény 617.—. Villamos vasut részvény 325.50 korona.

A budapesti terménytőzsde.

A terményüzletben a szezonszerü hangulatnak megfelelően alakultak az árak és végül a terményüzleti árjegyző-bizottság hivatalosan a következő árfolyamokat állapitotta meg:

Jegyzések: Heremag: lucerna magyar 48.—58.— korona, vörös aprószemü 43.—48.— korona, vörös erdélyi —.——— korona, vörös bánsági —.———.— korona, középszemü 50.——54.— korona, nagyszemü 54.——58.—, korona. Disznózsir: budapesti 78.——78.50 korona, vidéki —.——.—— korona. Táblaszalonna: légenszáritott vidéki —.———.— korona, városi 4 darabos 63.50—64.—. korona, 3 darabos 65.——65.50 korona, füstölt —.———.— korona. Szilva: bosznia, szokás szerinti minőség 11.25—11.50 korona. 120 darabos —.———.— korona, 100 darabos 13.75—14.— korona, 85 darabos 17.50—18.— korona, azonnali szállitásra. Szerbiai szokás szerinti minőség 10.50—11.— korona. 100 darabos 13.25—13.50 korona, 85 darabos 16.75—17.— korona. Szilvaiz: slavóniai 16.——16.50 korona, szerbiai 14.——14.50 korona, azonnal való szállitásra.

A bécsi értéktőzsde.

Az *előtőzsdén* gyönge forgalom mellett az árak hanyatlottak.

A *déli tőzsdén* szintén gyönge volt az irányzat. *Zárlatkor* némi javulás mutatkozott.

Bécs, október 16. *(Magyar értékek zárlata.)* 4%-os aranyjáradék 120.15. Tiszai és szegedi kölcsön sorsjegy 160.40. Magyar vasuti kölcsön ezüstben —.—. Magyar keleti vasuti állami kötvény —.—. Magyar leszámitoló- és pénzváltóbank 453.—. Rimamurányi vasmürészvény 476.—. Magyar koronajáradék 97.55. 4%-os Magyar földteherm. kötvény 97.85. Magyar hitelbank részvény 715 50. Magyar nyeremény kölcsön sorsjegy 203.50. Kassa-oderbergi vasuti részvény —.—. Magyar keresk. bank —.—. Magyar cukoripar —.—.

Bécs, október 16. *(Osztrák értékek zárlata.)* 4·2%-os papirjáradék 100.60. 4%-os osztr. aranyjáradék 120.55. 1860-os sorsjegy 150.65. Osztrák hitelsorsjegy 428.—. Angol-osztrák bank —.— Bécsi bankegyesület 453.50. Osztrák-magyar bank 1584. Déli vasut 75.50. Dunagőzhajózási részvény 915.—. Dohányrészvény 325.—. Császári és királyi arany 11.33. Német bankváltók 116.95. 4·2%-os ezüst járadék 100.50. Osztrák koronajáradék 100.20. 1864-iki sorsjegy 250.—. Osztrák hitelintézeti részvény 679.25. Unionbank 535.—. Osztrák Länderbank 391.50. Osztrák-magyar államvasut 707.25. Elbavölgyi vasut 460.—. Alpesi bányarészvény 352.—. 20 frank. arany 19.05. Londoni váltóár 239.32 Bécsi Tramway Litt B. —.—. Bécsi Tramway Litt A. —.—. Lipót kohó 335.—. Az irányzat gyenge.

Bécs, október 16. (A *Budapesti Napló* tudósitójának telefonjelentése.) A *délutáni magánforgalom*ban a zárlatok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 679.50. Magyar hitelrészvény 716.50. Angol-Osztrák bank 274.—. Bécsi bankegyesület 453.—. Union bank 535.50. Länderbank 392.— Osztrák-magyar államvasut részvény 707.50. Déli vasut 76.— Elbavölgyi vasut 461.—. Eszaknyugati vasut részvény —.— Dohányrészvény 326.—. Rimamurányi vasmü 479.—. Alpes bányarészvény 353.—. Májusi járadék 100.60. Magyar korona járadék 97.55. Török sorsjegyek 112.—. Német birodalm márka 117.01—117.07. Napoleond'or 19.05.

Külföldi értéktőzsde.

Berlin, október 16. *(Tőzsdei tudósitás.)* A tőzsde kedvetlenül és a bányaértékek ingadozásával nyilt meg. Az amerikai sztrájk megszünésének hire eleinte nem hatott a tőzsdére, mert a spekuláció a további fejlődést várta be. Járadékok nyugodtak. Vasutakban nem volt vevőkedv. Osztrák papirok az ottani belpolitikai viszonyok miatt gyöngén álltak. Vasutak közül Kanada-Pacific-részvények New-Yorkra emelkedtek. Később vasutak nyomottak voltak. Magánkamatláb 3 százalék.

Berlin, október 16. *(Zárlat.)* 4·2%-os papirjáradék —.—. 4%-os osztrák aranyjáradék 103.10. Elbavölgyi vasut —.—. Magyar koronajáradék 98 40. Osztrák-magyar államvasut 151.60. Kassa-oderbergi vasut —.—. Bécsi váltóár 85.35. Magyar vasuti berubázási kölcsön —.—. Alpesi bányarészvény —.—. Disconto-Commandit 187.10. Altalános villamossági Edison 166.50. Gelsenkircheni 172.—. Laura-kohó 199.—. 4·2%-os ezüstjáradék 101.25. 4%-os magyar aranyjáradék 101.50. Osztrák hitelrészvény 213.90. Déli vasut 19.75. Károly Lajos vasut —.—. Orosz bankjegyek 216.25. 4%-os uj orosz kölcsön 97.20. Török dohányrészvény —.—. Olasz járadék 103.25. Magyar hitelbank —.—. Dynamit Trust 166.75. Harpeni 168.30. Az irányzat tartott.

Berlin, október 16. (A *Budapesti Napló* tudósitójának távirata.) *Esti forgalom.* 4%-os magyar aranyjáradék 101.50. Magyar koronajáradék 98.40. Osztrák hitelrészvény 214.40. Osztrák-magyar államvasut 152.25. Déli vasut 19.90. Eszaknyugati vasut 216 20. Elbavölgyi vasut —.—. Orosz bankjegy készpénz —.—. Buschtiehradi —.—. Orosz bankjegy —.—. (Ultimo.) Lombard —.—.

Páris, október 16. *(Zárlat.)* Osztrák-magyar államvasut —.—. 4%-os osztrák aranyjáradék 105—. Osztrák Länderbank —.— 3%-os francia járadék 100.70. Ottomanbank 591.—. 3½%-os francia járadék 101.30. Alpesi bányarészvény —.—. Déli vasut —.—. 4%-os magyar aranyjáradék —.—. Párisi bankrészvény 10.70 Olasz járadék 102.90. Francia törleszth. járadék 99.50. Osztrák földhitelintézeti részvény 120.85. Török dohányrészvény 361.—. Az irányzat szilárd.

Frankfurt, október 16. *(Zárlat.)* 4·2%-os papirjáradék 101.—. 4%-os osztrák aranyjáradék 103.—. Magyar koronajáradék 98.55. Osztrák-magyar bank 114.60. Déli vasut 19.80. Elbavölgyi vasut —.—. Londoni váltóár 204.45. Bécsi bankegyesület 115.10. Villamos részvény —.—. 3%-os magyar aranykölcsön 87.10. 4·2%-os ezüstjáradék 100.85. 4%-os magyar aranyjáradék 101.40. Osztrák hitelrészvény 214.50. Osztrák-magyar államvasut 152.—. Eszaknyugati vasut —.—. Bécsi váltóár 85.40. Párisi váltóár 81.35. Unio bank —.—. Alpesi bányarészvény —.—. Az irányzat csendes.

Frankfurt, október 16. (A *Budapesti Napló* tudósitójának távirata.) Árfolyamok januárra. *Esti forgalom* Osztrák hitelrészvény 214.25. Német bank 209.10. Disconto 186.90. Berlini kereskedelmi bank —.—. Gelsenkircheni 173.60. Harpeni 168.—. Laura-kohó —.—. Olasz járadék —.—. Az irányzat gyenge.

Hamburg, október 16. *(Zárlat.)* 4·2%-os ezüstjáradék 100.90. 1860. sorsjegy 152.75. Déli vasut 19.55. 4%-os osztrák aranyjáradék 102.60. Osztrák hitelrészvény 214.35. Osztrák-magyar államvasut 152.35. Olasz járadék 102.90. 4%-os magyar aranyjáradék 101.90. Az irányzat csendes.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

Október 16. A sertésüzlet irányzata: gyöngébb.

A) *Hizott sertések ára:* I. A) Magyar elsőrendü: Öreg nehéz (páronkint 400 kilogrammon felüli sulybani 112—114 fillérig. Öreg közép (páronkint 300—340 kilogrammig terjedő sulyban) ——— fillérig. Fiatal nehéz (páronkint 320 kilogrammon felüli sulyban) 120—122 fillérig. Fiatal közép (páronkint 251—320 kilogrammig terjedő sulyban) 118—120 fillérig. Fiatal könnyü (páronkint 250 kilogrammig terjedő sulyban) ——— fillérig. — II. Magyar szedett: Nehéz (páronkint 280 kilogrammon felüli sulyban) ——— fillérig. Közép (páronkint 240—280 kilogramm sulyban) ——— fillérig. Könnyü (páronkint 240 kilogrammig terjedő sulyban) ——— fillérig. — III. Romániai: Nehéz (páronkint 320 kilogrammon felüli sulyban) ——— fillérig. Közép (páronkint 250—320 kilogrammig terjedő sulyban ——— fillérig. Könnyü (páronkint 250 kilogrammig terjedő sulyban. ——— fillérig. IV. Romániai eredeti (Stachl). Nehéz (páronkint 240 kilogrammig terjedő sulyban) ——— fillérig. Könnyü (páronkint 240 kilogrammig terjedő sulyban) ——— fillérig. — V. Szerbiai: Nehéz (páronkint 260 kilogrammon felüli sulyban) 115——116 fillérig. Közép (páronkint 240—260 kilogrammig terjedő sulyban) 113——115 fillérig. Könnyü (páronkint 240 kilogrammig terjedő sulyban) 112—114 fillérig.

Sertéslétszám 1902. okt. 14. napján volt készlet 47 581 darab. — 1902. okt. 15. napján felhajtatott 971 darab. — 1902. okt. 15. napján elszállittatott 824 darab, 1902. október 16. napjára maradt készletben 47.728 darab.

Időjelzés.

— *Az Országos Meteorologiai Intézet hivatalos jelentése.* —

Budapest, október 16.

Az északi depresszió egyik centruma Norvégia, másik Nyugat-Oroszország fölé vonult, a magas nyomás pedig Dél-Európát boritja.

Európa időjárása enyhe és helyenkint esős. Angliában, meg Németországban viharos szelek vannak.

Nálunk az idő változékony, enyhe és az ország keleti felében, meg délnyugaton sok helyütt voltak esők.

Kilátás: Változékony, szeles és egyelőre még enyhe idő várható, sok helyütt — főleg az ország északi felében — esővel.

Vizállás.

		Okt. 16. méter	Okt. 15. méter			Okt. 16. méter	Okt. 15. méter
Inn	Schärding	1.12	1.28	Tisza	M.-Sziget	0.75	0.70
Duna	Passau	2.64	2.54	"	Tekeháza	0.70	0.70
"	Linz	0.14	0.24	"	V.-Namény	2.37	3.28
"	Bécs	0.40	0.42	"	Tokaj	3.34	3.14
"	Pozsony	1.84	1.45	"	Tisza-Füred	3.44	3.24
"	Komárom	2.34	2.02	"	Szolnok	3.17	3.28
"	Budapest	1.40	1.25	"	Csongrád	2.76	2.81
"	Paks	0.04	0.66	"	Szeged	2.86	2.82
"	Mohács	1.48	1.44	"	Török-Becse	1.64	1.36
"	Gombos	2.27	1.92	"	Titel	2.—	1.91
"	Ujvidék	1.51	1.31	Ondova	Bártfa	0.48	0.46
"	Pancsova	1.30	1.17	Topolya	Hoór	1.05	1.—
"	Orsova	1.78	1.62	Bodrog	Zemplén	2.34	2.34
Morva	Magyarfalva	1.91	1.91	Sajó	Zsolca	1.61	1.62
Vág	Zsolna	0.60	0.70	Hernád	H.-Németi	0.—	0.—
"	Trencsén	0.67	0.74	Berettyó	Margita	0.06	0.05
"	Szered	0.93	1.08	"	B.-Ujfalu	0.13	0.03
Rába	Sz.-Gotthárd	0.04	0.02	Kőrös	Csucsa	0.—	0.—
"	Sárvár	0.35	0.40	"	N.-Várad	0.04	0.08
"	Győr	2.07	2.19	"	Belényes	0.72	0.68
Dráva	Pettau	0.—	1.35	"	Tenke	0.06	0.12
"	Zákány	0.14	0.50	"	Gurahonc	0.34	0.30
"	Barcs	0.97	1.47	"	Borosjenő	0.04	0.06
"	Eszék	2.02	1.55	"	Békés	0.72	0.70
Mura	M.-Szerdah.	0.50	0.57	"	Gyoma	1.08	0.92
Száva	Zágráb	1.66	2.08	Maros	Gy.-Fehérvár	0.19	0.04
"	Sziszek	5.97	6.61	"	Branyicska	0.42	0.40
"	Mitrovica	2.76	2.45	"	Soborsin	0.—	0.—
Szamos	Deés	0.32	0.36	"	Arad	0.90	0.83
"	Szatmár	1.54	1.62	"	Makó	0.18	0.13
Kraszna	N.-Majtény	0.64	0.76	Temes	K.-Kostély	0.44	0.50
Latorca	Munkács	0.25	0.25	Béga	Kiszető	0.67	0.80
Laborca	Homonna	0.22	0.22	"	Temesvár	0.27	0.14
Ung	Ungvár	0.18	0.18	"	Becskerek	0.08	0.34

A nekünk bemutatott számtalan megbizható, hiteles köszönőirat folytán ezen negyedszázad óta fennálló rendelő-intézet a legmelegebben ajánlható.

Rendelő-intézet Budapest, Andrássy-ut 24. az Opera mellett.

TITKOS BETEGSÉGEKET

hugyosőfolyásokat és sebeket, az önfertőztetés utóbajait, az elgyengült férfierő, magömlések, a bujakór utókövetkezményeit, nőknél fehérfolyást, bármennyire idültek is, valamint mindazon női betegségeket, melyeknek a magtalanság egyik főokozója és bőrbetegségeket gyógyit uj gyógymód szerint, biztos sikerrel, gyorsan és alaposan

Dr. Garai Antal

orvos, sebész, szemész- és szülész-tudor, volt császr. kir. oszt. főorvos.

RENDEL: naponta d. e. 10 órától egész délután 4 óráig, este 7 órától 8 óráig.

Dijazott levelekre legnagyobb figyelemmel válaszoltatik és gyógyszerekről is gondoskodva lesz.

Nőknek külön váróterem.

Ugyanott megjelent és a szerzőnél: Dr. GARAI ANTALnál megrendelhető NÉPSZERŰ UTMUTATÓ (már a 15-ik kiadásban megjelent) a nemi betegségek és ezek észszerü gyógykezeléséhez cimü könyv, volt ára 2 frt 50 kr., most csak 90 kr. A könyv jól becsomagolva lesz elküldve, 1 frt beküldése mellett bérmentve vagy 90 kr. utánvét mellett.

Az 5850. számu „Eljárás tőzeg szenesitésére“ cimü, 1896. április 7-ről kelt magyar szabadalomra

vevők vagy engedményesek kerestetnek.

Szives ajánlatokat „W. T. 6581“ jel. al. Mosse Rudolf, Bécs, I. Seilerstätte 2. továbbit.

Virágnyelv.

Minden ismert virág jelentősége meg van irva ebben a könyvben, melyet szerkesztője a legjobb keleti forrásokból állitott össze. Ára szines kötésben 80 fill. Az összeg előzetes beküldése esetén bérmentve küldetik meg. Megrendelhető Lampel Róbert (Wodianer F. és Fiai) cs. és kir. udvari könyvkereskedésében, Andrássy-ut 21. sz.

A lakbérnegyed alkalmával ugy a jogász mint a házi urak és lakók gyakran érzik szükségét egy oly kézikönyvnek, a mely őket a lakbérleti jog vitás kérdéseiben utbaigazitja.

Ára: 5 korona.

Egy ily kézikönyv az Athenaeum részv.-társ. kiadásában jelent meg és czime:

Lakbérleti jog és eljárás kapcsolatban Budapest főváros lakbérleti szabályzatával és a m. kir. igazságügyministernek 1894. évi 4873. számu rendeletével.

Második teljesen átdolgozott és tetemesen bővitett kiadás.

Irták: Dr. Berényi Sándor és Dr. Graber Károly ügyvédek.

Kaphatók: ATHENAEUM irod. és nyomd. részv.-társulatnál BUDAPESTEN, VII., Kerepesi-ut 54., valamint minden könyvkereskedésben.

Ezen hasznos kézikönyvet — mely minden könyvkereskedésben kapható — ugy a birák és ügyvédek, mint a házi urak és a közönség szives figyelmébe ajánljuk.

Férfiak ingyen kapnak

egy legujabb találmányu gyógyszert, melylyel az elgyengült erőt visszanyerhetik. Mindenki, aki eziránt ir, kap egy próbacsomagot, egy 100 oldalas könyvvel postán, jól becsomagolva. Ez egy csodálatos csodagyógyszer, mely már ezreket mentett meg, kik fiatalkori kihágások miatt nemi betegségekben, syphilis és elgyengült férfierőben szenvedtek. E célból elhatározta az intézet, mindenkinek egy csomag gyógyszert felvilágositó könyvvel együtt ingyen küldeni. E háziszerrel a baj odahaza gyógyitható és mindenki, a ki fiatalkori kihágások miatt nemi betegségekben, szellemi gyengeségben vagy krónikus bajokban szenved, otthon gyógyithatja magát. Ezen gyógyszer közvetlen hat azon szervekre, melyek erőt szükségelnek, és csodálatosan gyógyitja az évek óta tartó betegségeket. Öregek és fiatalok irhatnak a „State Medical Institut“-nak alanti cimen, honnét nekik a csomag haladéktalanul megküldetik. Az intézet elsősorban azokat akarja megmenteni, kik kezelés miatt otthonukat nem hagyhatják el. A próbaküldemény bebizonyitja, hogy mily könnyen lehet e veszedelmes bajból otthon is megmenekülni. Az intézet nem tesz kivételeket. Mindenki irhat a gyógyszerért bárhonnét is magyarul, mire neki diszkreció mellett egy gyógyszerküldemény küldetik felvilágositó könyvvel együtt. Irjon azonnal. A küldemény oly szépen van csomagolva, hogy tartalmát senki sem gyanitja. A levelek következőleg cimzendők: State Medical Institute, 9. Elektrom Building, Fort Wayne, Ind., America és minden levél bérmentesitendő.

Szinházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHAZ.

Péntek, 1902. október hó 17-én.

A denevér.

Operett 3 felv. Egy francia vigjáték után irták Hafner és Genée. Forditotta Evva Lajos. Zenéjét szerzette Strauss János.

Személyek:

Eisenstein	Gábor	Adél	Szoyer
Rosalinda	Krammer	Ida	Palócyné
Frank	Kornai	Melanie	Szikláné
Orlavszky	Flattné	Frosch	Hegedüs
Alfréd	Kertész	Blind	Dalnoki
Falke	Mihályi		

Kezdete 7 órakor.

NEMZETI SZINHAZ.

Péntek, 1902. október hó 17-én.

A létért való küzdelem.

Szinmü 5 felvonásban. Irta Daudet Alphonse. Forditotta B. V.

Személyek:

Vaillant	Ujházi	Mária Antonia	Jászai
Astier Paul	Császár	Tábornagyné	Helvey
Chemineau	Gyenes	De Seleny	Maróthy
Adriani	Horváth	Lidye	Török
Causade	Iványi	Lortigue	Gál

Kezdete 7 órakor.

VIGSZINHAZ.

Péntek, 1902. október hó 17-én.

Fedák Sári vendégfellépével.

Csókon szerzett vőlegény.

Énekes bohózat 3 felvonásban, Irta Szigeti József. Zenéjét szerzette: Serly Lajos.

Személyek:

Csontai	Balassa	Traurer	Vendrei
Béla	Góth	Előljáró	Kazaliczky
Eszti	Rostagni	Irmag	Tapolczai
Ábrai Irén	Fedák	Futaki	Szerémy
Barnyai	Pethes	Ripacs	Hegedüs
Olga	Nógrádi	Nefelejts	Nikó

Kezdete 7½ órakor.

NÉPSZINHAZ.

Péntek, 1902. október hó 17-én.

Casanova.

Regényes nagy operette 3 felvonásban, előjátékkal. Irta Faragó Jenő. Zenéjét szerző Barna Izsó.

Személyek:

Casanova	Nyárai	Marina	Vizvári E.
A sáfán		Heloise	
Petruccio	Szirmai	Joe	Dóry M.
XIV. Lajos		Pietro	Raskó
Mózes		Barbarine	Harmath I.
A sáfán felesége		Stella	
Marion	Küry	Napoleon	
Pompadour		Bakter	Kovács
Lia		Pero	
Náthán	Delli	Utcai táncosnő	Kápolnai I.

Kezdete 7 órakor.

MAGYAR SZINHAZ.

Péntek, 1902. október hó 17-én.

A sötét kamra.

Énekes bohózat 3 felvonásban. Magyar szinre alkalmazta Heltai Jenő.

Személyek:

Adolph	Faragó	Mangetonné	Sziklainé
Simone	Szelestey	Celeste	Béres M.
Tomy	Ráthonyi	Maud	Kornai
Manuela	Sziklai Sz.	Lona	Nellie Perry
Consuelo	Mátrai	A vőlegény	Iványi
Bridoine	Gíréth	Menyasszony	Hidvéginé

Kezdete 7½ órakor.

URANIA SZINHAZ.

Péntek, 1902. október hó 17-én.

Angol élet.

Irta Ráth István.

Kezdete 7½ órakor.

FÓVÁROSI ORFEUM

Waldmann Imre igazgató

Nagymező-utca 17.

Először:

A második ágy

Énekes bohózat 1 fölvonásban, irta **Zboray Aladár**; zenéjét szerzette **Zboray Ábris.**

Továbbá:

La Roland

lángtáncosnő

Lea Leony

szubrett

Paul Martinetti **Fukushimas**

Egger—Rieser

stb. stb.

Az előadás 8 órakor kezdődik.

A télikertben reggel 5 óráig **Vörös Elek** cigányzenekara hangversenyez.

Király-utca 71. **RÉMI-MULATÓ.** Király-utca 71.

Rémi Tivadar, igazgató. Halmovici M., művezető.

Pénztárnyitás 7-kor. *Kezdete 8-kor.*

Ma a megnyitó disz-müsornak, mely nagy feltünést keltett, ismétlése.

The 8 Champions angol ének- és táncegyüttes **Hella Collier** Berlin kedvence

Bonhairs György-csoport a világ legelső attrakciója

Zizi Papillon Casino de Paris csillaga **Steinhardt Géza** Bpest legkedveltebb komikusa

The 4 Nolset a világ legjobb mű- és verseny-kerékpárosai.

Secessiós-négyes a legkiválóbb ének együttes,

ugymint fellépte az összes szerződött különlegességeknek.

Belépőjegyek elővételben 70 kr., kaphatók: tőzsde Andrássy-út 38., tőzsde Erzsébet-körut 51. (fürdőpalota) és tőzsde Király-u. 73.

Vasárnap, október 19-én, délután 4 órakor

I-ső délutáni előadás.

félhelyárakkal.

A nappali pénztár nyitva 10—12-ig és délután 3—5-ig.

Az előadás után a télikert kávéházban **Pécsi Hegedüs Gyula** cigányzenekara hangversenyez reggel 5 óráig.

Üzlethelyiség változás.

Évtizedek óta **Bécsi-utca 3. sz.** a. létező

porcellán és majolika gyári raktáramat

ugyanazon ház sarokhelyiségébe (jelenleg Tottis és Kren) helyezem át.

Hogy az átköltözés terhes munkáját némiképpen csökkentsem, összes árukészletemet **kiváltságos olcsó áron árusitom el,** alkalmat adva a nagyérdemü közönségnek, **nem selejtes árut,** hanem elsőrangu porcellán-, majolika-, üveg-, disz- és használati-tárgyakat **mélyen leszállitott áron** beszerezni.

FISCHER EMIL **cs. és kir. udvari szállító**

Budapest, IV., Bécsi-utca 3.

Ingyen bluz-, pongyola-, alj- és jouponképes árjegyzéket küld kivánatra

ZOLTÁN DEZSŐ

Budapest, Király-utca 30. szám.

Legszebb könyvtárt berendezek, havi 2—3 korona részletfizetésre:

Szépirodalom, szakmüvek bel- és külföldről: Cim **Kelemen Gyula, Budapest VII., Dob-utca 91. sz. II. em. 15.** levelezőlap elegendő.

E héten

CSAKIS MAGÁNVEVŐKNEK NÉGYFÉLE LEGELŐNYÖSEBB VÉTELŰ KELME

Reklám cheviott 120 cm. széles minden szinben méterje	68	kr.
Posztó utánzat, gyönyörü szép cikk blouz és utcai ruhákra méterje	68	kr.
Tiszta gyapju téli cheviott országszerte előnyösan ismert jó minőség méterenkint	98	kr.
Tiszta gyapju grácl loden beavatott anyag, utazó ruhákra mtrenkint	98	kr.

WEINER MÁTYÁS

női divat-áruháza

Budapest, VI., Andrássy-ut 3.

Az összes őszi és téli szövet-ujdonságok mintáit és nagy mosókelme mintakönyvemet ingyen és bérmentve küldöm.

A 13234. számu

„Ujitások injektorokon"

cimü, 1898. junius 23-ról kelt magyar szabadalomra

vevők vagy engedményesek kerestetnek.

Szives ajánlatokat **„W. W. 6522"** jel. al. **Mosse Rudolf, Bécs,** I. Seilerstätte 2. továbbit.

Zálogházban

levő **arany és ezüstneműeket,** a ki azokat ki nem akarja váltani, kiváltjuk és a legmagasabb többletet kifizetjük.

Alkalmi ajándékul eladunk 13 intes ezüst evőkészletet 12 személyre 140 frt, 6 személyre 65 frtől kezdve és feljebb. Mindennemü finom **ezüst tárgyak** barokk és francia styinsban. Nagy raktár **arany** férfi **láncokból,** massiv aranygyürük 6 forint 40 kr. arany férfi-órák 12 frt, arany női órák 9 frtól kezdve 12 darab massiv evőeszköz 6 frt 50 kr.

Képes árjegyzéket bérmentve és ingyen.

Grünberger A. Béla

örökösei

Budapesten, Harisbazár. Városház-tér 9., I. em. 23. uj szám Váci-utca 30.

Magyar kir. államvasutak. Szegedi üzletv. 29958/902. szám.

Hirdetmény.

A magy. kir. államvasutak szegedi üzletvezetősége nyilvános versenytárgyalást hirdet a Lugos állomáson levő helyi-érdekü vasut szabványai szerint épitett mozdonyszin kibővitésével járó épitési munkák végrehajtására.

A vonatkozó terv, munkaleirás, pályázati feltételek és szerződési tervezet a m. kir. államvasutak üzletvezetősége pályafentartási osztályában (II. e. 4. sz. ajtó) és Lugoson a lugosi osztálymérnökségnél, a hivatalos órákban megtekinthetők.

Az ajánlatok legkésőbb f. é. október hó 25-én déli 12 óráig nyujtandók be az alulirt üzletvezetőség titkárjához (I. em. 22. sz. ajtó.)

Az ajánlatok egy korona, az ajánlat mellékletei ivenkint 30 filléres bélyeggel ellátva és lepecsételve a következő feliratttal nyujtandók be: „Ajánlat a lugosi mozdonyszin bővitési munkálatairól."

Csak az összes munkákra tett ajánlatok fognak figyelembe vétetni.

Az ajánlat benyujtását megelőző napon, vagyis f. évi október 24, déli 12 óráig 1000, azaz egyezer korona bánatpénz teendő le a szegedi üzletvezetőség gyüjtőpénztáránál földszint 1. sz.) akár készpénzben, akár állami letétekre alkalmas értékpapirokban.

A bánatpénzről szóló letétjegy az ajánlathoz nem csatolandó.

Az értékpapirok a legutóbb jegyzett árfolyam szerint számittatnak, de névértéken felül számitásba nem vétetnek.

Posta utján beküldött ajánlatok és bánatpénzek tértivevénynyel adandók fel.

Szeged, 1902. évi szeptember hó.

Az üzletvezetőség.

Használjon

Kerpel-féle kézfinomitó folyadékot, a kezet **3** nap alatt bársony simára és hófehérré teszi. Egy üveg 70 filler. Postai szétküldést: Kerpel gyógytár Budapest, Lipót-körut 28. Négy üveg rendelésnél bérmentve.

Huzás november 2-án!

Olasz vörös-kereszt sorsjegy.

Főnyeremény: 30.000 lira. — Kapható 24 havi részletfizetésre.

Havibefizetés 1 drbra 2 kor. 06 fill. Már az első részlet és 35 fillér postadij ellenében kiadom a sorsjegy sorozat és számát tartalmazó részletivet azonnali játékjoggal.

FLEISSIG SANDOR BANKHÁZA BUDAPEST, Erzsébet-körut 2.

Zola Emil

korszakalkotó nagy regényciklusa a

NÉGY ÉVANGELIUM

két első része a

TERMÉKENYSÉG (Fécondité) Két kötet • fűzve • 7 korona

és a

MUNKA (Travail) Két kötet • fűzve • 7 korona

egyedül jogositott magyar forditása már megjelent.

A ciklus harmadik része az

IGAZSÁG (Vérité) a nagy irónak mintegy irodalmi végrendelete, egyedül jogositott magyar forditásban legközelebb szintén megjelenik.

A három regény külön-külön is megrendelhető a magyar forditás egyedül jogositott kiadójánál, a

Lampel R. (Wodianer F. és Fiai)

cs. és kir. udvari könyvkereskedő czégnél Budapest, VI. ker., Andrássy-ut 21. szám alatt és bármely könyvkereskedésben.

SORSJEGYEK

melyek másutt el vannak zálogositva, saját pénzemmel váltom ki és azokra sokkal magasabb kölcsönt adunk olcsó kamat mellett, vagy megveszem a sorsjegyeket pontosan a napi áron és visszaadom **ugyanazokat** csekély havi részletfizetésre, a különbözetet készpénzben fizetem ki, kérem a **zálogjegy** beküldését.

FLEISSIG SÁNDOR BANKHAZ

BUDAPEST, Erzsébet-körut 2.

AZ ANKER

élet- és járadékbiztositó-társaság.

Magyarországi vezérképviselőség: BUDAPEST, VI. ker., Deák-tér 6. szám (Anker-udvar), a társaság saját házában. **Alapittatott 1858.**

Összes vagyon	**145 millió** korona
Biztositási állomány	**511 millió** korona
Eddigi kifizetések	**242 millió** korona

A nyereményrészesüléssel biztositottak **vegyes és haláleseti biztositásoknál A** osztalékterv szerint — ugy mint 26 év óta állandóan — az évi biztositási dij **25%-át** kapták készpénzben kifizetve, mig a **vegyes és takarékpénztári biztositásoknál B** osztalékterv szerint (évenként emelkedő osztalék) a biztositás kezdete óta befizetett összes dijak **30%-a,** ugymint a biztositási tartam

3 év,	4 év,	5 év,	6 év,	7 év,	8 év után
9%	12%	15%	18%	21%	24%

fizettetett ki készpénzben.

Előnyös kiházasitási és vegyes biztositások.

Prospektussal és felvilágositással szolgál a fenti magyarországi vezérképviselőség, (hová ügynökségek iránti ajánlatok is intézendők), valamint a társaság ügynökei.

Szinházak heti müsora.

	M. kir. Operaház	Nemzeti szinház	Vigszinház	Népszinház	Magyar szinház
Szombat	Don Juan	A zalameai biró	A csókon szerzett vőlegény	Casanova	Sötét kamra
d. u. Vasárnap este	A bolygó holiandi	Romeo és Julia A föld	A három grácia A csókon szerzett vőlegény	A betyár kendője Casanova	A sötét kamra A sötét kamra

Minden szó egyszeri beiktatása nonpareille betükből 4 fill. **Vastagabb betükből 8 fillér.**

APRÓ HIRDETÉSEK

A hirdetésekre dijmentesen ad felvilágositást a kiadóhivatal: József-körut 18. szám.

Levélbeli tudakozódásra ingyen adunk **felvilágositást**, csak **a válaszra szükséges** bélyeget kell mellékelni. Tudakozódásoknál a hirdetés számát a kiadóhivatallal mindig közölni kell.

Apró hirdetéseket központi irodánkban és eredeti nyugta mellett még a következő fiókokban lehet föladni:

Breuer nővérek
dohánytőzsdéje
Teréz-körut 54. szám alatt.

Deutsch Miksáné
Andrássy-ut 38.

Eckstein Bernát
hirdetési iroda
V. ker. Fürdő-utca 4. **szám.**

Engelmann Mór
gyorssajtónyomda
IV. **ker.,** Kálvin-tér 2. **szám.**

Franke Pál
könyvkereskedése
IV., Gróf Cziráky-féle **palota.**
Kossuth Lajos-utca. Kigyó-**tér,**
(Koronaherceg-utca **sarkán.**)

Fischer J. D.
hirdetési iroda
IV. Gerlóczi-utca 1.

Goldberger A. V.
hirdetési iroda
V. ker., Váci-utca 17. szám.

Goldner Jozefin
Andrássy-ut 50.

Goldgruber Mór
könyvkereskedő
II. ker., Fő-utca 17. szám.

Haasenstein és Vogler
hirdetési iroda
V. ker., Dorottya-utca 9. **szám.**

Jambrikovits
dohánytőzsdéje
Kerepesi-ut 50. (Takarékp.**épül.**)

Kernberg Rozália
dohánytőzsdéje
VIII. ker., Muzeum-körut **18.**

Leopold Gyula
hirdetési iroda
VII., Erzsébet-körut 54. I. **em.**

Mosse Rudolf
hirdetési iroda
Ferencziek-tere 3

Mezei Antal
hirdetési iroda
IV. ker. Eskü-ut 9. **szám.**

Nemetsek A. J.
ujság-árudája
IV. **ker.** Petőfi-tér 3. **szám.**

Ifj. Nagel Ottó
könyvkereskedő
Muzeum-körut 2. sz. (**Nemzeti** Szinház bérháza.)

Rohonczi Ilona
dohánytőzsdéje
VI. Andrássy-ut 48. szám.

Sikray Samu
hirdetési iroda
VI. ker., Váci-körut 33. **szám.**

Sopronyi V.
dohánynagyárus
VIII. **ker.,** Kerepesi-ut 1. **szám.**

Szántó Mór
dohánytőzsdéje
IV., Kecskeméti-utca 14. **szám.**

Schwarz József
hirdetési iroda
V. **ker.,** Marokkói-utca 4. **sz.**

Schönwald Ferencné
dohánytőzsdéje
Ferenc-körut 32. **szám.**

Tenczer Gyula
hirdetési iroda
IV. **ker.,** Szervita-tér 8. **szám.**

Toldi Lajos
könyvkereskedése
II. **ker.,** Fő-utca 2. **szám.**

Weitzenfeld Jakab
Király-utca 1.

Zipser és König
zeneműkereskedése
VI. ker., Andrássy-ut 4. **szám**

Zala Mór
könyv- és zeneműkereskedés
VI. Teréz-körut 2.

Minden apróhirbetés, melyet **itt este 6 óráig föladnak,** már másnap **megjelenik a Budapesti Naplóban.**

Fordul.
Envállasztottam gyászsanyargatást legpontosabban betartám. Szivesen ismételném akár hetenként, csak mihamarabb foganatja lenne. Nagyon boldog valék sorsunk kedvezéséért. Utolsó kivánságomat nem teljesitettétek. Emiatt megtehetném, de inkább megkérlek esztelen kivánságodról letegyél, öreg ugyis követeli. Jövőnk garanciái nem külsőségekből fakadnak, csak lelkeink összetartozása biztosithatja jövőnk boldogságát. Mikéntje egyetlen töprengésem. 13663

Arad.
Jöjj ide egy nappal előbb, sejtheted miért. Adj életjelt végre magadról, nagyon haragszom rád. 13664

Bélabányai.
Édes Béla! Már nagyon hideg van kabát nélkül!? Csókolja Rózsika.

Fiatal hivatalnok
csinos uriasszony vagy leány ismeretségét keresi, kinek társaságában szabad idejét kellemesen eltölthetné. Levelek „Diszkréció" jeligével e lap kiadójába kéretnek.

Jolán.
Jöjj haza, papa betegen érkezett, csak téged kiván, nézd postrestant. 13665

Házassági ajánlat.
24 éves, csinos, intelligens keresztény kisasszony, kinek hozománya 80,000 kor., férjhez óhajt menni. Teljes cimet tartalmazó, sajátkezüleg irt ajánlatokat „Sándorka" cimen a kiadóhivatal továbbit. (Válaszbélyeg.) 13666

Tubicám.
Hogy vagy drága életem? Én, mint tudod, bár egészségesen, de nem jól. Ha a jövő, vagy azt követő héten feléd mennék, bárhol megtalálhatnálak-e? Vele beszéltem, bármennyire kiváncsi vagyok, nem kérdeztem semmit, félek. Csókollak végtelen sokszor. 13668

KERESLET.

Délutáni foglalkozás. Egy fiatal nő, aki délelőtt kereskedelmi tanfolyamot hallgat s akinek szép irása van, délutánra foglalkozást keres irodában, vagy mint bonne gyermekek mellett, vagy mint társalkodónő. Cim: Cserey Róza, Dob-utca 19, ajtó 24.

Francia bonne
kerestetik vidéki nagy városba. Ajánlkozások „Bonne" jelzéssel a kiadóhivatalba küldendők.

Kifutó és tanulólányok fizetéssel felvétetnek. Mme Juliette Kovács midersalon, Dorottya-u. 9. II. emelet.

Raktárnoki,
felügyelői, vagy ehhez hasonló állást keres azonnali belépésre, tisztességes volt kereskedő, aki jelenleg családjával a legnagyobb nyomorral küzd. Szives megkereséseket „Cz. F." jelige alatt a kiadóhivatal továbbit.

Egy
tanulóleány lap-expeditióba felvétetik.

KINÁLAT.

Angol, francia
tapasztalt nyelvmester, ki tanulmányait külföldön végezte, még néhány szabad órával rendelkezik. Sikeres módszer. Kitünő referenciák. Cim. **Gáspár Bernát, Vörösmarty-utca 51/A, III. 21.**

Intelligens
gyermektelen családnál, különbejáratu kétablakos szép szoba, 1 vagy 2 uriember részére, esetleg teljes ellátással, kiadó. Ugyanott izletes, kóser ebédkoszt kapható. Sándor-utca 30b. földszint 7.

Szabónő
ügyes, a legkomplikáltabb toiletteket is bámulatos olcsó árért elegánsan és izléssel késztit saját lakásán. Vidéki megrendelésekhez a pontos alj-mérték és egy derék beküldése után késztitek mindennemü toilletteket. Átalakitásokat és gyermekruhák készitését elvállalja. Lederer Lipótné, **Wesselényi-utca** 54. III. 45. 4277

Privát kutató.
(Elismert megbizhatóság) diszkréten eszközöl kutatásokat, megfigyeléseket, ugy peres, mint magánügyekben, elvállal utazási kisérleteket, legkényesebb ügyekben is biztos eredményt nyujt Thurn Sándor iroda Budapest, Dohány-utca 30. 4280

Bécsi szabónő,
elsőrangu szalonok volt művezetőnője, ki a legelőkelőbb budapesti körök számára dolgozik, késztit elegáns ruhákat, kosztümöket, szinpadi toiletteket stb. **mérsékelt áron,** vidékre is. **Widder Gyuláné,** Budapest, VI., **Lövölde-tér** 5. I. 5. 4288

Correpetitornak
ajánlkozik szerény dijazásért VI. reálista alsóbb osztályu középiskolai tanulókhoz. Cim: Sziv-u. 4. I. em. 1.

Tanárjelölt,
r. kath. vallásu, állást keres szerény igényekkel mint korrepetitor vagy nevelő. Cim: „S. I." VI. Uj-utca 37. III. emelet, 17. ajtó. 4287

Urak!
Elegáns és szép különbejáratu szobák minden kényelemmel ellátva **azonnal olcsón** kiadók. Sándor-utca 30/B. I. 13.

Fiatal,
ügyes eladó és megbizható segédet keresek november elsejére kalap, ernyő- és rövidárüzletembe. Gál M. Miksa, Tapolca. 2172

Cimbalmozni
tanit kottából kitünő tanitónő, óránként 50 kr., ugyanott bármilyen dal cimbalomra 20 krjával kapható Altmann Józsefné VII. István-ut 27. II. 15. 13460

V. gymnazista
szerény dijazásért elvállal alsóbb osztályu vagy elemi iskolai tanulók oktatását, jeles latinista. Cim: VIII. Magdolna-utca 43. sz. III. 36. ajtó.

Kitünően
vizsgázott jogász elvállal közép és elemi iskolai tanulót háznál tanitani esetleg vizsgára előkésziteni, szives megkeresések „F. L." jelige alatt a kiadóba kér.

Jó szabónő
szabni és varrni tanit olcsó árért. Dob-u. 69. II. 33.

17 éves,
intelligens, a kereskedelmit kitünően végzett leány, ki bármely jobb irodai munkának teljesen megfelelni képes, szerény feltételek mellett állást keres. Cim: Hartmann Dezső, VII. Hársfa-utca 29. ajtó 27.

Szabónő
kitünő gyakorlattal, ajánlja magát elegáns ruhák késztitésére saját lakásán. Divatos façonok 5 frttól feljebb. Egy kisérlet elegendő. Szentkirályi-utca 22. II. 26.

2 világos
sárga ló eladó, ára 650 frt. Harangozó József Felső erdősor 19. szám. 13665

Butorok
alkalmi vétele. Legelegánsabb, valamint legegyszerübb uj és keveset használt butorok, bámulatos olcsó áron kaphatók. Gyár-utca 2. I. Király-utca sarkán. 13667

Kerékpárok
néhány darab becserélt, de jókarban levő használt kerékpár, — mig a készlet tart, — 30 frttól feljebb kapható. Láng kerékpárüzlet Budapesten, József-körut 41.

Fodrásznő,
rendkivül ügyes, ismeretség hiányában ezuton ajánlkozik. Özv. Waldné VI., Vörösmarty-utca 48. II. 21. 4247

Habermann M.
asztalos-mester Budapest, VII., Rottenbiller-utca 5/c. Műhely: **Munkás-utca 7.** Elvállal épület-, iroda-, bolt-, szoba- és konyhaberendezéseket. Javitás elfogadtatik és pontosan eszközöltetik.

Boroshordók
használtak eladatnak, ugyanott nagyobb mennyiségü urasági **must vagy kiforrt bor** megvételre kerestetik. Kiss S. Dohány-u. 26.

Okleveles
cimbalom tanárnőnél tanitványok elfogadtatnak. Tandij havonta 4 frt. Murányi-utca 61. I. em. 10. 13636

Okleveles
Zongoratanitónő, kitünő módszerrel még néhány órát elvállal, ugyszintén magyar, német, francia és angol nyelv oktatását is. Megkeresések „Biztos siker" alatt a kiadóhivatalba kéretnek. 13640

Középiskolai
tanárjelölt sikeres házi oktatást nyujt elemi, polgári és középiskolai tanulóknak, magántanulókat pedig vizsgára előkészit. Cim a kiadóhivatalban. 4297

Készpénzkölcsönt
katonatiszteknek, hivatalnokoknak, évi lakóknak vidékre is, ugyszintén I. II. helyi betáblázásra leggyorsabban kieszközöl Thurn Sándor irodája, Dohány-utca 30. 4280

Csinosan butorozott
utcai szoba, a Népszinház közelében igen olcsón kiadó. Goldstein, Csokonai-u. 8b. földszint 3.

50 korona
vásárlásnál minden vevőmet egy 2 méter magas elegáns remek präp. pálmával ingyen házhoz szállitva ajándékozom meg. Koszoruk, élő, mű- és coppvirágból. megrendelhetők és raktáron bármely időben kaphatók; valamint nász- és alkalmi-csokrokat, élő és müvirág diszitéseket, a mai kornak megfelelő legjobb kivitelben igen jutányosan eszközlök, élővirágok gondozását és müvirág javitást elvállalok. Preparált pálmák minden nagyságban, nagybani kötészetet, vidéki megrendeléseket lelkiismeretesen, pontosan és jutányosan eszközlök. Kmeskó Mihályné. Hunyady-téri vásárcsarnok. 4291

Uj hordók
jutányosan eladók. Klein borüzlet, Rombach-utca 6.

Kerékpár
egészen uj, a gyárostól 2 évi jótállással, angol versenygép részletfizetésre eladó. Cim akiadóban. 1123

Okmányszerző
esketési ügyvivőség **jogtanácsosa** által megszerez mindennemü okmányokat, katonaházasság, kereskedelmi és magán ügyekben. **Thurn Sándor,** iroda Dohány-utca 30. 4280

Csinos utcai
szoba különbejárattal fürdőszoba használattal azonnal igen olcsón kiadó. Szentkir.-utca. 22. II. em. 26.

Butor
legjobb minőségben, legolcsóbban, részletre és készpénzért kapható Weinberger Fülöpnél VI., Nagymező-utca 37 8134

Ferenc József kabát 3 frt
Jaquet --- --- --- 2 frt
Felöltő --- --- --- 4 frt
Nadrág --- --- --- 2 frt 50
Mellény --- --- --- —.50
Rothberger Jakab Kristóf-tér 2. I.

Singer varrógépeket
mélyen leszállitott árban, heti 1 frtos részletre szállitunk. Láng J. és Fia varrógépek nagy raktára Budapest, József-körut 41. sz.

Gummi
és
halhólyag
valódi **francia** gyártmány **legbiztosabb** és **nem ártalmas óvszer** tucatja 1.20, 2, 3, 4, 5, 6 frt. Megrendeléseket **titoktartás mellett** eszközöl
Radványi L.
keztyü- és kötszer-gyáros
Budapest, VI. Andrássy-ut 15. és VII., Erzsébet-körut 36.
Arjegyzék ingyen.

Magy. kir. államvasutak. 151796|902. szhoz.

Pályázati hirdetmény.

Az alulirott igazgatóság a **magy. kir. államvasutak részére a jövő 1903. évben, illetőleg 1905. év végéig a távirdai papirszalagból felmerülendő szükségletnek** szállitását biztositani kivánván, erre ezennel nyilvános pályázatot hirdet.

A kiirás tárgyát képező **cikket előtüntető jegyzék,** mely egyszersmind ajánlati mintául szolgál, valamint a szállitásokra vonatkozó részletes módozatok valamennyi hazai kereskedelmi és iparkamaránál megtekinthetők és a magy. kir. államvasutak igazgatósága anyag- és leltárbeszerzési (AIII.) szakosztályánál (Budapest, Andrássy-ut 73. II. em. 54,) kaphatók.

A hivatalból felállitott minta a magy. kir. államvasutak igazgatósága, anyag- és leltárbeszerzési szakosztályánál, a budapesti központi (Józsefvárosi pályaudvar) és a nyugoti szertáraknál megtekinthetők.

A szabályszerüen kiállitott, ivenként egykoronás magy. kir. okmánybélyeggel ellátott ajánlatok lepecsételve legkésőbb f. é. november hó 11-én déli 12 óráig a magy. kir. államvasutak igazgatósága anyag- és leltárbeszerzési szakosztályánál benyujtandók vagy postán odaküldendők és a boriték ezen külcimmel látandó el: „Ajánlat 151796/902. sz.-hoz."

Bánatpénz gyanánt az ajánlt anyag értékének 5 százaléka legkésőbb f. évi november hó 10-én déli 12 óráig a magy. kir. államvasutak budapesti főpénztáránál leteendő.

Később benyujtott ajánlatok, valamint olyanok, melyek nem pontosan és a részletes módozatok betartása mellett állittatnak ki, végre azok, melyek után nem tétetett le az előirt bánatpénz, nem vétetnek figyelembe.

Budapest, 1902. okt. hó.

Az igazgatóság.
(Utánnyomás nem dijazt.)

Mielőtt
férfi-, fiu- vagy gyermekruhát rendel vagy vesz, szivesked jék saját érdekében **Koch testvérek Budapest, Károly-körut 26.** legnagyobb áruházából az ujonnan megjelent **nagy képes árjegyzéket kérni,** melyet rögtön bérmentve küldünk.

Látványosság.
Keveset használt 4 szoba
BUTOR
1 teljes baroque hálószoba belga bleu-márvány ***frt 265,*** 1 teljes nagyon finom baroque ebédlő; 1 III. ajtós kredenc, 1 pfeiler, 1 patent baroque asztal, 6 bőrszék, 1 nagy diszitett ebédlő diván ***frt 440,*** 1 teljes szalon, 1 baroque kanapee, 2 fotel, 2 szék, a legdrágább selyemből, 1 baroque Jardinär és tükör, 1 baroque szalon asztalka, 2 oszlop ***frt 235,*** 1 uri szoba berendezés, s p. 1 könyvszekrény, 1 nagy angol iróasztal, 1 bőr iróasztal-fauteil, 1 szőnyeg garnitura, 1 uri asztal, 1 dohányzóasztal ***frt 185.*** Smyrna- és perzsa-szőnyegek, képek, mahagoni- és diófa, disz, ugymint egyszerü-, matt és fényezett butorok. Teljes szálloda-, iroda-, előszoba- és konyhaberendezések. Csakis keveset használt butorok azonnali készpénzfizetés melleit vétetnek.

Butorraktár
Szerecsen-utca 1. sz.
1. emelet,
az Andrássy-ut mellett.

Nevelőnőket
német, francia, angol nemzetségbelieket, zeneismerettel vagy annélkül, magyar okleveles tanitónőket, bonneokat és gyermekkertésznőket lelkiismeretesen ajánl és elhelyez
Szegheőné S. Lujza
Budapest. VI. Dessewffy-utca 22. sz.

Magy. kir. államvasutak 142159/902. AIII. szám.

Pályázati hirdetmény.

A magy. kir. államvasutak igazgatósága az 1903. évben esetleg az 1904. és 1905. évben évenkint szükséges mintegy
32.000 drb szurok fáklya
1000 métermázsa épliszt (dextin) 1000 métermázsa rézgálic 900 métermázsa fertőtlenitő viz szállitására ezennel nyilvános pályázatot hirdet.

Az ivenkint egykoronás okmánybélyeggel ellátott ajánlatok lepecsételve, legkésőbb 1902. évi november hó 11-én déli 12 óráig a magy. kir. államvasutak anyag- és leltárbeszerzési szakosztályánál benyujtandók, vagy postán oda beküldendők. Ugyanezen időpontig átadandók, ugyanott a kötelező minőségi minták is.

Bánatpénz gyanánt az ajánlott anyag egy évi értékének 5 százaléka legkésőbb 1902. évi november hó 10-én déli 12 óráig a magy. kir. államvasutak budapesti főpénztáránál leteendő.

Szállitásra nézve mérvadók és kötelezők a 122291/96. sz. általános szállitási feltételek, valamint az ajánlati felhivásban felsorolt különleges feltételek.

A pályázatra, valamint a szállitásra vonatkozó egyéb részletes módozatok az ajánlati felhivásban foglaltatnak, mely az igazgatóság anyag- és leltárbeszerzési szakosztályánál, valamint az üzletvezetőségeknél és a hazai kereskedelmi és iparkamaránál betekinthető.

Ezen ajánlati felhivás — az ajánlati mintával együtt — az ajánlatot tenni szándékozóknak a fentnevezett anyag- és leltárbeszerzési szakosztály által ingyen adatik ki, vagy kivánságra postán megküldetik.

Budapest, 1902. évi október hó.

Az igazgatóság.

A legjobb
reuma-szesz
a dr. Weisz-féle **Kament.**
Ára 1 korona.
Főraktár: Szent Erzsébet-gyógyszertár, Budapest, VII., Erzsébet-körut 21. 4.98

Veszek
zálogházi cédulát
régi arany ezüst árút brillánt és gyémánt árút a legmagasabb árak mellett
FRIED A.
órás és ékszerész
Kerepesi-ut 2. szám.

* * * * *

TÓTH KÁLMÁN
*** * Összes * ***
KÖLTEMÉNYEI.

A nagy költő diszes uj kiadása. Életrajzi bevezetéssel ellátta:
ENDRŐDI SÁNDOR.
Két remek diszkötésü kötet, nagy 8° alak, a költő dombornyomásu arczképével.
Rendkivül
alkalmas ajándékmű.
Ára 16 korona.
Megrendelhető
Lampel Róbert-féle
(Wodianer F. és Fiai)
Cs. és kir. udvari könyvkereskedésben
Budapest, VI., Andrássy-út 21

Magy. kir. államvasutak. 13980.|901. szhoz.

Pályázati hirdetmény.

A magy. kir. államvasutak igazgatósága az 1903. évben, esetleg az 1905. év végéig ivenként szükséges mintegy 6000 darab fürdőszivacs szállitására ezennel nyilvános pályázatot hirdet.

Az ivenkint egykoronás m. kir. okmánybélyeggel ellátott ajánlatok lepecsételve, legkésőbb 1902. évi november 7-én déli 12 óráig a magy. kir. államvasutak anyag- és leltárbeszerzési szakosztályánál benyujtandók vagy postán oda beküldendők. Ugyanezen időpontig átadandók ugyanott a kötelező minőségi minták is.

Bánatpénz gyanánt az ajánlott anyag évi értékének 5 százaléka legkésőbb 1902. évi november 6-án déli 12 óráig a magy. kir. államvasutak budapesti főpénztáránál leteendő.

Ajánlat egy vagy három évre és kisebb mennyiségre is tehető.

Szállitásra nézve mérvadók és kötelezők a 122291/96. sz. általános szállitási feltételek.

A pályázatra s szállitásra vonatkozó egyébb részletes módozatok az ajánlati felhivásban foglaltatnak, mely az igazgatóság anyag- és leltárbeszerzési szakosztályánál, valamint az üzletvezetőségeknél és a hazai kereskedelmi és iparkamaráknál betekinthető.

Ezen ajánlati felhivás az ajánlatot tenni szándékozóknak a fentnevezett anyag- és leltárbeszerzési szakosztály által ingyen adatik ki, vagy kivánságra postán megküldetik.

Budapest, 1902. okt. hó.

Az igazgatóság.
(Utánnyomás nem dijazt.)

Magyar Könyvtár.

Szerkeszti: **Radó Antal.**
Egy-egy szám ára 30 fillér.
Minden füzet egyenkint is kapható:
Kiadja:
Lampel R. (Wodianer F. és fiai)
cs. és kir. udv. könyvkereskedése
Budapest, Andrássy-ut 21.
Történet-, irodalom- és műtörténeti, bölcsészeti, természettudományi, szónoki munkák és utleirások.

Id. Ábrányi Kornél. Képek a magyar zenevilágból. (176)
Angyal Dávid. Bethlen Gábor élete. Képekkel, (133.)
Anonymus. Béla Király névtelen jegyzőjének könyve. (30)
Apor Péter. Metamorphosis. Transylvaniae. (168.)
Apponyi Albert gróf. Válogatott beszédei. (271—272.)
Aldássy Antal. Pázmány Péter élete. Képekkel (63).
Bécsi képes Krónika. (188.)
Cicero. Az öregségről. (65)
Cornelius Nepos. Hires férfiakról. (201.)
Cserei Mihály Históriája. (120.)
Esküdtek és esküdtbirák könyve. (155—156.)
Falk Miksa. Erzsébet királynéról. (64).
Faludy F. A Téli Éjtszakákból. (211).
Flammarion. Csillagos esték. (37.)
Galleotto Marzio könyve. Mátyás királyról. (259).
Gracza Gy. 1848. március 15. (32.)
Junius. Katona József élete. (199.)
Kazinczy Ferenc levelei (130) — Pályám emlékezete. (135)
Keleti Gusztáv. Markó Károly. Képekkel (97.)
Kézai. Magyar krónikája (227).
Korchmáros. Kerékpáros káté. Képekkel. (117).
Kossuth L. 1849. julius 11. beszéde (36.)
Kölcsey Ferenc vál. beszédei. (61).
Majthényi Flóra. Spanyolországi képek. (165.)
Mindszenthy G. naplója (168.)
Mikes Kelemen vál. levelei. (169.)
Nansen Fridtjof. Éjen és jégen át. Képekkel. (77—78).
Pázmány. Kempis Krisztus követéséről. (151—153.)
Peisner J. Képek a régi Pest-Budáról. (275.)
Szemer Marczy. Sakkönyv. (177—78.)
Széchenyi István gróf. Hitel. (238—239.)
Szendrey Julia naplója és levelei. (49.)
Tacitus. Germánia. (279).
Vanderheym G. Husz hónap Abessiniában. (185.)
Zrinyi. Az török áflum ellen való orvosság. (216).

Szinmüvek.

Aischylos. Prometheüsz Zilahi K. (27).
— Agamemnon. Váradi A. (162).
Benito Pérez Galdós. Elektra. Radó A. (233—234.)
Byron. Manfréd. Ábrányi E. (23) — Kain Mikes Lajos (128)
Bracco. Don Pietro Caruso. Radó. (80.)
Brieux. A bölcső. Gábor Ig. (203.)
A vörös talár. Lándor Tiv. (257—258).
Bródy Sándor. Hófehérke. (246).
Cavallotti, Énekek éneke. Radó A. (53.)
Dumas. A kaméliás hölgy (15).
Du Maurier-Potter. Trilby (9.)
Giacosa. Borus szerelem. Radó A. (89.)
Hauptmann-Gerhard. A takácsok (219.)
Ibsen. A népgyülölő. Vikár B. (41.) — A társadalom támaszai. (123.)
Katona. Bánk bán Beöthy Zs. (1.)
Kisfaludy Károly. A kérők. (5.) — Szilágyi M. Mátyás diák. Hűség próbája. (202).
Murai Károly. Huszárszerelem. (51)
Murger-Barriére. Bohémélet. (29)
Racine. Phaedra. Ábrányi E. (185)
Schiller. A messinai menyasszony, (43)
Sophokles. Antigone. Kemenes Kempf József. (84)
Tell Vilmos. Váradi A. (255—256)
Tóth Ede. A falu rossza. (226)
Tolstoi. A sötétség országa. Szabó E. (264 | 265)
Tóth Kálmán. A király házasodik. (38)
Turgenyev A. Kegyelemkenyér. Barabás Ábel (276)
Verga. Parasztbecsület. Radó. (80)
— **A farkas.** Radó. (194).

Moliére

Dandin György. Hevesi Sándor. (81.)
A fösvény. Hevesi Sándor. (71).
A kényeskedők. Hevesi Sándor (142.)
A botcsinálta doktor. Gabányi. (114.)

A „Magyar Könyvtár" eddig megjelent számai együtt részletfizetésre is kaphatók.

Teljes jegyzék ingyen kapható minden könyvkereskedésben.

Nyomatott a „Pátria" irodalmi vállalat és nyomdai részvénytársaság körforgógépén, Budapest, IX., Üllői-ut 25.